Geurgebiedsvisie 2016
Gemeente Uden

BIJLAGEN

Bijlagen

Bijlage I: Memo geur en het Activiteitenbesluit milieubeheer

Bijlage II: Achtergronden bij de Wet geurhinder en veehouderij

Bijlage III: Brief implementatieteam

Bijlage IV: Adviezen GGD

Bijlage V: Correspondentie over V-stacks en evaluatie Wgv

Bijlage VI: Onderbouwing groeiplafond

Bijlage VII: Ingekomen stukken en verslagen klankbordgroepoverleggen

Bijlage VIII: Geurkaart huidige situatie

Bijlage IX: Geurkaart normenset 3 en 14 ou

Bijlage X: Geurkaart normenset 1 en 14 ou

Bijlage XI: Geurkaart normenset 3 en 10 ou

Bijlage XII: Geurkaart normenset 3 en 8 ou

Bijlage XIII: Overzicht melkveebedrijven

Bijlage I: Memo geur en het Activiteitenbesluit milieubeheer

Geur agrarisch en Activiteitenbesluit
In het Activiteitenbesluit staan voorschriften voor geur voor de volgende agrarische activiteiten:

1. opslaan van agrarische bedrijfsstoffen (minimumafstanden)
2. opslaan van drijfmest en digestaat (minimumafstanden)
3. opslaan van vloeibare bijvoedermiddelen en bereiden van brijvoer (gesloten systeem)
4. composteren (minimumafstanden)

Deze voorschriften zijn van toepassing voor alle agrarische bedrijven.

Daarnaast zijn in het Activiteitenbesluit eisen opgenomen voor geur van het houden van dieren. Deze eisen zijn gebaseerd op de Wet geurhinder en veehouderij. De voorschriften voor geur van het houden van dieren zijn niet van toepassing voor agrarische bedrijven die ook nog een omgevingsvergunning milieu nodig hebben (type C bedrijven). Voor deze bedrijven is de Wet geurhinder en veehouderij het toetsingskader.

<u>1. Geurvoorschriften voor de opslag van agrarische bedrijfsstoffen</u>
In het Activiteitenbesluit en de Activiteitenregeling staan voorschriften voor de activiteit het opslaan van agrarische bedrijfsstoffen. De voorschriften om geurhinder te voorkomen en te beperken, staan in paragraaf 3.4.5 van het Activiteitenbesluit.

Een opslag van agrarische bedrijfsstoffen moet (volgens artikel 3.46 lid 1 Activiteitenbesluit) liggen op minstens:

- 100 meter van een geurgevoelige object dat binnen de bebouwde kom ligt
- 50 meter van een geurgevoelige object dat buiten de bebouwde kom ligt

Bij onaanvaardbare geurhinder kan het bevoegd gezag met maatwerkvoorschriften nadere eisen stellen (artikel 3.46 lid 6 Activiteitenbesluit). Voor het bepalen van een aanvaardbaar geurhinderniveau gaat u uit van de systematiek zoals omschreven in hoofdstuk 3 van de Handleiding geur. U kunt alleen maatwerkvoorschriften stellen voor:

- de plaats van de opslag
- het afdekken van de opslag
- de frequentie en het tijdstip van de aan- en afvoer van de opgeslagen agrarische bedrijfsstoffen

Uitzonderingen
Voor veevoederbalen die in plastic folie zijn verpakt, gelden geen eisen voor geur (artikel 3.46 lid 7 Activiteitenbesluit).

Voor kuilvoer is 25 meter genoeg tot geurgevoelige objecten liggen (artikel 3.46 lid 3 Activiteitenbesluit). Het maakt niet uit of het geurgevoelige object binnen of buiten de bebouwde kom ligt. De afstand mag wel korter zijn, maar dan moet de agrariër het kuilvoer afdekken (behalve natuurlijk tijdens aan- en afvoer). Voor knolgewassen, wortelgewassen of fruit is afdekken niet nodig (artikel 3.46 lid 4 Activiteitenbesluit).

Voor kinderboerderijen is 50 meter tot geurgevoelige objecten genoeg. Het maakt niet uit het geurgevoelige object binnen of buiten de bebouwde kom ligt. Een kortere afstand mag ook, maar alleen als het niet anders kan - als de opslag niet op een andere plek bij de kinderboerderij kan. Maar dan moeten de agrarische bedrijfsstoffen wel zijn in een

afgesloten voorziening zijn opgeslagen en moet men ze minstens eens in de twee weken afvoeren. Dat houdt dus in: kuilvoer binnen twee weken gebruiken en vaste mest elke twee weken afvoeren (artikel 3.46 lid 2 Activiteitenbesluit).

Afstandsmeting
U meet de afstand vanaf de buitenzijde van het geurgevoelig object tot het dichtstbijzijnde punt van de begrenzing van de opslag (artikel 3.46 lid 5 Activiteitenbesluit).

2. Geurvoorschriften voor de opslag van drijfmest en digestaat
In het Activiteitenbesluit en de Activiteitenregeling staan voorschriften voor de activiteit het opslaan van drijfmest en digestaat. De voorschriften om geurhinder te voorkomen en te beperken, staan in paragraaf 3.4.6 van het Activiteitenbesluit.

Voor mestkelders (dat zijn ondergrondse bassins die zijn gelegen onder een stal of voormalige stal) gelden géén afstandseisen tot geurgevoelige objecten (artikel 3.51 lid 9 Activiteitenbesluit). De reden dat er geen minimumafstanden gelden voor mestkelders, is dat de beoordeling voor geur via het houden van de dieren gaat.

Voor andere mestbassins gelden wel minimumafstanden tot geurgevoelige objecten (artikel 3.51 lid 1, 2 en 3 Activiteitenbesluit), namelijk:

- geurgevoelig object bij een andere veehouderij:
    - Mestbassin tot 350 m^2, 25 meter
    - Mestbassin van meer dan 350 m^2 of meer, 50 meter
- andere geurgevoelige objecten:
    - Mestbassin tot 350 m^2, 50 meter
    - Mestbassin van meer dan 350 m^2 of meer, 100 meter
- Bij meer dan 750 m2 is paragraaf 3.4.6 niet van toepassing

De minimumafstanden gelden dus ook voor ondergrondse mestbassins die niet onder een (voormalige) stal liggen.

Afstandsmeting
U meet de afstand vanaf vanaf de buitenzijde van het mestbassin (= de rand van het mestbassin) tot de dichtstbijzijnde gevel van het geurgevoelige object (artikel 3.51 lid 8 Activiteitenbesluit).

Bij onaanvaardbare geurhinder kan het bevoegd gezag met maatwerkvoorschriften nadere eisen stellen (artikel 3.51 lid 10 Activiteitenbesluit). Dit kan ook voor mestkelders. Voor het bepalen van een aanvaardbaar geurhinderniveau moet u uitgaan van systematiek zoals omschreven in hoofdstuk 3 van de Handleiding geur. Maatwerkvoorschriften zijn alleen mogelijk voor:

- de plek van het mestbassin
- het afdekken van het mestbassin
- de frequentie en het tijdstip van de aan- en afvoer van de opgeslagen drijfmest en digestaat

3.1 Geurvoorschriften voor de opslag van vloeibare bijvoedermiddelen

Het Activiteitenbesluit en de Activiteitenregeling bevat voorschriften voor de activiteit het opslaan van vloeibare bijvoedermiddelen. De voorschriften om geurhinder te voorkomen en te beperken, staan in paragraaf 3.4.7 van het Activiteitenbesluit en paragraaf 3.4.7 van de Activiteitenregeling.

Gesloten opslag

De ondernemer moet de bijvoedermiddelen opslaan in een gesloten ruimte (een luchtdichte tank of silo) (artikel 3.71 lid 2 Activiteitenregeling). Een ontluchting die uitmondt in de buitenlucht is toegestaan zonder luchtbehandelinginstallatie.

Maatwerk

Bij onaanvaardbare geurhinder kan het bevoegd gezag aanvullende maatregelen stellen met een maatwerkvoorschrift (artikel 3.71 lid 3 Activiteitenregeling). Voor het bepalen van een aanvaardbaar geurhinderniveau gaat u uit van de systematiek zoals omschreven in hoofdstuk 3 van de Handleiding geur. U kunt voorschriften stellen over:

- de aard van de bijvoedermiddelen
- het gekoeld opslaan van de bijvoedermiddelen
- de afstand tot geurgevoelige objecten

3.2 Geurvoorschriften voor het bereiden van brijvoer

In het Activiteitenbesluit staan voorschriften voor de activiteit het bereiden van brijvoer. De voorschriften om geurhinder te voorkomen en te beperken staan in paragraaf 3.5.9 van het Activiteitenbesluit en paragraaf 3.5.7 van de Activiteitenregeling.

Het Activiteitenbesluit bevat in paragraaf 3.5.9 voorschriften voor de activiteit bereiden van brijvoer voor de eigen landbouwhuisdieren. Varkenshouders geven vaak brijvoer aan de eigen dieren. Het bereiden van dit brijvoer kan leiden tot geuroverlast voor de omgeving. Brijvoer wordt gemaakt van plantaardige restproducten afkomstig uit de land- en tuinbouw en uit het bereiden en verwerken van voedsel. Producten als uiensap of gistspoeling kunnen sterk geuren.

Activiteitenbesluit 3.5.9: Bij het bereiden van brijvoer wordt ten behoeve van het voorkomen dan wel, voor zover dat niet mogelijk is, het tot een aanvaardbaar niveau beperken van geurhinder, ten minste voldaan aan de bij ministeriële regeling gestelde eisen.

Activiteitenregeling 3.5.7: Ten behoeve van het voorkomen dan wel voor zover dat niet mogelijk is het tot een aanvaardbaar niveau beperken van geurhinder als bedoeld in artikel 3.129b, van het besluit vindt het bereiden van brijvoer ten minste plaats in een gesloten ruimte.

4. Geurvoorschriften voor het composteren van groenafval

In het Activiteitenbesluit en de Activiteitenregeling staan voorschriften voor de activiteit het composteren van groenafval. De voorschriften om geurhinder te voorkomen en te beperken, staan in paragraaf 3.4.5 van het Activiteitenbesluit.

Een composteringshoop moet (volgens artikel 3.108 lid 1 Activiteitenbesluit) liggen op minstens:

- 100 meter van een geurgevoelig object dat binnen de bebouwde kom ligt
- 50 meter van een geurgevoelig object dat buiten de bebouwde kom ligt

Bij onaanvaardbare geurhinder kan het bevoegd gezag met maatwerkvoorschriften nadere eisen stellen (artikel 3.108 lid 3 Activiteitenbesluit). Voor het bepalen van een aanvaardbaar geurhinderniveau gaat u uit van de systematiek zoals omschreven in hoofdstuk 3 van de Handleiding geur. U kunt alleen maatwerkvoorschriften stellen voor:

- De plek van de composteringshoop
- Het afdekken van de composteringshoop
- Afstandsmeting

U meet de afstand vanaf de buitenzijde van het geurgevoelige object tot het dichtstbijzijnde punt van de composteringshoop (artikel 3.108 lid 2 Activiteitenbesluit).

Bijlage II: Achtergronden bij de Wet geurhinder en veehouderij

Deze bijlage[1] bevat de volgende aanvullende informatie:

- **Wet geurhinder en veehouderij;**
- **Gebiedsvisie inclusief beoordelen woon- en leefklimaat;**
- **Verordening;**
- **Aanhoudingsbesluit en procedures.**

[1] Bronnen:

- Wet van 5 oktober 2006, houdende regels inzake geurhinder vanwege tot veehouderijen behorende dierenverblijven (Wet geurhinder en veehouderij), Staatsblad 2006, 531.
- Regels inzake geurhinder vanwege tot veehouderijen behorende dierenverblijven (Wet geurhinder en veehouderij), Memorie van Toelichting, Tweede Kamer, vergaderjaar 2005–2006, 30 453, nr. 3, KST94686.
- Handreiking bij de Wet geurhinder en veehouderij. Infomil, maart 2007

Inhoud

1. Wet geurhinder en veehouderij 3
   1.1 Geurbelasting (odour units; ou) 3
   1.2 Vaste afstanden 4
   1.3 Afwijkende normen en afstanden 4
   1.4 Vergunningaanvraag 5
   1.5 Geur gevoelig object 5
2. Gebiedsvisie en Verordening (gemeentelijk geurbeleid) 8
   2.1. Geurgebiedsvisie 8
   2.2. De geurverordening 13
3. Het aanhoudingsbesluit 15
   3.1. Wel of geen aanhoudingsbesluit 15
   3.2. Reikwijdte aanhoudingsbesluit - uitzonderingen 15
   3.3. Welke regime is van toepassing 16
   3.4. Werkingsduur van het aanhoudingsbesluit 17
   3.5. Procedure aanhoudingsbesluit 18
   3.6. Beroep tegen het aanhoudingsbesluit 18
   3.7. Relatie met de (ontwerp)verordening 18
   3.8. Procedureschema aanhoudingsbesluit en Verordening geurhinder en veehouderij 19

1. WET GEURHINDER EN VEEHOUDERIJ

De Wet geurhinder veehouderij (Wgv) is op 1 januari 2007 in werking getreden. Deze relatief nieuwe wet is het toetsingskader bij aanvragen om een milieuvergunning van veehouderijen. De veehouderijen voldoen aan individuele wettelijke normen voor de maximale geurbelasting op een geurgevoelig object (woningen, kantoorgebouwen, werkplaatsen, sporthallen, vakantiehuizen etc.).

De gemeenten mogen van deze wettelijke normen afwijken en een eigen geurbeleid opstellen. Daarmee biedt de nieuwe wet de mogelijkheid om maatwerk te leveren. Op gebiedsniveau kan worden gezocht naar passende geurnormen. De gewenste ruimtelijke ontwikkeling van het gebied vormt daarvoor de basis (bijvoorbeeld: bestemmingsplan, reconstructieplan, structuurvisie)

Vergunningaanvragen worden onder de Wgv beoordeeld aan de hand van de berekende geurbelasting (odour units) of vaste afstanden.

1.1 Geurbelasting (odour units; ou)

De emissie van stankstoffen uit een veehouderijbedrijf wordt berekend in geureenheden: odour units (ou)[2]. Hiervoor zijn emissiefactoren opgenomen in de regeling[3] bij de Wgv. Deze emissiefactoren zijn in 'proefstallen' gemeten volgens een vastgesteld meetprotocol.
De emissiefactor per dier en het aantal dieren bepaalt de emissie van geurstoffen door het bedrijf. De verspreiding van de geurstoffen in de omgeving bepaalt vervolgens de geurbelasting op een nabij gelegen gevoelig object, bijvoorbeeld op een burgerwoning. Voor het berekenen van de geurbelasting is het verplicht de rekenmodule V-Stacks-vergunning te gebruiken (die is een speciaal voor dit doel ontwikkelt verspreidingsmodel).

De berekende geurbelasting wordt getoetst aan de norm (de maximale waarde voor de belasting die per bedrijf mag worden veroorzaakt op een voor geur gevoelig object). De wet kent vier standaardnormen: voor concentratiegebieden[4] en niet-concentratiegebieden met daarbinnen een onderscheid tussen de bebouwde kom en het buitengebied.

In de Wgv opgenomen standaard normen voor de maximale geurbelasting van een veehouderij op een geurgevoelige object in de concentratiegebieden voor de veehouderij.

	Concentratiegebieden [3] (reconstructie)
Binnen bebouwde kom	**3 ou**
Buitengebied	**14 ou**

[2] De normen in de wet zijn geurconcentraties en worden uitgedrukt in odour units per kubieke meter (ou/m^3). Sinds de invoering van een Europese standaard voor het uitvoeren van geurmetingen zijn de Nederlandse geureenheden vervangen door odour units.

[3] De emissiefactoren worden op genomen in de Regeling geurhinder en veehouderij, een lijst met geuremissiefactoren per diercategorie en huisvestingssysteem. De minister van Infrastructuur en Milieu stelt de emissiefactoren vast op advies van de Technische adviescommissie regeling ammoniak en veehouderij (Tac-Rav). De Regeling geurhinder en veehouderij maakt onderdeel uit van de Wet geurhinder en veehouderij.

[4] Concentratiegebieden "Zuid" of "Oost" zijn aangegeven in bijlage 1 bij de Meststoffenwet. Het betreft gebieden met een grote concentratie van (intensieve) veehouderij, vooral gelegen op de zuidelijke en oostelijke zandgebieden in Nederland. Binnen deze gebieden liggen de reconstructiegebieden waarvoor in het kader van de reconstructiewet ruimtelijke plannen zijn opgesteld. Deze reconstructieplannen benoemen functionele gebieden zoals extensiverings-, verwevings- en landbouwontwikkelingsgebieden.

Voor veel dieren zijn geuremissiefactoren beschikbaar: vleesvarkens, zeugen, biggen, opfok- en leghennen, (groot)ouderdieren, vleeskuikens, kalkoenen, eenden, parelhoenders, vleeskalveren, vleesstieren, schapen en geiten). Voor deze diercategorieën wordt de vergunningaanvraag beoordeeld aan de hand van met V-Stacks-vergunning berekende geurbelasting.

1.2 Vaste afstanden

Voor meerdere diercategorieën zijn tot nu toe geen geurmetingen uitgevoerd en daarom zijn er voor die groepen géén emissiefactoren beschikbaar. Het betreft onder andere melkkoeien en vrouwelijk jongvee, zoogkoeien, paarden, nertsen[5], struisvogels en andere diersoorten. Voor deze diercategorieën gelden vast afstanden.

In de Wgv opgenomen standaard waarden voor de aan te houden afstand van een veehouderij naar een geurgevoelige object.

	Vaste afstanden (meters)					
	Melkoeien, jongvee, zoogkoeien e.a.*	Nertsen				
		1-1000 dieren	1001-1500 dieren	1501-3000 dieren	3001-6000 dieren	6001-9000 dieren
Bebouwde kom	100	175	200	225	250	275
Buitengebied	50	100	125	150	175	200

* andere diercategorieën waarvoor geen emissiefactoren voor bekend zijn.
NB. Indien de nertsen in emissiearme huisvesting worden gehouden dan worden de afstanden uit de tweede rij van de tabel (‘buitengebied) met 25 meter verkleind.

1.3 Afwijkende normen en afstanden

Gemeenten mogen van de wettelijke normen afwijken van de standaard geurnormen en vaste afstanden (artikel 6, Wgv). De andere waarden of afstanden die in een verordening kunnen worden opgenomen:

- een andere waarde voor de geurbelasting op een geurgevoelig object in geval van dieren waarvoor geuremissiefactoren zijn vastgesteld (artikel 6, eerste lid onder a);
- een andere waarde voor de geurbelasting of minimumafstand voor geurgevoelige objecten die onderdeel hebben uitgemaakt van een veehouderij (artikel 6, tweede lid);
- een andere minimumafstand tussen geurgevoelige objecten en emissiepunten van een veehouderij in geval van dieren waarvan de geuremissiefactor niet zijn vastgesteld (artikel 6, derde lid);
- een andere minimumafstand tussen geurgevoelige objecten en emissiepunten van een veehouderij in geval van pelsdieren (artikel 6, vierde lid).

Voor de geurnormen is in de wet een bandbreedte aangeven (die onderstaand schema), voor de vaste afstanden is dit niet het geval.

[5] Voor nertsen is de geuremissie inmiddels wel gemeten, maar dit heeft nog niet geleid tot het opnemen van een emissiefactor in de Regeling geurhinder en veehouderij (zoals bedoeld in voetnoot 2). Dit betekent dat de bij de vergunningverlening nog niet aan odour units mag worden getoetst, maar dat de vaste afstanden gelden.

In het schema hieronder zijn tussen haakjes () de wettelijke standaard geurnormen vermeldt, de waarden links en rechts van de standaardnormen geven de bandbreedte aan waarbinnen de gemeenten mogen afwijken.

	Concentratiegebieden [1] (reconstructie)
binnen bebouwde kom	0,1 - (3) - 14 ou
buiten bebouwde kom	3 - (14) - 35 ou

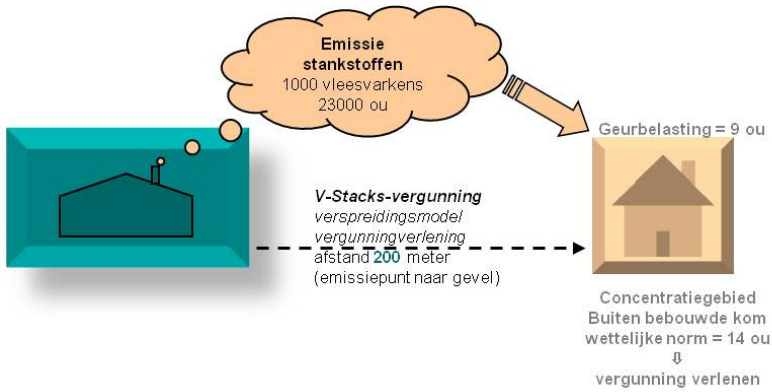
1.4 Vergunningaanvraag

De vergunningaanvraag van een veehouderij moet worden getoetst aan een individuele norm voor de geurbelasting of aan een vaste afstand. Dit kan de wettelijke standaard norm / vaste afstand zijn of een afwijkende norm / afstand die is vastgelegd in de gemeentelijke verordening.

Of voldaan wordt aan de voorgeschreven vaste afstand wordt bij een vergunningaanvraag getoetst door de afstand te meten tussen de stal (emissiepunt) en het dichtst bij gelegen geurgevoelige object (bijv. woning).

Wanneer bekend is aan welke geurnorm getoetst moet worden is de beoordeling van een vergunningaanvraag redelijk eenvoudig uit te voeren met behulp van de rekenmodule voor de vergunningverlening (V-Stacks-vergunningen). In de figuur hieronder is de toetsing van de vergunning weergegeven.

Schema van toetsing en vergunningverlening onder de Wgv
NB. De afstand wordt bepaald door het programma V-Stacks-vergunning op basis van de coördinaten die in het programma moeten worden ingevoerd. Voor de veehouderij zijn dit de emissiepunten van de stallen en voor de woning de gevel.

1.5 Geur gevoelig object

De definitie van het begrip geurgevoelig object is terug te vinden in art. 1 Wgv:

> *"gebouw, bestemd voor en blijkens aard, indeling en inrichting geschikt om te worden gebruikt voor menselijk wonen of menselijk verblijf en die daarvoor permanent of een daarmee vergelijkbare wijze van gebruik, wordt gebruikt."*

Deze definitie bestaat uit vier criteria waar een object aan dient te voldoen wil er sprake zijn van een geurgevoelig object:

- ✓ Het object moet een gebouw zijn, zoals geformuleerd in art. 1 van de Woningwet.
- ✓ Het gebouw is bestemd voor menselijk wonen of menselijk verblijf. In verschillende uitspraken van de rechter is aangegeven dat uit de wetsgeschiedenis blijkt dat met

"bestemd" wordt bedoeld dat het gebouw juridisch-planologisch mag worden gebruikt voor wonen of verblijf.

- ✓ Het gebouw is blijkens aard, indeling en inrichting geschikt om te worden gebruikt voor menselijk wonen of menselijk verblijf. Als het gebouw naar aard, indeling en inrichting geschikt is om te worden gebruikt voor menselijk wonen of verblijf, moet het wonen of verblijf uiteraard ook juridisch-planologisch toegestaan zijn. De bestemming van een gebouw is daarmee leidend bij het beoordelen of sprake is van een geurgevoelig object.
- ✓ Het gebouw wordt permanent of op een daarmee vergelijkbare wijze voor menselijk wonen of menselijk verblijf gebruikt. Het is niet relevant of het verblijf wordt uitgeoefend door dezelfde of steeds wisselende personen. Het aantal personen dat verblijft in het gebouw is ook niet relevant bij de beoordeling van de geurgevoeligheid. Ook wanneer er maar één persoon in het gebouw verblijft is dat voldoende.
  Met het criterium "permanent of vergelijkbare wijze van gebruik" wordt bedoeld dat er mensen structureel wonen of verblijven. Het is soms lastig om te beoordelen wat er met "een vergelijkbare wijze van gebruik" wordt bedoeld. Uit de jurisprudentie blijkt dat wanneer een gebouw bestemd en geschikt is voor wonen of verblijf, dat de rechter er bijna vanzelfsprekend vanuit gaat dat het wonen of verblijven ook permanent of op vergelijkbare wijze van gebruik plaatsvindt. Alleen in gevallen waar het gaat om incidenteel verblijf of waarbij het verblijf plaatsvindt gedurende beperkte perioden (bv enkele weken/maanden per jaar of twee dagen per week) kan beargumenteerd worden dat dit niet overeenkomt met "permanent verblijf of vergelijkbare wijze van gebruik".

Voorbeelden van geurgevoelige objecten

Wonen: burgerwoning, mantelzorgwoning, zorginstelling, projecthuisvesting seizoensarbeiders, bedrijfswoning bij een niet agrarisch bedrijf, bedrijfswoningen bij agrarische bedrijven niet zijn veehouderij, etc…: allen hebben een bescherming op grond van odour units en/of vaste afstand. De bedrijfswoning van de naburige veehouderij heeft een lager beschermingsniveau meegekregen en wordt alleen beschermd met een vaste afstand (geen vaste afstand).
NB. Bedrijfswoningen van veehouderijen worden niet beschermd tegen geur afkomstig van de eigen veehouderij.

Werken: ziekenhuis, kantoor, opslagruimte, fabriek, werkplaats, kassencomplex (?), school, kinderopvang ….

Recreëren: museum, gebouwen op pretpark, vakantiehuisjes/-bungalows, blokhut, bed & breakfast, hotel, restaurant, stacaravan, sportaccommodatie (gebouwen, indoor sporten: sporthal, stadion, ijshal/-baan), clubhuis, sportkantine etc….
NB. In geval van een clubhuis, sportkantine (padvinderij of sportclub) kan het gebruik zodanig extensief zijn dat sprake is van "permanent verblijf of vergelijkbare wijze van gebruik" en dat op grond daarvan beargumenteerd kan worden dat onder deze omstandigheid geen sprake meer is van een geurgevoelig object (zie vierde criterium hiervoor). NB. Ook een kerk is een geurgevoelig object.

Voorbeelden niet geurgevoelig

- Terreinen of locaties, zoals campingterrein, sportterrein, golfbaan, buitenzwembad, etc…. Let op, het clubhuis, kleedruimte, kantine, restaurant en dergelijke gebouwen op het terrein kunnen wel geurgevoelig zijn (zie hiervoor).
- Gebouwen die niet bestemd zijn voor menselijk wonen of menselijk verblijf: illegale bewoning.
- Gebouwen die wel bestemd zijn voor menselijk wonen of menselijk verblijf, maar daarvoor niet meer geschikt: krotten en bouwvallen.

2. GEBIEDSVISIE EN VERORDENING (GEMEENTELIJK GEURBELEID)

Zoals gezegd, de Wgv biedt gemeenten de mogelijkheid om in plaats van de standaardnormen uit de wet, 'eigen' afwijkende normen te stellen (artikel 6 Wgv). Afwijken kan dus, maar de gemeente is wel gehouden aan een wettelijk vastgelegde bandbreedte (zie paragraaf 1.3).
Een *geurgebiedsvisie* levert de onderbouwing voor het al dan niet hanteren van afwijkende normen moeten. De afwijkende normen worden in een gemeentelijke geurverordening vastgelegd.

2.1. Geurgebiedsvisie

Het nut en de noodzaak voor het hanteren van afwijkende normen en vaste afstanden moet in een geurgebiedsvisie worden onderbouwd. In verband hiermee schrijft artikel 8 van de Wgv voor de dat de gemeente bij het vaststellen van afwijkende normen rekening dient te houden met:

- de gewenste ruimtelijke ontwikkeling;
- de huidige, geursituatie in het gebied; en
- de toekomstige geursituatie in het gebied.

2.1.1 Ruimtelijke ontwikkeling

In de praktijk betekent dit dat in de gebiedsvisie de gewenste ruimtelijke ontwikkeling op kaart wordt weergegeven. Op een gemeentekaart zijn dan deelgebieden met een bepaalde functie te zien, zoals wonen (woonkernen, clusters en linten, plangebieden), werken (bedrijventerreinen), recreatie, natuur, buitengebied dat volgens de integrale zonering van de Reconstructie wordt opgedeld in extensiveringsgebieden rondom natuur en rondom woonkernen, verwevingsgebieden en landbouwontwikkelingsgebieden. Voor deze functionele deelgebieden wordt de huidige en (verwachte) toekomstige geursituatie bepaald en geëvalueerd.

Opgemerkt moet worden dat de Wgv een sterke ruimtelijke component heeft nu het stellen van de eigen normen door gemeenten gekoppeld is aan de door haar gewenste ruimtelijke inrichting op basis van een op te stellen gebiedsvisie. Onderdeel van deze ruimtelijke inrichting is de beoordeling van het woon- en leefklimaat (Artikel 8 lid 1 sub a). In Bijlagen 6 en 7 van de handreiking bij de wet worden handvaten aangereikt voor de beoordeling van het woon- en leefklimaat. Deze zijn voor het opstellen van geurgebiedsvisies gedifferentieerd naar de functie van een gebied (zie onder “aanvaardbaar woon- en leefklimaat”).

2.1.2 Bepalen geursituatie op gebiedsniveau

Voor het bepalen de geursituatie op gebiedsniveau is een rekenmodule beschikbaar (V-Stacks-gebied). In tegenstelling tot de vergunningverlening wordt niet één bedrijf

doorgerekend, maar meerdere bedrijven / alle bedrijven in een gebied (cumulatief). Dit resulteert in een beeld van de achtergrondbelasting in het gebied[6], waarbij doorgaans de volgende uitgangspunten worden gehanteerd:

- ✓ de huidige geursituatie wordt bepaald aan de hand van de bestaande rechtgeldige vergunningen van de veehouderijen in het gebied. Niet de feitelijke situatie is bepalend, zoals in het geval dat een veehouder die zijn vergunning nog niet geheel heeft gerealiseerd of wellicht geen dieren meer houdt maar nog wel een vergunning heeft;
- ✓ de toekomstige geursituatie kan rekening houden met stoppende bedrijven en doorontwikkelende bedrijven.

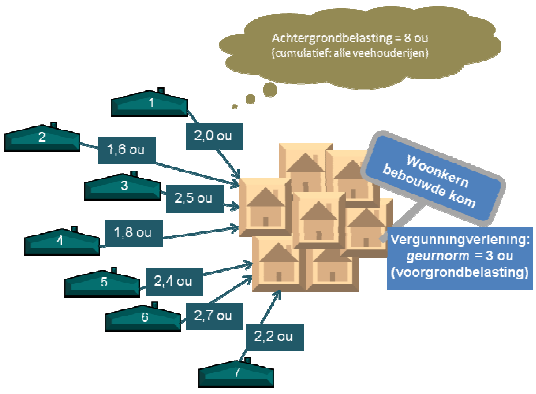
2.1.3 Evaluatie van de geursituatie op gebiedsniveau

De verkregen inzichten in de maximale geurbelasting die in de toekomst kan worden verwacht wordt geëvalueerd aan de hand van hetgeen aanvaardbaar is voor de functie van het gebied. Door de individuele normen voor de voorgrondbelasting[5] waaraan bij de vergunningverlening wordt getoetst, aan te scherpen dan wel te verruimen wordt de achtergrondbelasting lager of hoger. De individuele normen voor de voorgrondbelasting verhogen kan een optie zijn in bijvoorbeeld landbouwontwikkelingsgebieden (Reconstructieplan). Het gevolg is wel dat de achtergrondbelasting hoger zal worden in het gebied wat weer gevolgen heeft voor het leefklimaat (kans op meer geurhinder). De gemeente moet besluiten of dit aanvaardbaar is. Aan de andere kant kan de gemeente besluiten om individuele normen voor de voorgrondbelasting aan te scherpen om een goed leefklimaat te waarborgen ten behoeve van dorpskernen, ontwikkeling van woonwijken of recreatie en toerisme.
Kortom, in de gebiedsvisie wordt gezocht naar bij het gebied passende individuele normen voor de voorgrond geurbelasting als gevolg van veehouderijen. Daarbij wordt rekening gehouden de achtergrondbelasting en het daarmee samenhangende woon- en leefklimaat.

Hieronder wordt aan de hand van drie voorbeelden geïllustreerd hoe dit in zijn werk gaat.

Voorbeeld 1 wordt geschetst in het plaatje hiernaast. Het laat de huidige situatie zien. Uit het plaatje is het volgende af te lezen:

- *de geurnorm voor de een individuele veehouderij is 3 ou. Hieraan wordt getoetst bij de vergunningverlening;*
- *de feitelijke geurbelasting van de veehouderijen op de woningen in de bebouwde kom is lager dan de norm van 3 ou. Dit*

---

6 De *achtergrondbelasting* is de geurbelasting als gevolg van de veelheid aan veehouderijen in de omgeving van een geurgevoelig object.

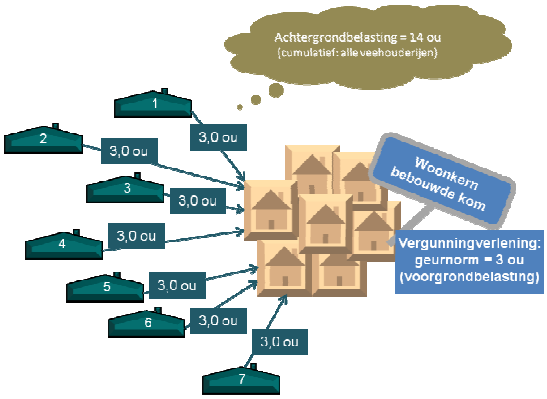
Met de *voorgrondbelasting* wordt de geurbelasting van een individuele veehouderij bedoeld en wel van díe veehouderij (de dominante veehouderij) welke de meeste geur op het geurgevoelige object veroorzaakt, hetzij omdat het een grote veehouderij betreft, hetzij omdat de veehouderij dicht bij het geurgevoelige object is gelegen. Bij de vergunningverlening wordt de aanvraag van een individuele veehouderij getoetst aan de norm voor de maximale voorgrondbelasting (zie paragraaf 1.4).

Zowel de voorgrondbelasting als de achtergrondbelasting is van belang voor het bepalen van de verwachte hinder (leefklimaat). Uit onderzoek is gebleken dat bij gelijke belastingen de geurhinder als gevolg van de voorgrondbelasting hoger is dan als gevolg van de achtergrondbelasting. Als vuistregel geldt dat de voorgrondbelasting bepalend is voor de hinder als de voorgrondbelasting meer dan de helft van de achtergrondbelasting bedraagt.

betekent dat niet alle emissieruimte door de bedrijven wordt opgevuld (NB. Ieder bedrijf heeft een eigen emissieruimte, die niet door een ander bedrijf kan worden opgevuld);

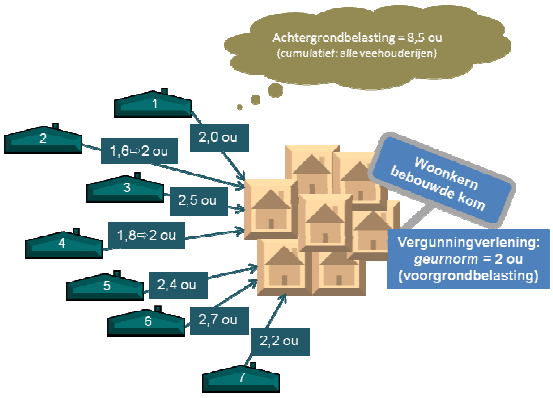
- *de achtergrondbelasting bedraagt in dit voorbeeld 8 ou (cumulatief: de opstelsom van de individuele geurbelastingen van de veehouderijen.*

Voorbeeld 2 wordt geschetst in het plaatje hiernaast. Het laat de situatie zien bij opvullen van de emissieruimte. Uit het plaatje is het volgende af te lezen:

- *de geurnorm voor de een individuele veehouderij is 3 ou. Hieraan wordt getoetst bij de vergunningverlening. De veehouderij zijn uitgebreid en de geurbelasting is toegenomen tot de maximaal toelaatbare belasting van 3 ou op woningen in de bebouwde kom;*
- *de achtergrondbelasting bedraagt in dit voorbeeld 14 ou (cumulatief: de opstelsom van de individuele geurbelastingen van de veehouderijen. Wanneer we een achtergrondbelasting tot 10 ou als aanvaardbaar beschouwen (zie volgende paragraaf), dan is deze nu te hoog geworden door het opvullen van emissieruimte van de bedrijven onder de norm van 3 ou. Dit kan alleen worden voorkomen door de emissieruimte van de individuele bedrijven te beperken. Dit wordt geïllustreerd in het derde voorbeeld hieronder.*

Voorbeeld 3 wordt geschetst in het plaatje hiernaast. Vertrekpunt is voorbeeld 1, de huidige geursituatie en huidige geurbelasting van de bedrijven. Dit voorbeeld laat de situatie zien bij een aangescherpte geurnorm, waarbij de veehouderij de beschikbare emissieruimte opvullen. Uit het plaatje is het volgende af te lezen:

- *de geurnorm voor de een individuele veehouderij wordt aangescherpt tot 2 ou. Hieraan wordt getoetst bij de vergunningverlening;*
- *voor vijf veehouderijen geldt dat de feitelijke geurbelasting (uitgaande van voorbeeld 1 voorde huidige situatie) al gelijk is aan of hoger is dan de nieuwe geurnorm van 2 ou (het betreft bedrijven 1-3-5-6-7 in het plaatje). Deze vijf bedrijven staan zogezegd 'op slot', hetgeen wil zeggen dat geen toename van de geuremissie mogelijk is, maar wel het aantal dieren kan toenemen door toepassen van emissiearme stallen;*
- *op twee veehouderijen kan de emissie nog toenemen, de bedrijven 2 en 4 hebben nog emissieruimte. In het plaatje is verondersteld dat deze zijn uitgebreid en de geurbelasting is toegenomen tot de maximaal toelaatbare belasting van 2 ou op woningen in de bebouwde kom;*
- *de achtergrondbelasting bedraagt in dit voorbeeld nu 8,5 ou (cumulatief: de opstelsom van de individuele geurbelastingen van de veehouderijen. Wanneer we een*

achtergrondbelasting tot 10 ou als aanvaardbaar beschouwen, dan is wordt aan daaraan voldaan.

Noot: de voorafgaande voorbeelden geven aan dat het niveau van de achtergrondbelasting gestuurd kan worden middels het aanscherpen (of verruimen) van de individuele geurnormen voor de voorgrondbelasting.
Bovendien laten de voorbeelden twee en drie zien dat door scenarioberekening voor het opvullen van de emissieruimte - gekoppeld aan de beschikbare fysieke ruimte op het bouwblokken - de knelpunten met het oog op het woon- en leefklimaat in beeld kunt brengen. Dit is ook de werkwijze die bij het opstellen van de geurgebiedsvisie is gehanteerd.

2.1.4 Aanvaardbaar woon- en leefklimaat (MILO-systematiek toegepast op de Wgv)

Gemeenten hebben van de wetgever onder de Wgv beoordelingsvrijheid gekregen met betrekking tot het bepalen van het aanvaardbare woon- en leefklimaat. Bijlagen 6 en 7 van de handreiking bij de wet geven handvaten maar zijn nog niet toereikend. Het is gebruikelijk om de mate van milieubelasting die aanvaardbaard wordt geacht in een bepaald gebied af te laten hangen van het (gewenste) gebruik van dat gebied. Bij een woongebied past in principe een hoger beschermingsniveau in vergelijking met een industrieterrein. De functies of de gewenste functies in een gebied bepalen immers welke milieukwaliteitseisen passend zijn. Bij het opstellen van gebiedsvisies geurhinder en veehouderij èn bij het beoordelen van ruimtelijke plannen wordt daarmee rekening gehouden. Bij het stellen van normen voor de maximale geurbelasting (voorgrond- en achtergrondbelasting) worden deze gedifferentieerd naar gebiedstype: stedelijke woonkern, landelijke woonkern, buitengebied, landbouw-ontwikkelingsgebied etc. gekoppeld aan de intensiteit van het gebruik door de (intensieve) veehouderij vastgesteld.

Bij de gebiedstypering is gebruik gemaakt van de denkwijze van de zogenoemde MILO-systematiek, zoals deze door de VNG, het IPO, de UvW en het ministerie van VROM is ontwikkeld in het kader van het MILO-project[7] (milieukwaliteiten in de leefomgeving).

Tabel 1 op de volgende pagina is een voorstel voor een gebiedsindeling van stedelijk naar LOG (Landbouw ontwikkelingsgebied) gekoppeld aan een voorstel voor een maximaal acceptabel hinderniveau en bijbehorende geurbelasting voor achtergrond- en voorgrondbelasting. Bij dit laatste zijn bijlage 6 en 7 van de handreiking bij de wet en het rapport van PRA (2001) als basis gebruikt. De gehanteerde uitgangspunten zijn:

- aaneengesloten woningen verdienen een hoger beschermingsniveau dan verspreid liggende woningen;
- in gebieden met geen tot zeer weinig veehouderij: aaneengesloten woningen max. 6% kans op hinder en verspreid liggende woningen max. 12% kans op hinder;
- in gebieden met weinig tot veel veehouderij: aaneengesloten woningen max. 12% kans op hinder en verspreid liggende woningen max. 20% kans op hinder;
- door intrekking van de reconstructieplannen van de provincie Noord Brabant bestaan er ruimtelijk gezien geen LOG's meer. Het beschermingsniveau is daarom gelijkgesteld aan die van het buitengebied: max. 20% kans op hinder[8];

[7] Handreiking milieukwaliteit in de leefomgeving, werken aan gebiedsgericht maatwerk, 2004, VNG, Den Haag http://duurzaambouwen.senternovem.nl/uploaded/publicaties/Handreiking%20MILO.pdf

- de geurbelasting bij de hinderpercentages zijn afgeleid uit de dosiseffect relaties uit het PRA-rapport (zie bijlage 6 en 7 van de handreiking bij de Wgv).

De tabel op de volgende pagina is door het Brabantse implementatieteam Wgv als advies meegegeven aan de Brabantse gemeenten. Gemeenten zijn echter vrij, om binnen de aan hen toegekende beleidsvrijheid, eigen keuzes te maken aangaande de beoordeling van het acceptabele hinderniveau. Eén belangrijk uitgangspunt daarbij is het gebruik van de laatste milieutechnische inzichten. De hinderniveaus voor achtergrond en voorgrondbelasting zijn vergelijkbaar. Daarmee wordt invulling gegeven aan artikel 8 lid 1 sub c “de noodzaak van een even hoog niveau van de bescherming van het milieu” van de Wgv.

Tabel met gebiedstype toegespitst op relatie Intensieve veehouderij (IV) en geurhinder vanaf de buitenrand van het stedelijk gebied volgens de MILO systematiek

Type	IV-dichtheid	MILO typering + eigen toevoeging[a)]	Bovengrens hinder (%)	Achtergrond Geurbelasting ou	Voorgrond Geurbelasting ou
Woonkern zonder IV	geen IV zeer laag	groen stedelijk, centrum dorps	6[b)]	2	1
Buitengebied zonder IV	geen IV tot zeer laag	natuur agrarisch bedrijventerreinen	12[b)]	5	2
Woonkern met enige IV	weinig IV beperkte omvang	groen stedelijk, centrum dorps overige aaneengesloten woonbebouwing	12[b)]	5	2
Buitengebied met enige IV	weinig IV beperkte omvang	bedrijventerreinen agrarisch	20[b)]	10	5
Woonkern met veel IV	veel IV beperkte omvang	centrum dorps overige aaneengesloten woonbebouwing	12[c)]	10	5
Buitengebied met veel IV	veel IV gemengde omvang	bedrijventerreinen agrarisch	20[c)]	20	10
Buitengebied speciaal voor IV (LOG)	veel IV groot van omvang	industrie niet grondgebonden landbouwontwikkelingsgebieden	20[c)]	20	10

a) eigen toevoeging aan de MILO typering onderstreept
b) bijlage 6 en 7 dosiseffect relatie niet concentratiegebied (gebied met weinig veehouderijen)
c) bijlage 6 en 7 dosiseffect relatie concentratiegebied (gebied met veel veehouderijen)

[8] De geurbelasting bij deze hinderkans komt overeen met 3% kans op Ernstige Hinder (klachten) (PRA-rapport, 2001). De 3% kans op ernstige geurhinder kan worden gezien als het ruisniveau van het telefonisch leefbaarheidsonderzoek (TLO), de bepalingsmethodiek voor hinder. Pas boven een 3 % kans op ernstige hinder is sprake van een hinderpercentage dat significant van de waarde 0 afwijkt. In het PRA-rapport (2001) is gebruik gemaakt van het LTFD verspreidingsmodel en werden geurbelastingen uitgedrukt in ge en niet in ou. De omrekening naar ou heeft plaats gevonden op basis van het rapport: “Relatie tussen geurimmissie en geurhinder in de intensieve veehouderij, 2007, VROM07A3”. Een eenvoudige omrekening op basis van relatie dat één gemeten ou overeenkomt met twee ge was niet mogelijk omdat de Wgv gebruik maakt van een nieuw verspreidingsmodel V-Stacks in plaats van het LTFD-model.

2.2. De geurverordening

Paragraaf 2.1 laat zien dat in de gebiedsvisie wordt gezocht naar bij de functie van een gebied passende individuele normen voor de voorgrond geurbelasting. Daarbij wordt rekening gehouden met de achtergrondbelasting en daarmee samenhangende en het woon- en leefklimaat. De geurgebiedsvisie levert zo de onderbouwing voor de gemeentelijke geurverordening.

De geurverordening is niet meer of minder dan het resultaat van de gebiedsvisie waarin wordt opgesomd in welke gebieden welke geurnormen of afstanden gelden. Ter verduidelijking worden de gebieden en normen op kaart vastgelegd.

2.2.1. Procedurele aspecten van de verordening

De geurverordening met de (afwijkende) normen wordt vastgesteld door de gemeenteraad als gemeentelijke "Verordening geurhinder en veehouderij". De verordening treedt in werking na inspraak en publicatie als gevolg van de definitieve besluitvorming in de gemeenteraad. Vanaf dat moment treden de geurnormen en vaste afstanden in de verordening in plaats van die in de Wgv. Zie bijlage 1 voor een schematische weergave van de procedure.

<u>Ontwerpverordening</u>
Het gemeentebestuur maakt de ontwerpverordening aanhangig bij de gemeenteraad. Vervolgens kan het ontwerp naar buiten gebracht voor communicatie met belanghebbenden (informatiebijjeenkomsten e.d.). Afhankelijk van het gestelde in de inspraakverordening wordt de ontwerpverordening ter inzage gelegd (samen met de gebiedsvisie die de onderbouwing is bij de ontwerpverordening).

<u>Inspraakverordening</u>
De procedure voor de gemeentelijke verordening wordt per gemeente geregeld in de inspraakverordening. Voor de inspraakprocedure passen veel gemeenten de Algemene wet bestuursrecht toe (afdeling 3.4 van deze wet). Ook komt het voor dat de gemeenteraad besluit over het al dan niet volgen van een inspraakprocedure. Soms staat een dergelijke bepaling in de inspraakverordening naast de verwijzing naar de Algemene wet bestuursrecht. Het is dus zaak dat de gemeenten de eigen inspraakverordening betrekken bij de te volgen procedure.

<u>Openbare kennisgeving</u>
Voorafgaand aan de ter inzagenlegging geeft het bestuursorgaan in één of meer dag-, nieuws- of huis-aan-huisbladen of op een andere geschikte wijze kennis van het ontwerp. Volstaan kan worden met het vermelden van de zakelijke inhoud. Aanvullend is in de Wet geurhinder en veehouderij bepaald dat mededeling langs elektronische weg wordt gedaan.

<u>Inspraak</u>
Of een inspraakprocedure gevolgd dient te worden is zoals gezegd afhankelijk van de gemeentelijke inspraakverordening. In deze alinea wordt er vanuit gegaan dat de Algemene wet bestuursrecht van toepassing is (de inspraakverordening verwijst dan alleen naar de Algemene wet bestuursrecht).

De Algemene wet bestuursrecht bepaald dat bij de voorbereiding van gemeentelijk beleid ingezetenen en belanghebbenden worden betrokken. Deze kunnen naar keuze schriftelijk of mondeling hun zienswijze over het ontwerp naar voren brengen bij het bestuursorgaan. De

termijn voor het naar voren brengen van zienswijzen bedraagt zes weken, tenzij bij wettelijk voorschrift een langere termijn is bepaald. In de Wet geurhinder wordt hier niks over gezegd, zodat de termijn van zes weken van toepassing is.

Behalve dat er een verslag moet worden gemaakt, kunnen gemeenten zelf bepalen wat ze doen met de ingebrachte zienswijzen.

Beslistermijn

Er is geen beslistermijn vastgesteld voor de geurverordening. Aangezien de beslistermijn vrij is, moeten gemeenten er voor waken het besluit niet te lang te laten liggen. Het besluit treedt in werking op de dag van publicatie.

2.2.2. Bezwaar of beroep

Rechtstreeks beroep tegen de verordening is niet mogelijk. De Memorie van Toelichting op de Wgv zegt hierover het volgende:

> De rechtsbescherming tegen de gemeentelijke verordening is gelijk aan die van elke andere krachtens de Gemeentewet vastgestelde verordening. Tegen een dergelijke verordening staat in beginsel geen beroep open bij de bestuursrechter. Ervan uitgaande dat het bevoegd gezag binnen de bandbreedten in artikel 6 en de criteria in artikel 8 volledige beleidsvrijheid toekomt en rekening houdend met de democratische legitimatie van de andere waarde of afstand door de gemeenteraad, kan een dergelijk beroep ook achterwege blijven.
>
> Volledigheidshalve wordt er nog op gewezen dat een gemeentebestuur bij toepassing van artikel 6 mede te maken kan krijgen met het toekomstig regime van de Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen. Deze wet heeft betrekking op publiekrechtelijke beperkingen waaraan onroerende zaken zijn onderworpen en die van overheidswege zijn opgelegd. Deze beperkingen vloeien voort uit publiekrechtelijke rechtshandelingen van bestuursorganen van onder meer gemeenten op grond van een bij of krachtens een wet, amvb, ministeriële regeling of verordening gegeven bevoegdheid. Ook schriftelijke voorbereidingshandelingen of ontwerpbesluiten, waaraan bij of krachtens een wet een publiekrechtelijke beperking wordt verbonden, vallen vanwege dit rechtsgevolg onder het begrip: beperkingenbesluit. Door het vaststellen van zo'n besluit wordt een publiekrechtelijke beperking in het leven geroepen, gewijzigd of ingetrokken. Een voorbeeld van zo'n beperking kan mijns inziens zijn een besluit in het kader van artikel 6 van het onderhavige wetsvoorstel.

Indirect kan de verordening ter discussie worden gesteld, namelijk als een veehouder beroep aantekent tegen zijn verleende vergunning. De rechter dan wel inbreken in de verordening. Het hanteren van afwijkende normen moet namelijk goed zijn onderbouwd via de gebiedsvisie (criterium in de wet is dat rekening wordt gehouden met de gewenste ruimtelijke ontwikkeling in het gebied en de huidige en toekomstige geurbelasting van het gebied). Ontbreekt zo'n onderbouwing dan kan bij een beroepszaak de normstelling ter discussie worden gesteld en kan de rechter daarop besluiten dat de afwijkende normstelling niet voldoende is onderbouwd en daarmee onrechtmatig.

3. HET AANHOUDINGSBESLUIT

Zoals in de vorige hoofdstukken is aangehaald kan een gemeente op grond van artikel 6 van de Wgv per gemeentelijke verordening afwijken van standaard geurnormen of afstanden die in de Wgv zijn opgenomen. In zo'n verordening kan de gemeenteraad voor (delen van) zijn grondgebied een andere waarde of een andere afstand vastleggen. Zodra een gemeentelijke verordening is vastgesteld, dan wordt een vergunningaanvraag van een veehouderij daaraan getoetst.

In afwachting van een verordening biedt de Wgv de mogelijkheid om vergunningaanvragen van veehouderijen tijdelijk aan te houden. De gemeente moet dan op grond van artikel 7 Wgv een aanhoudingsbesluit nemen. Hiermee kan worden voorkomen dat veehouderijen ontwikkelingsmogelijkheden op ongewenste locaties gaan benutten[9]. Tegelijk krijgt de gemeente tijd om zorgvuldig te bepalen of zij met een verordening een ander beschermingsniveau wil stellen.

3.1. Wel of geen aanhoudingsbesluit

Bij de afweging om al dan niet een aanhoudingsbesluit te nemen, zijn de volgende aspecten van belang.

- Op grond van het aanhoudingsbesluit worden vergunningaanvragen van (een groep van) veehouderijen in het aangewezen gebied tijdelijk aangehouden. Deze veehouderijen kunnen voor de werkingsduur van het aanhoudingsbesluit niet uitbreiden of nieuw vestigen (geurbelasting niet veranderen).
- Andere bedrijven, recreatie, woningbouwprojecten of andere initiatieven kunnen zich wel ontwikkelen binnen geldende wet- en regelgeving. Dergelijke ontwikkelingen kunnen ten nadele zijn van de veehouderij of een landbouwontwikkelingsgebied.
- Nadeel kan zijn dat gewenste ontwikkelingen, bijvoorbeeld in het kader van de reconstructie, worden geblokkeerd. Om dit te voorkomen, kunnen uitzonderingen worden gemaakt op het aanhoudingsbesluit. Overwogen kan worden om in het aanhoudingsbesluit op te nemen dat de vergunningaanvragen van bedrijven die voldoen aan standstill (geen toename geurbelasting, geen uitbreiding dieren) wel worden behandeld.

3.2. Reikwijdte aanhoudingsbesluit - uitzonderingen

Het aanhoudingsbesluit kan betrekking hebben op het hele grondgebied van de gemeente of op een deel van haar grondgebied. Aangeraden wordt om het gebied waarop het aanhoudingsbesluit van toepassing is, vast te leggen op kaart(en). Dit geeft de grootst

[9] Andere waarden of afstanden dan opgenomen in de Wgv leiden tot ruimte die kan worden benut voor uitbreiding door de veehouderij of voor totstandkoming van geurgevoelige objecten. Een veehouderij kan door indiening van een aanvraag geheel of gedeeltelijk beslag leggen op de toekomstige ruimte, omdat al vóór vaststelling van de gemeentelijke verordening, waarin andere waarden of afstanden zijn vastgelegd, de gemeentelijke voornemens hierover bekend zijn. Als een lagere waarde wordt overwogen, kan een veehouderij dan nog eenmaal een uitbreiding aanvragen, om zoveel mogelijk «rechten» of «milieuruimte» te reserveren. Na vaststelling van de verordening ontstaat dan een aanzienlijk overbelaste situatie. De gemeentelijke beleidsvrijheid zou in beide gevallen worden beperkt. Om deze ongewenste situatie te voorkomen is de gemeenteraad bevoegd een zogenoemd aanhoudingsbesluit te nemen.

mogelijke duidelijkheid voor betrokkenen. De keuze is aan de gemeente om het gebied te bepalen.

Het is de bedoeling van de wetgever om met het aanhoudingsbesluit te voorkomen dat een gebied minder geschikt wordt voor de gewenste ruimtelijke ontwikkelingen. De omvang van het aanhoudingsbesluit is te beperken door uitzonderingen in het besluit op te nemen. Het staat de gemeente vrij zelf uitzonderingen te bepalen. Gezien de bedoeling van de wetgever kan de gemeente overwegen om in de volgende omstandigheden uitzonderingen op te nemen in het aanhoudingsbesluit:

- de gebiedsaanwijzing te beperken tot die (deel)gebieden waar ontwikkelingen van veehouderijen en andere functies bij elkaar komen. Dit is bijvoorbeeld het geval nabij woonkernen, voorgenomen dorpsontwikkeling of bedrijventerreinen en recreatieprojecten;
- aanvragen die in belang van bijvoorbeeld de reconstructie / landbouwontwikkelingsgebieden doorgang behoeven;
- aanvragen die voldoen aan standstil (geen toename van dieren, geen toename van emissie uitgedrukt in odourunits, geen afname van afstanden);
- …

NB. Bovenstaande is geen limitatieve lijst met uitzonderingen, maar voorbeelden waaraan gedacht kan worden. Met wijzigingsbesluiten kunnen altijd nieuwe uitzonderingen worden toegevoegd.

De gemeente kan ook besluiten het aanhoudingsbesluit voor het hele grondgebied te nemen en (nog) geen uitzonderingen op te nemen. Na het besluit kan aan de hand van een analyse van de geursituatie worden onderzocht of het opstellen van een gebiedsvisie noodzakelijk is en voor welke delen van de gemeente dit geldt. Als blijkt dat het opstellen van een gebiedvisie niet nodig is, dan kan het aanhoudingsbesluit weer worden ingetrokken. Wanneer blijkt dat wel een gebiedsvisie nodig is, dan kan alsnog worden bezien of het mogelijk is om uitzonderingen op het aanhoudingsbesluit te formuleren en deze in een wijzigingsbesluit op te nemen.

3.3. Welke regime is van toepassing

Binnenkomende vergunningaanvragen moeten worden getoetst aan de normen die gelden op het moment van beslissen op een aanvraag (= beschikken). In verband met het aanhoudingsbesluit zij de volgende situaties te onderscheiden.

- Wanneer op het moment van beschikken de gemeentelijke verordening in werking is getreden, dan wordt aan de daarin opgenomen (afwijkende) normen getoetst.
- Vergunningaanvragen die zijn ingediend voor inwerkingtreding van het aanhoudingsbesluit mogen niet worden aangehouden. Deze aanvragen moeten op grond van de wet behandeld worden en getoetst aan de dan geldende normen of afstanden. Binnen de wettelijke termijn moet op deze aanvragen worden beslist. Dit betekent dat een aanhoudingsbesluit geen terugwerkende kracht kan hebben (in verband met rechtszekerheid van de aanvrager van een vergunning mag hij er op vertrouwen dat regels niet achteraf nadelig voor hem worden uitgelegd).

- Het voorgaande geldt niet als op het moment van beschikken (besluit op de aanvraag) de verordening inmiddels in werking is getreden. Er moet immers worden getoetst aan de normen die gelden op het moment van beschikken. Als de verordening op dat moment al in werking is getreden, zijn dus de normen uit de verordening van toepassing.
- Aanvragen die zijn ingediend na inwerkingtreding van het aanhoudingsbesluit worden aangehouden totdat de gemeentelijke verordening in werking treedt. Getoetst wordt aan de normen die zijn opgenomen in de verordening.

3.4. Werkingsduur van het aanhoudingsbesluit

In artikel 7 van de Wgv is opgenomen dat het aanhoudingsbesluit vervalt op het moment waarop de verordening in werking treedt. Binnen één jaar moet de ontwerpverordening voor het bepalen van andere waarden en afstanden aan de gemeenteraad zijn aangeboden (aanhangig gemaakt). Anders vervalt het aanhoudingsbesluit. Als verordening nog niet in werking is getreden, maar het ontwerp aan de raad wel binnen een jaar is voorgelegd, werkt het aanhoudingsbesluit dóór tot die verordening in werking treedt (publicatie). Dat kan dus langer zijn dan een jaar. Zie bijlage 1 voor een schematische weergave van de procedure.

De gemeente kan op elk moment besluiten het aanhoudingsbesluit in te trekken. Het heeft devoorkeur om de periode zo kort mogelijk te houden.

De gemeente kan besluiten het aanhoudingsbesluit (deels) in te trekken zodra blijkt dat er geen noodzaak is voor het hanteren van andere dan de wettelijke normen. Dit kan onder andere worden geconstateerd na het uitvoeren van de analyse van de geursituatie. In het model aanhoudingsbesluit is daarom ook de zinsnede opgenomen "laat onderzoeken of een noodzaak bestaat voor het hanteren van andere waarden en afstanden voor de geurbelasting op basis van de Wet geurhinder en veehouderij, binnen de in de wet vastgelegde bandbreedte".

3.5. Procedure aanhoudingsbesluit

Het aanhoudingsbesluit is vergelijkbaar met een voorbereidingsbesluit voor ruimtelijke plannen op basis van de Wet op de ruimtelijke ordening (WRO). Voor het komen tot een aanhoudingsbesluit zijn in de Wgv geen procedurele eisen opgenomen. Het is gebruikelijk (vergelijk WRO voorbereidingsbesluit) dat het college van burgemeester en wethouders een voorstel indient bij de raad. Een (raads)adviescommissie wordt gewoonlijk niet geraadpleegd.
Is het aanhoudingsbesluit eenmaal genomen, dan moeten enkele procedurele stappen worden doorlopen. Deze worden genoemd in artikel 7, vierde lid van de Wgv:

- De terinzagelegging vindt plaats conform artikel 3:42 Awb: de bekendmaking van besluiten die niet tot een of meer belanghebbenden zijn gericht, geschiedt door kennisgeving van het besluit of van de zakelijke inhoud ervan in een van overheidswege uitgegeven blad of een dag-, nieuws- of huis-aan-huisblad, dan wel op een andere geschikte wijze.
- Van het voorbereidingsbesluit wordt tevens mededeling gedaan via digitale media, zoals bekendmaking op de gemeentelijke website. Dit is extra ten opzichte van afdeling 3.6 van de Awb.

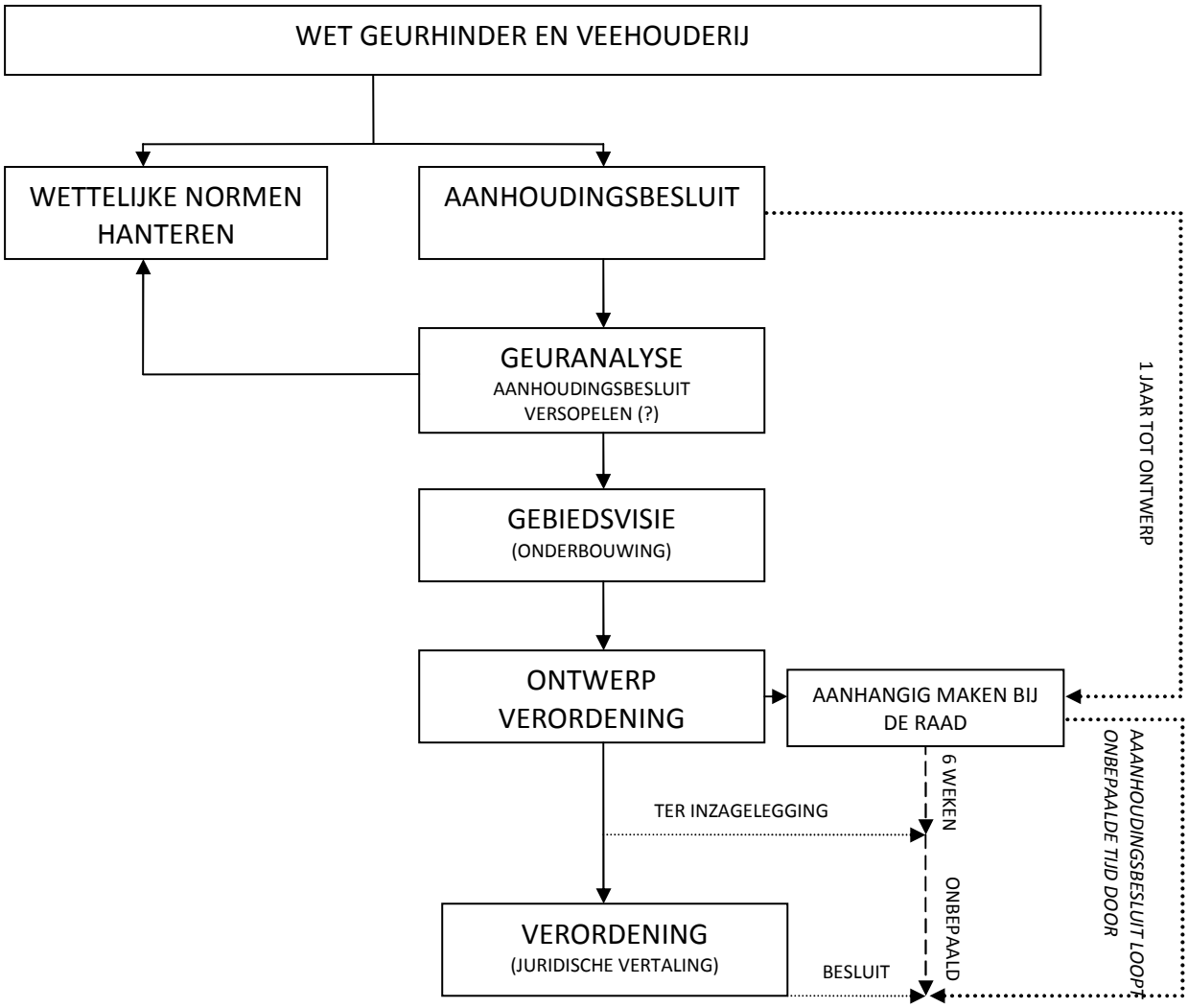
3.6. Beroep tegen het aanhoudingsbesluit

Artikel 12 van de Wgv zorgt er voor dat geen beroep kan worden ingesteld tegen het aanhoudingsbesluit. Het aanhoudingsbesluit is op de negatieve lijst geplaatst (bijlage bij artikel 8:5 van de Awb). In verband met de relatief korte werkingsduur van het aanhoudingsbesluit wordt een beroepsprocedure niet zinvol geacht. Het aanhoudingsbesluit biedt acute bescherming van de in geding zijnde belangen.

3.7. Relatie met de (ontwerp)verordening

Veel gemeenten hebben op grond van de Wgv een aanhoudingsbesluit genomen. Het aanhoudingsbesluit bevriest de vergunningverlening Wet milieubeheer aan veehouderijen in beginsel voor een periode één jaar. Binnen één jaar moet de ontwerpverordening voor het bepalen van andere waarden en afstanden aan de gemeenteraad zijn aangeboden. Anders vervalt het aanhoudingsbesluit.
Is de ontwerpverordening binnen één jaar na het nemen van het aanhoudingsbesluit aanhangig gemaakt bij de gemeenteraad, dan blijft het aanhoudingsbesluit van kracht totdat de ontwerpverordening ter inzage is gelegd (afhankelijk van inspraakverordening) en het definitieve besluit over de verordening is genomen. Ligt de ontwerpverordening er niet binnen één jaar, dan vervalt het aanhoudingsbesluit.

3.8. Procedureschema aanhoudingsbesluit en Verordening geurhinder en veehouderij

Handreiking bij

Wet geurhinder en veehouderij

Aanvulling: Bijlagen 6 en 7

Colofon

Dit rapport is opgesteld door
InfoMil, in samenwerking met het Ministerie van VROM, het Samenwerkingsverband Regio Eindhoven (SRE) en de Provincie Noord-Brabant

Datum 1 mei 2007

Kenmerk Handreiking Wgv, Bijlagen 6 en 7

Status Versie 1,0, aanvulling van 1 mei 2007

bijlage 6: Bepalen geurbelasting en geurhinder

In stap 5 van de quick scan en stap 12 van de gebiedsvisie wordt bepaald hoeveel geurhinder kan worden verwacht in een gebied, gelet op de geurbelasting. Deze bijlage beschrijft hoe dat gebeurt. Deze bijlage licht ook de begrippen 'achtergrondbelasting' en 'voorgrondbelasting' toe en geeft suggesties voor een toelichting bij de presentatie van de hindercijfers. Tot slot wordt achtergrondinformatie gegeven bij de relatie tussen geurbelasting en geurhinder uit de tabellen A en B in deze bijlage.

Bepalen van de hinder

De te verwachten geurhinder wordt bepaald voor de **bestaande situatie** en voor de **toekomstige situatie**.

De geurhinder wordt bepaald uitgaande van de achtergrondbelasting en de voorgrondbelasting in het gebied (zie kader).

Met de *voorgrondbelasting* wordt de geurbelasting bedoeld van díe veehouderij welke de meeste geur bij het geurgevoelig object veroorzaakt, hetzij omdat het een grote veehouderij betreft, hetzij omdat de veehouderij dichtbij het geurgevoelig object is gelegen. De voorgrondbelasting is van belang voor het bepalen van de verwachte hinder omdat uit onderzoek is gebleken dat de geurhinder als gevolg van de voorgrondbelasting hoger is dan als gevolg van de achtergrondbelasting, bij gelijke belastingen. Als vuistregel geldt dat de voorgrondbelasting bepalend is voor de hinder als de voorgrondbelasting meer dan de helft van de achtergrondbelasting bedraagt. Zie ook de meer uitgebreide toelichting verderop in deze bijlage.

Zowel de achtergrondbelasting als de voorgrondbelasting heeft in een gebied niet overal dezelfde waarde. Het is praktisch niet haalbaar om per geurgevoelig object de achtergrond- en voorgrondbelasting te bepalen. Daarom wordt geadviseerd enkele representatieve referentiepunten te kiezen. Hou hierbij ook voor ogen dat zowel de geurbelasting als de geurhinder een zekere onnauwkeurigheid kennen en vooral een orde van grootte aangeven.

De geurhinderpercentages zijn vastgesteld voor het concentratiegebied en het niet-concentratiegebied. De gemeenteraad kan de hindercijfers voor het niet-concentratiegebied toepassen op een gebied binnen het concentratiegebied, of omgekeerd, mits dat wordt gemotiveerd. Zie ook de achtergrondinformatie bij het geurhinderonderzoek.

Toekomstige situatie

1. U berekent de **achtergrondbelasting** in de **toekomstige situatie** met het verspreidingsmodel V-Stacks gebied. De toekomstige situatie is de redelijkerwijs te verwachten maximale situatie, waarin de veehouderijen zodanig uitbreiden dat zij nog net voldoen aan de normen voor de individuele geurbelasting. Het verspreidingsmodel V-Stacks gebied bevat een speciale functie voor die berekening. => Zie ook stap 5 en 12 van deze handreiking en de paragrafen 5.3 en 5.6 van de Gebruikershandleiding bij V-Stacks gebied.

2. Daarnaast bepaalt u de **voorgrondbelasting** in de **toekomstige situatie**.
   De voorgrondbelasting in de toekomstige situatie is in het algemeen gelijk aan de (toekomstige) norm voor de individuele geurbelasting. Bij de wettelijke normen zou dat zijn: 2, 3, 8 of 14 ou_E/m^3.
   In overbelaste situaties is de voorgrondbelasting hoger dan de norm, want gelijk aan de feitelijke

geurbelasting. In overbelaste situatie berekent u de voorgrondbelasting met V-Stacks vergunning of V-Stacks gebied (in dat laatste geval berekent u de geurbelasting per afzonderlijk bedrijf).

3. Uit de tabellen A (achtergrondbelasting) en B (voorgrondbelasting) leest u de **geurhinderpercentages** af. Het hoogste geurhinderpercentage is maatgevend voor de toekomstige situatie. => De hinderpercentages kunnen ook worden berekend met behulp van de Excel sheet "Handreiking Wgv – Bijlage 6 Tabel geurhinder" die kan worden gedownload van www.Infomil.nl.

Bestaande situatie

4. U berekent de **achtergrondbelasting** in de **bestaande situatie**, dus bij het vergunde veebestand, met het verspreidingsmodel V-Stacks gebied. => Zie ook stap 5 en 12 van deze handreiking en de paragrafen 5.3 en 5.6 van de Gebruikershandleiding bij V-Stacks gebied.

5. Indien relevant (zie kader hierna) bepaalt u tevens de **voorgrondbelasting** in de **bestaande situatie**.

6. Uit de tabellen A (achtergrondbelasting) en – indien relevant - B (voorgrondbelasting) leest u de **geurhinderpercentages** af. Het hoogste geurhinderpercentage is maatgevend voor de bestaande situatie. => De hinderpercentages kunnen ook worden berekend met behulp van de Excel sheet "Handreiking Wgv – Bijlage 6 Tabel geurhinder" die kan worden gedownload van www.Infomil.nl.

Voorgrondbelasting en hinder in de bestaande situatie

Als vuistregel geldt dat de voorgrondbelasting bepalend is voor de hinder indien de voorgrondbelasting tenminste de helft bedraagt van de achtergrondbelasting. In principe moet dus ook voor de bestaande situatie de voorgrondbelasting worden bepaald. Het vaststellen van de voorgrondbelasting in de bestaande situatie volgt echter niet rechtstreeks uit het model en kan, met name wanneer er veel veehouderijen zijn, zeer arbeidsintensief zijn.

In gebieden met zeer weinig veehouderijen wordt de hinder sterk onderschat als die alleen op basis van de achtergrondbelasting wordt berekend. Daarom raden we aan om in deze gebieden wel altijd de hinder (mede) op basis van de voorgrondbelasting te bepalen.
Een extreme vorm van 'weinig veehouderijen' doet zich voor wanneer een geurgevoelig object van slechts één veehouderij een geurbelasting ondervindt. Dit soort situaties kunnen worden herkend aan de hand van het uitvoerbestand van V-Stacks gebied. => Zie de Gebruikershandleiding V-Stacks gebied voor een voorbeeld van het uitvoerbestand en de parameters waarnaar moet worden gekeken.

Voor de te maken beleidskeuzes is vooral van belang hoeveel hinder in de *toekomst* zal optreden, de bestaande hinder dient als referentie en de exacte waarde luistert iets minder nauw. Mede gelet hierop, kan in situaties met veel veehouderijen doorgaans worden volstaan met het bepalen van de bestaande hinder op basis van de achtergrondbelasting. Let wel, deze waarde geeft mogelijk een *onder*schatting van de geurhinder. Mocht het voor een goede beleidsafweging nodig zijn om een preciezer beeld te hebben van de bestaande hindersituatie, dan raden wij aan om ook de voorgrondbelasting en bijbehorende hinder te bepalen.

De voorgrondbelasting en hinder in de bestaande situatie kan worden bepaald volgens één van de hierna genoemde methoden (of een combinatie daarvan).

methode 1. Ga uit van de hinderpercentages die overeenkomen met de afstandsgrafiek
Totdat de Wgv van kracht werd, werden vergunningaanvragen getoetst aan de afstandsgrafiek. Kort na inwerkingtreding van de Wgv zullen de meeste veehouderijen dan ook nog voldoen aan de afstanden uit de afstandsgrafiek. De hinderpercentages die globaal overeenkomen met de afstanden uit de afstandsgrafiek, bedragen per omgevingscategorie
in het concentratiegebied: (I) 11%, (II) 14%, (III) 22% en (IV) 36%;
buiten het concentratiegebied: (I) 20%, (II) 25%, (III) 37% en (IV) 54%.
Bovenstaande waarden zijn representatief voor een gemiddelde situatie (zie ook PRA Odournet 2007). De geurbelasting op een gegeven afstand is afhankelijk van verschillende factoren, waaronder het meteogebied, de ruwheid en het soort dieren dat wordt gehouden en kan in een specifieke situatie aanzienlijk afwijken van de genoemde waarden.

methode 2. Ga uit van de maximaal vergunbare geurbelastingen volgens de Wgv of de verordening
Als de Wgv enige jaren van kracht is, zullen de meeste veehouderijen voldoen aan de geurbelastingen uit de Wgv of de geldende verordening. De voorgrondbelasting is dan gelijk aan de wettelijke waarden of aan de norm in de tot dan toe geldende verordening.

methode 3. Ga uit van de feitelijke geurbelasting
Wanneer een nauwkeuriger beeld van de bestaande voorgrondbelasting is gewenst, kan die worden berekend. Dit is bijvoorbeeld zinvol als veehouderijen ruimschoots aan de norm voldoen, of juist in overbelaste situaties. Voor een (representatief) geurgevoelig object wordt dan de geurbelasting als gevolg van elk van de omliggende veehouderijen afzonderlijk berekend. De hoogste van de geurbelastingen is de voorgrondbelasting. De berekening kan zowel met V-Stacks gebied als met V-Stacks vergunning worden uitgevoerd. Deze werkwijze kan zeer arbeidsintensief zijn, het is daarom van belang enkele geurgevoelige objecten te kiezen die redelijk representatief zijn. De voorgrondbelasting verschilt per geurgevoelig object, het doel is dan ook om de orde van grootte van de voorgrondbelasting in een gebied te bepalen, niet meer dan dat.

Tabel A. Relatie tussen de achtergrondbelasting en de geurhinder

Achtergrondbelasting *	Geurhinder	
[ou_E/m^3 als 98-percentiel]	Concentratiegebied	Niet-concentratiegebied
1	2%	4%
1,5	3%	5%
2	4%	6%
3	5%	9%
4	6%	11%
5	7%	12%
6	8%	14%
7	10%	16%
8	10%	17%
9	11%	19%
10	12%	20%
12	14%	23%
14	16%	25%
16	17%	27%
18	19%	29%
20	20%	31%
22	21%	32%
24	22%	34%
26	24%	36%
28	25%	37%
30	26%	38%
32	27%	40%
34	28%	41%
36	29%	42%
38	30%	43%
40	31%	44%
42	32%	45%
44	32%	46%
46	33%	47%
48	34%	48%
50	35%	49%
55	37%	(51%)
60	38%	(52%)
65	40%	(54%)
70	41%	(56%)
75	43%	(57%)
80	44%	(58%)
85	45%	(59%)
90	46%	(61%)
95	47%	(62%)
100	49%	(63%)

* Berekend met V-Stacks gebied.

Tabel B. Relatie tussen de voorgrondbelasting en de geurhinder

Voorgrondbelasting *	Geurhinder	
[ou_E/m^3 als 98-percentiel]	Concentratiegebied	Niet-concentratiegebied
1	4%	7%
1,5	5%	9%
2	6%	11%
3	8%	15%
4	11%	19%
5	12%	21%
6	14%	24%
7	16%	26%
8	17%	29%
9	19%	31%
10	20%	33%
12	23%	36%
14	25%	39%
16	27%	42%
18	29%	44%
20	31%	46%
22	32%	48%
24	(34%)	50%
26	(36%)	52%
28	(37%)	(53%)
30	(38%)	(54%)
32	(40%)	(56%)
34	(41%)	(57%)
36	(42%)	(58%)
38	(43%)	(59%)
40	(44%)	(60%)

* Berekend met V-Stacks gebied, V-Stacks vergunning of gelijk aan de norm voor de geurbelasting.

Toelichting bij de begrippen ‘achtergrondbelasting’ en ‘voorgrondbelasting’

Aan de hand van vragen en antwoorden worden de begrippen ‘achtergrondbelasting’ en ‘voorgrondbelasting’ toegelicht.

Wat zijn nu precies de achtergrondbelasting en de voorgrondbelasting?
Onder de achtergrondbelasting verstaan we de geurbelasting als gevolg van de veelheid aan veehouderijen in de omgeving van een geurgevoelig object.
Met de voorgrondbelasting wordt de geurbelasting bedoeld van díe veehouderij (de dominante veehouderij) welke de meeste geur bij het geurgevoelig object veroorzaakt, hetzij omdat het een grote veehouderij betreft, hetzij omdat de veehouderij dichtbij het geurgevoelig object is gelegen.
Bijvoorbeeld: een object wordt belast door veehouderij A (geurbelasting 10 ou_E/m^3), veehouderij B (geurbelasting 14 ou_E/m^3) en door veehouderij C (geurbelasting 8 ou_E/m^3). De voorgrondbelasting is dan 14 ou_E/m^3. De voorgrondbelasting is dus altijd het gevolg van één veehouderij.
De veehouderij die de voorgrondbelasting veroorzaakt, wordt ook meegenomen bij het berekenen van de achtergrondbelasting.

Waarom is het nodig de voorgrondbelasting te berekenen? De voorgrondbelasting is immers nooit hoger dan de achtergrondbelasting?
De voorgrondbelasting is uitsluitend relevant voor het bepalen van verwachte mate van hinder bij de geurgevoelige objecten. De berekening is nodig, omdat uit onderzoek (PRA Odournet, 2001) is gebleken dat de geurhinder als gevolg van de geurbelasting van één veehouderij anders is dan als gevolg van de totale geurbelasting van meerdere veehouderijen, de achtergrondbelasting.
Bijvoorbeeld: indien één veehouderij een geurbelasting van 18 ou_E/m^3 op een geurgevoelig object veroorzaakt, leidt dat tot *meer* hinder dan indien drie veehouderijen *gezamenlijk* 18 ou_E/m^3 veroorzaken. Daarom is het nodig om per situatie te onderzoeken welke de hoogste hinder geeft, de achtergrondbelasting of de voorgrondbelasting.

Kun je eenvoudig voorspellen of de achtergrondbelasting of de voorgrondbelasting maatgevend is?
Als vuistregel geldt dat de voorgrondbelasting maatgevend is indien die tenminste de helft bedraagt van de achtergrondbelasting. Dus als de achtergrondbelasting 20 ou_E/m^3 bedraagt, hoeft de voorgrondbelasting alleen te worden beschouwd als die 10 ou_E/m^3 of meer bedraagt. Op grond hiervan zijn twee situaties te onderscheiden:
1) Bedraagt de voorgrondbelasting *minder* dan de helft van de achtergrondbelasting, dan is de achtergrondbelasting bepalend voor de hinder.
2) Als de voorgrondbelasting *meer* bedraagt dan de helft van de achtergrondbelasting, dan zal de voorgrondbelasting altijd tot het hoogste geurhinderpercentage leiden.

Presentatie hindercijfers

De gemeenteraad zal inzicht willen hebben in de mate van geurhinder die behoort bij de voorgestelde andere waarden in de verordening. In de stukken voor de gemeenteraad kunnen dan de maatgevende hinderpercentages voor de bestaande en de toekomstige situatie worden opgenomen, met een toelichting op hun betekenis.

Toegelicht kan bijvoorbeeld worden:

a) De geurbelasting is uitgedrukt als geurconcentratie: als aantallen Europese odour units in een volume-eenheid lucht (ou_E/m^3). Geurconcentraties worden in laboratoria gemeten volgens de NEN-EN 13725:2003 'Lucht – bepaling van de geurconcentratie door dynamische olfactometrie'. Voor de geurbelasting is uitgegaan van het gebruikelijke 98-percentiel van de geurconcentratie. Dat betekent dat de - met een verspreidingsmodel - berekende geurconcentratie gedurende 98 procent van de tijdseenheid niet wordt overschreden (ou_E/m^3; P_{98}).
   In het verleden werden in Nederland geurconcentraties uitgedrukt in geureenheden (ge/m^3). Tussen deze twee grootheden geldt een vaste verhouding: 1 ou_E/m^3 = 2 ge/m^3.
b) Er is sprake van geurhinder als mensen zijn blootgesteld aan geur en dat als hinderlijk ervaren. De mate waarin mensen geur als hinderlijk ervaren is afhankelijk van de mate van blootstelling, maar ook van bijvoorbeeld de onaangenaamheid van de geur en de binding die de mensen hebben met het bedrijf dat de geur veroorzaakt.
   De geurhinder is uitgedrukt als percentage. Een geurhinderpercentage van bijvoorbeeld 25% betekent dat 25% van de inwoners in een telefonische enquête heeft aangegeven '*soms of vaak last van geur van stallen van veehouderijen*' te ondervinden. Er wordt aangenomen dat de hindercijfers niet alleen de situatie tijdens het afnemen van de enquête beschrijven maar ook een voorspellende waarde hebben voor de te verwachten geurhinder in de toekomst en op andere locaties in Nederland.
c) De verkregen geurhinderpercentages moeten met voorzichtigheid worden geïnterpreteerd, zij geven een indicatie. Zij zijn gebaseerd op een omvangrijke representatieve steekproef en de hindermeting is uitgevoerd volgens de daarvoor in Nederland geldende voorschriften. Het betreft echter gemiddelde relaties. Het is mogelijk dat in bepaalde gebieden de werkelijke geurhinderpercentages afwijken van deze gemiddelde relaties. Dat wordt mede bepaald door aspecten als het hedonisch karakter van de geur ('geurbeleving') en de kenmerken en eigenschappen van de mensen in het gebied (zoals karakter en lichamelijke gezondheid). Zie ook de achtergrondinformatie bij de relatie geurbelasting – geurhinder hierna.
d) Tevens kan worden ingegaan op de effecten van geurhinder voor omwonenden. 'Geur is de eigenschap van (een combinatie van) organische stoffen om met behulp van zintuigen in de neus te worden waargenomen. Geurhinder treedt op als de herhaaldelijk waargenomen geur als onaangenaam wordt beoordeeld, het welbevinden daardoor negatief wordt beïnvloed en als onttrekking aan die waarneming niet eenvoudig mogelijk is. Geurhinder leidt tot gewijzigd gedrag of gedragsaanpassing en leidt daarmee tot beperking van mogelijkheden van gehinderden.
   Een directe relatie tussen geurwaarneming en ziekte is niet aangetoond, maar geurhinder kan lichamelijke processen op gang brengen die leiden tot ziekte. Geurhinder veroorzaakt bij de mens verschillende reacties en effecten, die bij toenemende blootstelling kunnen leiden tot lichamelijke klachten (hoofdpijn, misselijkheid, verstoorde ademhaling en verstoorde hartslag) en/of psychische klachten (spanningen, structurele onvrede over het woon- en leefklimaat, vermindering van activiteiten buitenshuis). De mate van geurhinder wordt mede bepaald door aspecten als het hedonisch karakter van de geur ('geurbeleving') en de kenmerken en eigenschappen van de gehinderde (zoals karakter en lichamelijke gezondheid).'
e) De Wgv schrijft voor dat de geurbelasting door één veehouderij op een geurgevoelig object bepaalde waarden niet mag overschrijden. Voor de mate van geurhinder geeft de wet geen waarden of bandbreedten, de gemeenteraad beoordeelt of de geurhinder past bij de doelstellingen voor het gebied en of hij de mate van geurhinder acceptabel acht. Zie ook bijlage 7 van deze handreiking.

Achtergrond relatie geurbelasting - geurhinder

In de Wgv gelden voor de volgende groepen verschillende normen:
• concentratiegebied, binnen bebouwde kom,
• concentratiegebied, buiten bebouwde kom,
• niet-concentratiegebied, binnen bebouwde kom,
• niet-concentratiegebied, buiten bebouwde kom.

In het 'Geuronderzoek stallen intensieve veehouderij' (PRA Odournet, 2001) is de relatie vastgesteld tussen geurbelasting en hinder. Deze relatie is vastgesteld op basis van circa 2.000 telefonische enquêtes bij omwonenden van varkenshouderijen verspreid over heel Nederland. Ook is onderzocht of er groepen ('deelpopulaties') met verschillende hindergevoeligheid zijn. Oftewel: is er verschil in de mate van geurhinder die men ervaart bij dezelfde geurbelasting?

Om te beginnen is onderzocht of er verschil in hindergevoeligheid bestaat tussen de omgevingscategorieën uit de Richtlijn 1996. Dit bleek niet het geval.
Vervolgens is onderzocht of er verschil in hindergevoeligheid is tussen inwoners van het concentratiegebied en van buiten het concentratiegebied. In het onderzoek is het onderscheid tussen wel en niet concentratiegebied gemaakt op basis van de ammoniakdepositie. Feitelijk is dus onderscheid gemaakt naar gebieden met veel en gebieden met weinig intensieve veehouderijbedrijven. Gebleken is dat in het niet-concentratiegebied (relatief weinig veehouderijen) bij dezelfde geurbelasting meer geurhinder wordt ervaren dan in het concentratiegebied (relatief veel veehouderijen).
In het concentratiegebied bleken de niet-agrariërs hindergevoeliger dan de agrariërs; buiten het concentratiegebied was er geen verschil in hindergevoeligheid tussen agrariërs en niet-agrariërs. Onder agrariërs wordt hier verstaan: agrariërs die *niet* bij een intensief veehouderijbedrijf wonen.
Verder is gebleken dat de gecumuleerde geurbelasting van meerdere bedrijven samen (meer-bronsituaties) een andere relatie heeft met de geurhinder dan de geurbelasting van één afzonderlijk bedrijf (één-bronsituaties).

Op basis hiervan zijn in PRA Odournet 2001 de volgende zes groepen onderscheiden qua relatie tussen geurbelasting en geurhinder:
één-bronsituaties:
• de inwoners van het niet-concentratiegebied,
• de niet-agrariërs in het concentratiegebied,
• de agrariërs in het concentratiegebied,
meer-bronsituaties:
• de inwoners van het niet-concentratiegebied,
• de niet-agrariërs in het concentratiegebied,
• de agrariërs in het concentratiegebied.

Het onderscheid in normstelling dat de Wgv maakt, is dus slechts deels terug te voeren op het hinderonderzoek. Zie ook de Memorie van Toelichting (derde alinea van paragraaf 3.3 van de MvT). Zo blijkt uit het onderzoek geen verschil in hinderbeleving tussen de omgevingscategorieën volgens de Richtlijn 1996, terwijl de Wgv wel binnen en buiten de bebouwde kom onderscheidt. Verder kent de Wgv geen onderscheid naar agariërs en niet-agrariërs, terwijl dat wel uit het onderzoek bleek.

De in artikel 3 en 6 van de Wgv genoemde geurbelastingen zijn vergelijkbaar met de geurbelastingen in één-bronsituaties en met de voorgrondbelasting. Ter onderbouwing van een verordening moet de cumulatieve geurbelasting worden beschouwd, deze is gelijk aan de achtergrondbelasting.
Voor zowel de niet-agrariërs als de agrariërs in het concentratiegebied wordt uitgegaan van de

relatie tussen geurbelasting en hinder die is afgeleid voor de niet-agrariërs in het concentratiegebied.

Van de zes in PRA Odournet 2001 vastgestelde relaties tussen geurbelasting en hinder, zijn er dus vier relevant voor de Wgv:

Relatie geurbelasting – hinder uit PRA Odournet 2001	Van toepassing op relatie geurbelasting – hinder in Wgv
één-bronsituaties, niet-concentratiegebied	voorgrondbelasting, niet-concentratiegebied (of ander gebied met weinig veehouderijen*)
één-bronsituaties, concentratiegebied	voorgrondbelasting, concentratiegebied (of ander gebied met veel veehouderijen*)
meer-bronsituaties, niet-concentratiegebied	achtergrondbelasting, niet-concentratiegebied (of ander gebied met weinig veehouderijen*)
meer-bronsituaties, concentratiegebied	achtergrondbelasting, concentratiegebied (of ander gebied met veel veehouderijen*)

* Mits gemotiveerd kunnen de hindercijfers voor het concentratiegebied worden gebruikt voor het niet-concentratiegebied en vice versa.

De hinder is gemeten in het buitengebied en in dorpen, niet in stedelijk gebied. Het is daarom niet bekend hoe de relatie tussen geurbelasting als gevolg van veehouderijen en hinder is in stedelijk gebied. Het is denkbaar dat mensen in steden hindergevoeliger zijn voor geur van veehouderijen dan mensen in dorpen en in het buitengebied, in de steden is men immers minder gewend aan deze geur en heeft men doorgaans ook minder binding met de bedrijfstak. De tabellen A en B *onder*schatten daarom mogelijk de hinder in stedelijk gebied. De gemeenteraad kan hiermee rekening houden door voor steden in het concentratiegebied uit gaan van de hindercijfers die gelden voor het niet-concentratiegebied. Dit is dan een ‘best guess’ aangezien dit punt niet expliciet is onderzocht.

In het onderzoek PRA Odournet bv, 2001 is de geurbelasting berekend met het verspreidingsmodel LTFD en uitgedrukt in ge/m^3 als 98-percentielwaarde. Gemeenten berekenen de geurbelasting in ou_E/m^3 als 98-percentielwaarde met V-Stacks. In het onderzoek ‘Relatie tussen geurimmissie en geurhinder in de intensieve veehouderij’ (PRA Odournet bv, rapportnummer VROM07A3 van 26 april 2007) is de geurbelasting in ge berekend met LTFD omgerekend naar de geurbelasting in ouE berekend met V-Stacks. => Zie verder de rapporten PRA Odournet 2001 en PRA Odournet 2007, deze zijn te vinden op de website van InfoMil.

bijlage 7: Geurhinder: wat is veel of weinig?

De vraag kan rijzen, wat is veel of weinig geurhinder? Hoeveel geurhinder is acceptabel?
Het is de gemeenteraad die dat acceptabele geurhinderniveau voor een bepaald gebied bepaalt, niet de rijksoverheid, provincie, onderzoeksbureaus of wetenschappelijke instituten.

Als achtergrondinformatie wordt attendeerd op het volgende:

a) Het geurbeleid voor industriële inrichtingen is uiteengezet in een brief van de Minister van VROM van 30 juni 1995, die is opgenomen in de Nederlandse EmissieRichtlijn lucht (NeR). Met deze brief als basis, wordt als richtwaarde voor geurhinder doorgaans 12% gehinderden toegepast, als bovenwaarde 20% gehinderden en 3% als streefwaarde (wat overeenkomt met 'geen hinder'). De veehouderijsector is echter niet zonder meer te vergelijken met de industrie, omdat veehouderijen sinds jaar en dag verspreid in het landelijk gebied liggen, bij industriële inrichtingen is dat in veel mindere mate het geval.

b) Het RIVM hanteert voor haar milieurapportages en -toekomstverkenningen voor het aspect geurhinder onderstaande 'milieukwaliteitscriteria':

Milieukwaliteit	**Geurgehinderden [%]**
zeer goed	< 5
goed	5 – 10
redelijk goed	10 – 15
matig	15 – 20
tamelijk slecht	20 – 25
slecht	25 – 30
zeer slecht	30 – 35
extreem slecht	35 – 40

Bron: GGD-richtlijn geurhinder (oktober 2002)

c) Behalve het percentage geurgehinderden, is ook het absolute aantal geurgehinderden van belang. Bescherming van de bebouwde kom heeft meer effect op het absolute aantal gehinderden dan bescherming van het buitengebied. Bijvoorbeeld: 25% hinder in een gebied met 10 inwoners betekent dat 2 à 3 mensen hinder ondervinden, terwijl 25% hinder in een gebied met 1.000 inwoners betekent dat 250 mensen hinder ondervinden.

d) De wettelijke waarden (artikel 3) en maxima (artikel 6) voor de geurbelasting en de bijbehorende geurhinderpercentages bedragen:

	Binnen bebouwde kom		**Buiten bebouwde kom**	
	wettelijk (artikel 3)	**maximaal (artikel 6)**	**wettelijk (artikel 3)**	**maximaal (artikel 6)**
Concentratiegebied				
Geurgeurbelasting [ou_E/m^3]	3	14	14	35
Hinder	≥ 8%	≥ 25%	≥ 25%	≥ 41% *
Niet-concentratiegebied				
Geurgeurbelasting [ou_E/m^3]	2	8	8	20
Hinder	≥ 11%	≥ 29%	≥ 29%	≥ 46%

*) Berekend door extrapolatie en daardoor minder betrouwbaar dan de overige percentages.

Deze hindercijfers zijn afgeleid van de relatie tussen de geurbelasting als gevolg van één bedrijf (voorgrondbelasting) en de daarvan te verwachten geurhinder. Bij een hoge dichtheid aan veehouderijen in een gebied, kan de achtergrondbelasting tot een hoger hinderpercentage leiden. Om die reden is met “≥” aangegeven dat de hinder hoger kan zijn dan de genoemde waarden.

e) Behalve de stallen van veehouderijen, zullen er ook andere geurbronnen in de omgeving zijn (overige agrarische geurbronnen, verkeer, industrie, huishoudens). De werkelijke geurhinder in een gebied zal daarom vaak hoger zijn dan de hinder als gevolg van alleen de stallen.

Bijlage III: Brief implementatieteam

MILIEU OVERLEG LOKALE OVERHEDEN

Werkgroep veehouderij en milieu
Implementatieteam Wet geurhinder en veehouderij

Notitie

Beoordelen van geurhinder en de Wet geurhinder en veehouderij

Deze notitie is opgesteld ten behoeve van de implementatie van de Wet geurhinder en veehouderij in de provincie Noord-Brabant. In opdracht van bestuurders van gemeenten en provincie is in 2006 - al voor het in werking treden van de wet - het implementatieteam Wet geurhinder en veehouderij opgericht. De taak van het implementatieteam is een 'zachte landing' van de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) in de provincie te verzorgen en daartoe voorlichting en documentatie te verstrekken.
Bij de introductie van de Wgv hebben Brabantse gemeenten en provincie een belangrijke rol gespeeld door de inbreng van het Brabantse implementatieteam Wgv. Op basis van de opgedane kennis werd het team werd door VROM gevraagd een bijdrage te leveren aan de landelijke introductie van de wet door te participeren bij de voorlichting en door een inbreng te leveren bij het opstellen van de handreiking bij de wet van Infomil.

Het implementatieteam maakt onderdeel uit van de MOLO werkgroep veehouderij en milieu. Als doelstelling heeft de werkgroep meegekregen: het bevorderen van de samenwerking en afstemming tussen gemeenten, provincie en milieudiensten. Kennisuitwisseling en kennisoverdracht in een zo vroeg mogelijk stadium, staat centraal. De uitwisseling vindt op een praktische en efficiënte manier plaats.

Deze notitie is tot stand gekomen op verzoek van gemeenten als achtergronddocument bij het evalueren van het leefklimaat als gevolg van geursituaties in een gebied door aanwezige veehouderijen. Dergelijke evaluaties zijn aan de orde bij het opstellen van gebiedsvisie en verordening geurhinder en veehouderij èn bij het beoordelen van ruimtelijke plannen in aanwezigheid van veehouderijen in de omgeving. Deze notitie is een nadere uitwerking van de systematiek zoals deze is gepresenteerd tijdens de informatiebijeenkomsten over het toepassen van de Wet geurhinder en veehouderij bij ruimtelijke plannen (omgekeerde werking) welke zijn gehouden op 4, 8 en 20 juni 2007 in De Roos te 's Hertogenbosch. Ook de jurisprudentie in de zaak Laarbeek 200900801/1/R3 van 7 oktober 2009 is in deze notitie verwerkt.

Het MOLO implementatieteam Wet geurhinder en veehouderij
Fred Stouthart (SRE Milieudienst)
Rob Scholtens (provincie Noord-Brabant)

16 november 2009

Inhoud

1. Voorgeschiedenis wet- en regelgeving geur en veehouderij 1

2. Geur en vergunningverlening aan veehouderijen 2
   - 2.1 Brochure, richtlijn en Wet stankhinder en veehouderij 2
   - 2.2 De Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) 3
     - 2.2.1 Normstelling 3
     - 2.2.2 Vergunningaanvraag 4
     - 2.2.3 Gemeentelijk geurbeleid 4
     - 2.2.4. Normstelling Wgv is gebaseerd op een gemiddeld gebied: niet zonder meer toepasbaar 5

3. Het beoordelen van het woon- en leefklimaat 6
   - 3.1 Wet geurhinder en veehouderij 6
     - 3.1.1 Gebiedsvisie en verordening regelen indirect het woon- en leefklimaat 6
     - 3.1.2 Beoordelen woon- en leefklimaat ruimtelijke plannen 8
   - 3.2 MILO systematiek bij beoordelen woon- en leefklimaat 9

4. De zaak Laarbeek 12
   - 4.1 Woonpark Zonnetij: ligging en maximale waarden voor de geurbelasting 12
   - 4.2 Geurcontour en vaste-afstandcontour 14
   - 4.3 Beoordeling van de (geur)contouren in relatie tot het plangebied Zonnetij 15
     - 4.3.1 Beoordeling vaste-afstandcontour Kerkstraat 40 15
     - 4.3.2 Beoordeling geurcontour 1,5 ou_E/m^3 Opstal 6 15
   - 4.4 Analyse zaak Laarbeek: conclusies geurnormen en omgekeerde werking 17
     - 4.4.1 Geurcontour is niet langer hindercontour 17
     - 4.4.2 Geurnormen voorgrondbelasting gebiedsgerichte sturinginstrumenten 18
     - 4.4.3 Beoordelen woon- en leefklimaat 19
     - 4.3.4 Reikwijdte uitspraak Laarbeek met betrekking tot woon- en leefklimaat 19

5. Aanbevelingen voor gebiedsvisies en ruimtelijke plannen 21
   - 5.1 Aanbevelingen voor het opstellen van gebiedsvisies 21
   - 5.2 Aanbevelingen voor het opstellen van ruimtelijke plannen 22

1. Voorgeschiedenis wet- en regelgeving geur en veehouderij

Het houden van vee kan geur verspreiden en hinder voor de omgeving met zich mee brengen. Daar wordt bij de vergunningverlening rekening mee gehouden. Het toetsingskader dat daarbij wordt gebruikt kent voor stank (geurhinder) een lange geschiedenis.

Bij die vergunningverlening aan veehouderijen moet sinds 1985 de eventuele stankhinder voor omwonenden worden getoetst. De minimaal aan te houden afstand werd bepaald in de afstandsgrafiek[1] overeenkomstig het aantal vergunde mestvarkeneenheden (mve's). Deze al voor 1985 bestaande methodiek werd, in 1985 vastgelegd in een brochure[2] en aangevuld met een cumulatie methode[3]. Ter vervanging van de brochure van 1985 is in 1996 een richtlijn[4] gepubliceerd. Ten opzichte van de brochure zijn in de richtlijn versoepelingen in de omgevingcategorieën doorgevoerd en zijn mestvarkenseenheden geïntroduceerd voor het houden van vee in Groen-Labelstallen. Echter, deze richtlijn is door de bestuursrechter deels afgewezen.

De genoemde brochure, richtlijn en rapport cumulatie met de bijbehorende jurisprudentie zijn in een deel van Nederland tot 2007 steeds het toetsingskader voor de vergunningverlening geweest. Dit toetsingskader was niet alleen complex door de vele jurisprudentie, maar heeft ook geleid tot veel knelpunten (weinig flexibel). Daarmee dreigde de reconstructie van het landelijk gebied in gevaar te komen. Dit is de aanleiding geweest een speciale stankwet voor de reconstructiegebieden in het leven te roepen. Kort samengevat hebben in deze stankwet de versoepelingen die met de richtlijn 1996 waren beoogd een wettelijke grondslag gekregen. De Wet stankemissie veehouderijen in landbouwontwikkelings- en verwevingsgebieden (Wsv of de Stankwet reconstructiegebieden genoemd) is op 1 mei 2003 in werking getreden.

Inmiddels werd een landelijke stankwet in voorbereiding genomen. Onderzoek had namelijk nieuwe inzichten opgeleverd in geuremissies, verspreiding en geurbeleving. Daarom werd aangedrongen op nieuw beleid. Dit heeft geleid tot een nieuwe wet: de huidige Wet geurhinder en veehouderij (Wgv). Deze nieuwe Wet geurhinder veehouderij is op 1 januari 2007 in werking getreden. Deze wet is het nieuwe toetsingskader bij aanvragen om een milieuvergunning van veehouderijen. Mestvarkeneenheden en afstandsgrafiek zijn verleden tijd.

[1] Het was overigens in 1985 al duidelijk dat de afstandsgrafieken niet overeenkwamen met het resultaat van verspreidings-modellen. De afstandsgrafieken onderschatten de mate van hinder ten gevolge van grotere stallen (Ham, J.H. et al., 1985, Beoordeling cumulatie stankhinder door intensive veehouderij, Publicatiereeks Lucht nr. 46, VROM.

[2] Brochure veehouderij en Hinderwet 1985.

[3] Rapport Beoordeling cumulatie stankhinder door intensieve veehouderij (Publikatiereeks Lucht, nr. 46, distributiecode VROM 85546/7–85).

[4] Richtlijn veehouderij en stankhinder 1996.

2. Geur en vergunningverlening aan veehouderijen

Vóór het inwerking treden van de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) bestonden twee toetsingskaders, namelijk: de Wet stankemissie en veehouderij (Wsv) én de Richtlijn veehouderij en stankhinder 1996 en Brochure veehouderij en hinderwet 1985 inclusief de bijbehorende jurisprudentie. Het eerste kader was binnen de reconstructiegebieden van kracht voor verwevingsgebieden, landbouwontwikkelingsgebieden en extensiveringsgebieden natuur. Het tweede was binnen de reconstructiegebieden van kracht voor extensiveringsgebieden overig en stedelijk gebieden en in de rest van Nederland.

2.1 Brochure, richtlijn en Wet stankhinder en veehouderij

De Wsv aan de ene kant en de brochure en richtlijn aan de andere kant gingen beiden uit van minimaal aan te houden afstanden (stankcirkels). Deze afstanden werden per omgevingscategorie vastgesteld op basis van het aantal mestvarkeneenheden. Het aantal mestvarkeneenheden was afhankelijk van het vergunde aantal dieren en een omrekeningsfactor per stalsysteem en diercategorie. De minimaal aan te houden afstand werd bepaald in de afstandsgrafiek overeenkomstig het aantal vergunde mestvarkeneenheden (mve's). Naast deze methodische overeenkomsten waren er ook verschillen. Onder het regime van de brochure en richtlijn behoorde ook een toetsing aan van de stankhinder door meerdere veehouderijen (cumulatie). Bij de vergunningverlening op grond van de Wsv werd niet aan cumulatie getoetst. Zoals gezegd verschilden de beide toetsingskaders ook voor wat betreft de indeling in omgevingscategorieën (zie vorige paragraaf).

Nog complexer werd het toen bleek dat de omrekeningsfactoren van de bij de Wsv behorende Regeling stankhinder veehouderij (Rvs) niet gehanteerd konden worden bij de toetsing op grond van de brochure en de richtlijn (uitspraak ABRvS, 200304128/1, 24 maart 2004, Houten). Dit ondanks dat de Richtlijn 1996 als uitgangspunt was genomen en dat de laatste wetenschappelijke inzichten waren meegenomen door gebruik te maken de laatst gepubliceerde omrekeningsfactoren in de Rvs. Deze waren immers gebaseerd op onderzoek naar geuremissies uit veehouderijen en waren vastgelegd in geurrapporten van het IMAG. De Afdeling bestuursrechtspraak van Raad van State verklaarde echter dat de omrekeningsfactoren in de Regeling stankhinder en veehouderij (Rsv) niet gezien konden worden als zijnde de laatste milieutechnische inzichten. Dit oordeel was gebaseerd op dezelfde geurrapporten van het IMAG waarin ook vermeld was dat de nieuwe omrekeningsfactoren uit de Regeling (Rvs) niet aan de oude omrekeningsfactoren uit de Richtlijn konden worden gerelateerd. Hieruit concludeerde de Afdeling dat de nieuwe omrekeningsfactoren uit de regeling niet mochten worden toegepast bij de systematiek van de Richtlijn (met name de afstandgrafiek). Om deze wel te mogen toepassen had een nieuwe afstandgrafiek moeten worden opgesteld op basis van de nieuwe omrekeningsfactoren.

Volgens Raad van State vormen omrekeningsfactoren, mve's en afstandgrafiek[5] een gesloten stelsel. Van dit stelsel kan niet afgeweken worden, ook niet op basis van metingen van geuremissies. Dit bleek ook wel uit eerdere uitspraken {RvS:199900597/2, 200103206/1; 200305647/1 [6]}. Ook het hanteren van "eigen" omrekeningsfactoren op basis van gemeten geuremissies werd door RvS niet geaccepteerd. Bij een nieuwe methode voor het meten van geuremissies past een nieuwe systematiek

[5] Het was overigens in 1985 al duidelijk dat de afstandsgrafieken niet overeenkwamen met het resultaat van verspreidingsmodellen. De afstandsgrafieken onderschatten de mate van hinder ten gevolge van grotere stallen (Ham, J.H. et al., 1985, Beoordeling cumulatie stankhinder door intensive veehouderij, Publicatiereeks Lucht nr. 46, VROM

[6] In haar uitspraak van 5 september 2001, no. 199900597/2 (JM 2001/145), heeft de Afdeling geoordeeld dat mestvarkeneenheden een specifiek onderdeel zijn van het normenstelsel uit de afstandsgrafiek bij de Richtlijn en niet volgens een gestandaardiseerde methode kunnen worden omgezet in geureenheden.

voor het beoordelen van geurhinder. Deze kwam er met het in werking treden van de Wet geurhinder en veehouderij in 2007.

2.2 De Wet geurhinder en veehouderij (Wgv)

De Wgv stelt regels voor geur ten behoeve van de vergunningverlening aan veehouderijen. De systematiek van de Wgv is op hoofdlijn als volgt. De emissie van stankstoffen uit een veehouderijbedrijf wordt berekend in geureenheden: odour units (ou). Hiervoor zijn emissiefactoren opgenomen in de bij de wet behorende Regeling geurhinder en veehouderij (Rgv). Uitgaande van de voor het veehouderijbedrijf berekende geuremissie wordt de geurbelasting op een nabij gelegen gevoelig object berekend, bijvoorbeeld op een burgerwoning. Voor het berekenen van die geurbelasting is het verplicht de rekenmodule V-Stacks-vergunning te gebruiken.

2.2.1 Normstelling

De berekende geurbelasting wordt getoetst aan de norm (de maximale waarde voor de belasting die per bedrijf mag worden veroorzaakt op een voor geur gevoelig object). De wet kent vier standaard-normen: voor concentratiegebieden en niet-concentratiegebieden met daarbinnen een onderscheid tussen de bebouwde kom en het buitengebied.

Gemeenten mogen van de wettelijke normen afwijken binnen een in de wet vastgelegde bandbreedte.

In het schema hieronder zijn tussen haakjes de wettelijke standaardnormen vermeldt, de waarden links en rechts van de standaardnormen geven de bandbreedte aan waarbinnen de gemeenten mogen afwijken.

	Concentratiegebieden [7] (reconstructie)	Niet-concentratiegebieden
binnen bebouwde kom:	0,1 - (3) – 14 ou/m^3	0,1 - (2) - 8 ou/m^3
buiten bebouwde kom:	3 - (14) – 35 ou/m^3	2 - (8) - 20 ou/m^3

Het geurbeleid in Nederland

Het algemene uitgangspunt van het geurbeleid is het zoveel mogelijk beperken van geurhinder en het voorkomen van nieuwe hinder. Dit uitgangspunt vormt samen met het toepassen van het BBT-principe de kern van het geurbeleid.
Onderdeel van het geurbeleid is dat de lokale overheden de uiteindelijke lokale afweging moeten maken zodat zij rekening kunnen houden met alle relevante belangen om tot een duurzame kwaliteit van de leefomgeving te komen.
Het geurbeleid bestaat uit de volgende beleidslijnen:
• als er geen hinder is, zijn maatregelen niet nodig;
• als er wel hinder is, worden maatregelen op basis van het BBT-principe afgeleid;
• voor bepaalde branches is het hinderniveau bepaald en in een “bijzondere regeling” vastgelegd;
• de mate van (nieuwe) hinder die nog acceptabel is, wordt vastgesteld door het bevoegd gezag.

Met nieuwe Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) is, net als in het verleden, sprake van een “lex specialis” een aparte wet voor de veehouderij branche. De Wgv kan gezien worden als een “bijzondere regeling” in de vorm van een wet.
Vergunningaanvragen in het kader van de Wgv moeten voldoen aan BBT en de gemeente kan het wettelijke toetsingskader gebiedsgericht aanpassen. Het voorkomen van nieuwe hinder is overigens geen uitgangspunt van deze “lex specialis”. Dit is een aspect die de gemeenten onder de Wgv in eigen hand hebben met het hanteren van andere waarden voor de maximale geurbelasting middels een verordening geurhinder en veehouderij.

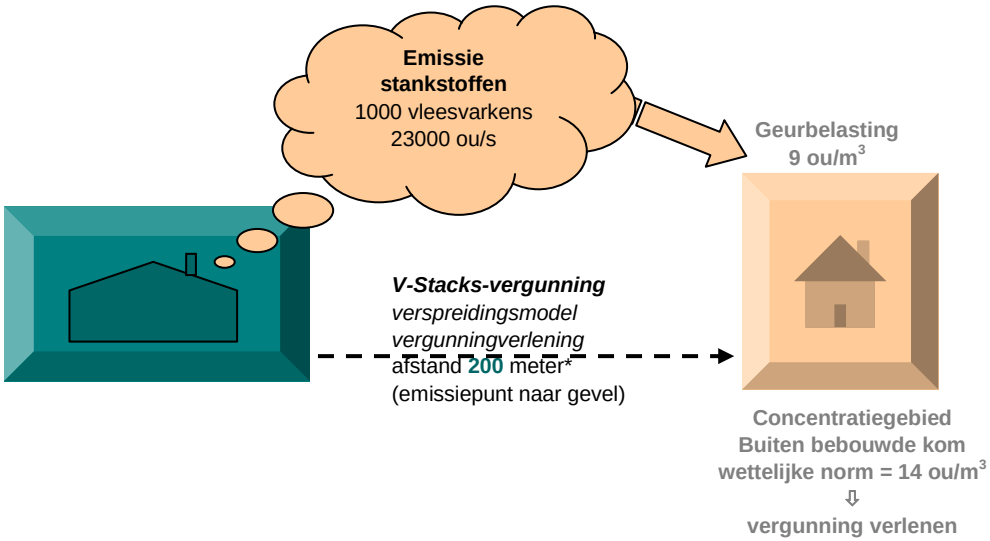
[7] Concentratiegebieden “Zuid” of “Oost” zijn aangegeven in bijlage 1 bij de Meststoffenwet. Het betreft gebieden met een grote concentratie van (intensieve) veehouderij, vooral gelegen op de zuidelijke en oostelijke zandgebieden in Nederland. Binnen deze gebieden liggen de reconstructiegebieden waarvoor in het kader van de reconstructiewet ruimtelijke plannen zijn opgesteld. Deze reconstructieplannen moeten leiden tot een verbetering van de kwaliteit van het landelijk gebied. Onderdeel van deze plannen is het aanwijzen van functionele gebieden zoals extensiverings-, verwevings- en landbouwontwikkelingsgebieden.

2.2.2 Vergunningaanvraag[8]

De vergunningaanvraag van een veehouderij moet worden getoetst aan een individuele norm voor de geurbelasting. Dit kan de wettelijke norm zijn of een afwijkende norm die is vastgelegd in de gemeentelijke verordening. Wanneer bekend is aan welke norm getoetst moet worden is de beoordeling van een vergunningaanvraag redelijk eenvoudig uit te voeren met behulp van de rekenmodule voor de vergunningverlening (V-Stacks-vergunningen).

In de figuur hieronder is de toetsing van de vergunning weergegeven.

Schema van toetsing en vergunningverlening onder de Wgv
NB. De afstand wordt bepaald door het programma V-Stacks-vergunning op basis van de coördinaten die in het programma moeten worden ingevoerd. Voor de veehouderij zijn dit de emissiepunten van de stallen en voor de woning de gevel.

2.2.3 Gemeentelijk geurbeleid

Zoals gezegd, gemeenten mogen van de wettelijke standaardnormen afwijken binnen een in de wet vastgelegde bandbreedte (zie paragraaf 2.2.1). Dergelijke afwijkende normen gelden alleen in een bepaald gebied. Voor dat gebied moet de gemeente de gewenste ruimtelijke ontwikkeling in een gebiedsvisie vastleggen. Rekening houdend met deze gewenste ruimtelijke ontwikkeling wordt de achtergrondbelasting t.g.v. meerdere veehouderijen berekend en wordt een onderbouwing gevonden voor de afwijkende individuele normstelling. De afwijkende normen moeten in een gemeentelijke verordening worden vastgelegd. De gemeenteraad besluit over de verordening. Bij het bepalen van afwijkende normen heeft een gemeente in haar gebiedsvisie ondermeer rekening gehouden met het leefklimaat in relatie tot de geurbelasting ten gevolge van de afwijkende normen (zie verder in paragraaf 3.1.1).

[8] Voor veel dieren zijn geuremissiefactoren beschikbaar en wordt de vergunningaanvraag beoordeeld aan de hand van met V-Stacks-vergunning berekende geurbelasting. Er is ook een groep dieren waarvoor deze emissiefactoren niet beschikbaar zijn (niet gemeten tot nu toe). Voor deze groep gelden vaste afstanden: 100 meter naar een woning in de bebouwde kom en 50 meter naar een woning in het buitengebied. Deze groep van 'vaste afstand dieren' kenden we ook al onder de 'oude' regelgeving. Aangezien deze 'oude' systematiek vrijwel geheel in de Wgv is overgenomen, worden de vaste afstand dieren in dit bestek niet verder behandeld.

2.2.4. Normstelling Wgv is gebaseerd op een gemiddeld gebied: niet zonder meer toepasbaar

De wettelijke standaardnormen die in de Wgv zijn opgenomen komen voort uit een ex ante analyse uitgevoerd door Alterra (behandeling van de wet door de Tweede Kamer). Deze wettelijke normen representeren een “steady state” situatie qua uitbreidingsmogelijkheden voor veehouderijen (norm neutraal) voor een gemiddeld gebied in Nederland. Ze gaan niet uit van een milieutechnisch verantwoording of afweging over het leefklimaat. De rechtbank van Arnhem heeft dit aspect meegewogen in de zaak LJN: BH7637[9] waarin een gemeente eigen normen heeft gesteld. De wettelijke normen kunnen te strikt of te soepel zijn afhankelijk van aantal veehouderijen en gevoelige objecten en de onderlinge ligging. Een individuele norm van 3 ou/m^3 op een bebouwde kom kan passend zijn wanneer slechts één of enkele veehouderijen deze individuele belasting veroorzaken. Als echter meerdere veehouderijen deze individuele voorgrondbelasting mogen veroorzaken zal de achtergrondbelasting (cumulatie) sterk oplopen met mogelijk een te hoog hinderniveau als gevolg.

Voor Brabant voorzag het implementatieteam Wgv (zie voorblad) dat het niet vanzelfsprekend is dat het gemeentelijk grondgebied in de provincie overeen zou komen met het "gemiddelde gebied" in Nederland waarop de wettelijke standaard normen zijn geënt. Met andere woorden, het was aannemelijk dat de wettelijke standaardnormen niet zouden passen bij het grondgebied van het merendeel van de Brabantse gemeenten. Dit zou tot gevolg kunnen hebben dat in gebieden met veel veehouderijen de door gemeenten gewenste ruimtelijke ontwikkelingen (onder andere woningbouw, vestiging van bedrijventerreinen en recreatie) onder druk zou komen te staan. Daarop zijn alle Brabantse gemeenten geadviseerd om middels een quickscan na te gaan of zij een zodanig gemiddeld gebied zijn dat de wettelijke normen geen ongewenste effecten zouden opleveren en indien nodig eigen bij het gebied passende normen (gebiedsvisie) op te stellen. De ongewenste effecten van de wettelijke normen zou de uitvoering van de reconstructieplannen kunnen verstoren. Daarom heeft de provincie tijdens het introductiejaar van de Wgv (2007) het opstellen van een quickscan en of gebiedsvisie door gemeenten met 50% van de kosten gesubsidieerd.

[9] Tussen partijen is niet in geschil, en ook voor de voorzieningenrechter staat vast, dat de te bouwen woningen zijn gelegen binnen de bebouwde kom in een niet-concentratiegebied als bedoeld in de Wgv. Voorts is tussen partijen niet in geschil dat de woningen – ook ingeval wordt uitgegaan van het bestaande emissiepunt – zijn geprojecteerd binnen de 2 OUe/m^3 geurcontour, zodat sprake is van een geurbelasting die de ingevolge artikel 3, eerste lid, aanhef en onder c, van de Wgv vastgestelde maximale geurbelasting overschrijdt.
Dit hoeft er evenwel niet toe te leiden dat ter plaatse van de op te richten woningen geen aanvaardbaar woon- en leefklimaat kan worden gegarandeerd. De in de Wgv neergelegde normstelling is immers gebaseerd op een “gemiddeld gebied”, waarbij veehouderijen en geurgevoelige objecten op een redelijke afstand van elkaar zijn gelegen. Afhankelijk van het karakter van het gebied en zijn gewenste ruimtelijke inrichting kan in het concrete geval behoefte bestaan het beschermingsniveau tegen geurhinder naar boven of beneden bij te stellen. De wetgever heeft deze behoefte onderkend en heeft in artikel 6 van de Wgv aan de gemeenteraad de bevoegdheid toegekend in een verordening voor (delen van) zijn grondgebied een andere waarde vast te stellen. Op die wijze is de gemeente beleidsvrijheid geboden en kan zij, binnen zekere grenzen, maatwerk bieden.

3. Het beoordelen van het woon- en leefklimaat

Uitgangspunt voor een goede ruimtelijke ordening is het waarborgen van een goed woon- en leefklimaat voor toekomstige gebruikers of bewoners van een plangebied. De beoordeling van het woon- en leefklimaat is door de wetgever steeds overgelaten aan de jurisprudentie. Het gaat hierbij om de afweging van belangen. Enerzijds het belang van de bedrijfsvoering van de veehouder en anderzijds het belang van gebruikers van (toekomstige) geurgevoelige objecten zoals woningen. Op basis van jurisprudentie is het gebruikelijk om instrumenten van de milieuregelgeving te gebruiken bij de beoordeling van het goede woon- en leefklimaat (omgekeerde werking). Voor de Richtlijn 1996 en Brochure 1985 was op basis van jurisprudentie duidelijk geworden hoe de omgekeerde werking moest worden toegepast. De stankcirkelsystematiek redeneerde vanuit de veehouderij: om te kunnen spreken van een goed woon- en leefklimaat moet voor een geurgevoelig object een minimale afstand worden aangehouden die gebaseerd is op een individuele of cumulatieve berekening van mve's en wordt afgelezen uit de afstandgrafiek. Daarmee waren tegelijk ook de belangen van de veehouder geborgd.

Kortom, dat was de systematiek onder de oude regelgeving. De vraag is nu hoe de systematiek er uit ziet onder de Wgv.

3.1 Wet geurhinder en veehouderij

De systematiek van de Wgv is omgekeerd aan die in het verleden. De Wgv redeneert vanuit het voor geur gevoelige object: de geurbelasting is maatgevend en niet de minimaal aan te houden afstand tot een veehouderij. Uitgangspunt van de vergunningverlening onder de Wgv is de geurbelasting op een geurgevoelig object. De Wgv regelt net zoals in het verleden alleen de milieuvergunning. Getoetst wordt of waarden voor de maximale geurbelasting wel of niet worden overschreden (zie vorige hoofdstuk).

3.1.1 Gebiedsvisie en verordening regelen indirect het woon- en leefklimaat

Het woon- en leefklimaat wordt onder de Wgv niet geregeld. Althans niet in directe zin, maar wel indirect. De Wgv geeft gemeenten namelijk de mogelijkheid om in plaats van de standaardnormen uit de wet 'eigen' afwijkende normen te stellen (artikel 8). Conform hetgeen de Wgv voorschrijft dient de gemeente bij het vaststellen van de andere waarde voor de maximale waarde voor voorgrond geurbelasting rekening te houden met de gewenste ruimtelijke ontwikkeling en de huidige en toekomstige geursituatie in het gebied. De afwijkende normen moeten in een verordening worden vastgelegd. De onderbouwing daarvoor wordt geleverd via een gebiedsvisie. In deze gebiedsvisie wordt de gewenste ruimtelijke ontwikkeling van het gebied weergegeven en gekoppeld aan een evaluatie van de geurbelasting van het gebied in de huidige en toekomstige situatie. Voor het opstellen van deze gebiedsvisie is een rekenmodule beschikbaar (V-Stacks-gebied). In tegenstelling tot vergunningverlening wordt niet één bedrijf doorgerekend, maar meerdere bedrijven in de omgeving. Dit resulteert in een beeld van de achtergrondbelasting in het gebied[10]. Door in de

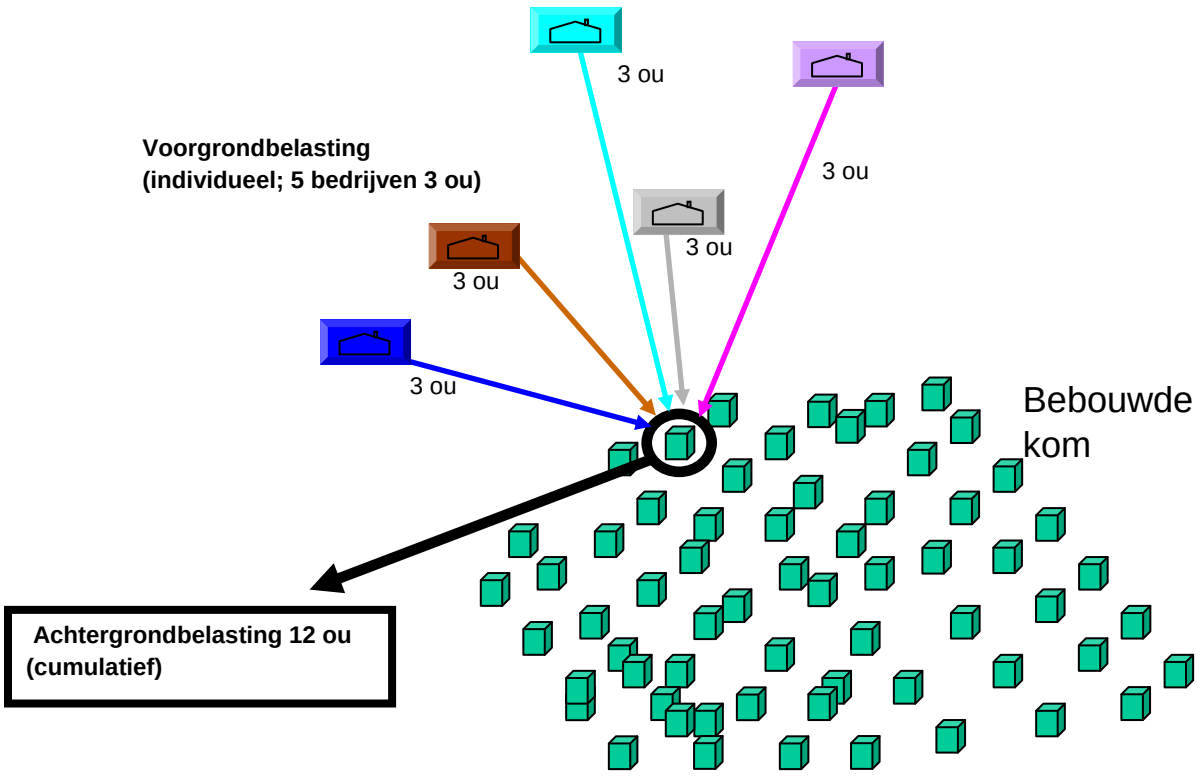
[10] De *achtergrondbelasting* is de geurbelasting als gevolg van de veelheid aan veehouderijen in de omgeving van een geurgevoelig object.

Met de *voorgrondbelasting* wordt de geurbelasting van een individuele veehouderij bedoeld en wel van díe veehouderij (de dominante veehouderij) welke de meeste geur op het geurgevoelige object veroorzaakt, hetzij omdat het een grote veehouderij betreft, hetzij omdat de veehouderij dicht bij het geurgevoelige object is gelegen. Bij de vergunningverlening wordt de aanvraag van een individuele veehouderij getoetst aan de norm voor de maximale voorgrondbelasting (zie paragraaf 2.2.2).

rekenmodule de individuele normen voor de voorgrondbelasting[10] waaraan bij de vergunningverlening wordt getoetst, aan te scherpen dan wel te verruimen wordt de achtergrondbelasting lager of hoger. De individuele normen voor de voorgrondbelasting verhogen kan een optie zijn in bijvoorbeeld landbouwontwikkelingsgebieden (Reconstructieplan). Het gevolg is wel dat de achtergrondbelasting hoger zal worden in het gebied wat weer gevolgen heeft voor het leefklimaat (kans op meer geurhinder). De gemeente moet besluiten of dit acceptabel is. Aan de andere kant kan de gemeente besluiten om individuele normen voor de voorgrondbelasting aan te scherpen om een goed leef-klimaat te waarborgen ten behoeve van dorpskernen, ontwikkeling van woonwijken of recreatie en toerisme.

Kortom, in de gebiedsvisie wordt gezocht naar bij het gebied passende individuele nomen voor de voorgrond geurbelasting als gevolg van veehouderijen en de daarmee samenhangende achtergrond-belasting. Op deze manier wordt, in het geval van eigen gemeentelijke normen, bij de vergunning-verlening op indirecte wijze het woon- en leefklimaat gewaarborgd.

Opgemerkt moet worden dat de Wgv een sterke ruimtelijke component heeft nu het stellen van de eigen normen door gemeenten gekoppeld is aan de door haar gewenste ruimtelijke inrichting op basis van een op te stellen gebiedsvisie. Onderdeel van deze ruimtelijke inrichting is de beoordeling van het woon en leefklimaat (Artikel 8 lid 1 sub a). In Bijlagen 6 en 7 van de handreiking bij de wet worden handvaten aangereikt voor de beoordeling van het woon- en leefklimaat.

De relatie voorgrond- en achtergrondbelasting in beeld gebracht.

Zowel de voorgrondbelasting als de achtergrondbelasting is van belang voor het bepalen van de verwachte hinder (leefklimaat). Uit onderzoek is gebleken dat bij gelijke belastingen de geurhinder als gevolg van de voorgrondbelasting hoger is dan als gevolg van de achtergrondbelasting. Als vuistregel geldt dat de voorgrondbelasting bepalend is voor de hinder als de voorgrondbelasting meer dan de helft van de achtergrondbelasting bedraagt.

3.1.2 Beoordelen woon- en leefklimaat ruimtelijke plannen

De Wgv regelt individuele normen, wettelijke of eigen, voor de vergunningverlening aan veehouderijen. De beoordeling van het woon- en leefklimaat in het kader van ruimtelijke plannen wordt door de Wgv niet geregeld. Net als in het verleden het geval was wordt dit overgelaten aan de jurisprudentie (zie introductie op dit hoofdstuk). Op basis daarvan zullen instrumenten bij de Wgv ingezet worden bij de beoordeling van het woon- en leefklimaat (omgekeerde werking).

Voor het beoordelen van ruimtelijke plannen heeft de wetgever een handreiking geschreven (paragraaf 3.4 van de handreiking bij de Wgv, Infomil 23 mei 2007). In deze handreiking wordt een systematiek toegelicht voor het toepassen van de Wgv bij de omgekeerde werking. Daarbij worden geurnormen vertaald naar geurbelastingen en hinderniveau's.
In de handreiking wordt het volgende aangehaald:

> "Voor bouwplannen zowel binnen als buiten de contour van de geurnorm is het, voor een zorgvuldige besluitvorming, nodig om de verwachte geurhinder in het plangebied te evalueren. Dit kan met behulp van een quick scan of gebiedsvisie, zie hiervoor hoofdstuk 4 en bijlage 6 van de handreiking".
>
> "In het belang van een zorgvuldige besluitvorming is het raadzaam om ook de verwachte geurhinder in het plangebied in relatie tot de gewenste ruimtelijke ontwikkelingen mee te wegen. De geurhinder in een gebied wordt behalve door de geurbelasting per bedrijf ook bepaald door de achtergrondbelasting. Het is aan de gemeente om te beoordelen of de geurbelasting en geurhinder in een specifiek gebied acceptabel zijn. De geurbelastingsnormen uit artikel 3 van de Wgv zijn afgestemd op een 'gemiddelde' situatie en zijn niet per sé het acceptabele hinderniveau in dit gebied. De gemeenteraad kan in een gebiedsvisie afwegen welk hinderniveau acceptabel is".

In bijlagen 6 en 7 van de handreiking bij de wet worden handvaten aangereikt voor de beoordeling van het woon- en leefklimaat. In deze bijlagen wordt net zoals in het verleden gebruikelijk was aangesloten bij het principe dat gebruik moet worden gemaakt van de laatste milieutechnische inzichten. Aan de ene kant levert VROM de te gebruiken emissiefactoren in de vorm van een regeling. Aan de andere kant wordt de beoordeling van de geurbelasting gekoppeld aan het laatste milieutechnische inzicht (PRA Odournet, 2001)[11]. Onder de "oude" regelgeving op basis van de afstandsgrafiek werden bijvoorbeeld wel vier of vijf verschillende gebiedscategorieën onderscheiden. In het PRA-rapport wordt deze indeling in mate van gevoeligheid voor geurhinder niet terug gevonden. Wat wel terug wordt gevonden is een indeling naar gevoeligheid voor geurhinder op basis van wel niet agrariër en gebieden met veel of weinig veehouderij. Waarbij de veehouder zelf een buitencategorie blijkt te zijn die zeer ongevoelig is voor geurhinder. De Wgv maakt vergelijkbaar met de systematiek van de NeR (Nederlandse emissie richtlijn) inzake industriële geurhinder alleen nog onderscheid tussen twee typen gevoelige objecten, namelijk bebouwde kom- en buitengebied objecten. Uitzondering zijn (bedrijfs)woningen bij veehouderijen die in de Wgv een laag beschermingsniveau krijgen.

De Wgv zelf, de basis voor de vergunningverlening, volgt echter de laatste milieutechnische inzichten niet bij de indeling in concentratie en niet concentratiegebieden (zie blz. 9 bijlage 6 en 7 van de handreiking bij de wet[12]). Volgens de laatste milieutechnische inzichten zoals verwoord in het PRA rapport zijn bewoners van grote steden zoals Den Bosch, Helmond en Eindhoven minder gewend aan geuren van stallen dan bewoners in gebieden met relatief veel veehouderijen. Volgens de Wgv liggen echter beide gemeenten in een concentratiegebied. De definitie van concentratiegebied en niet concentratiegebied in de wet is dus afwijkend van de definitie van deze gebieden in het onderzoek van PRA uit 2001. Dit verschil in definitie tussen Wgv (vergunningverlening) en de laatste milieutechnische inzichten (beoordeling goed woon- en leefklimaat bij ruimtelijke plannen) hoeft geen

[11] Geurhinderonderzoek stallen intensieve veehouderij', van maart 2001, door PRA Odournet BV, projectnummer VROM01A.

[12] In het onderzoek is het onderscheid tussen wel en niet concentratiegebied gemaakt op basis van de ammoniakdepositie. Feitelijk is dus onderscheid gemaakt naar gebieden met veel en gebieden met weinig intensieve veehouderijbedrijven. Gebleken is dat in het niet-concentratiegebied (relatief weinig veehouderijen) bij dezelfde geurbelasting meer geurhinder wordt ervaren dan in het concentratiegebied (relatief veel veehouderijen).

probleem te zijn mits gemeenten rekening houden met dit milieutechnische inzicht uit het PRA onderzoek bij vaststelling van de eigen normen op basis van een gebiedsvisie.

Het PRA rapport uit 2001 maakt gebruik van een methodiek die gebruikelijk is bij de beoordeling van geurhinder door industriële bedrijven. Deze methode bestaat uit het vaststellen van de geuremissie van een bedrijf, het berekenen van de geurbelasting op gevoelige objecten met een verspreidingsmodel en een beoordeling van deze belasting door het bevoegde gezag. In het onderzoek van PRA (2001) is de mate van hinder[13] (hinderpercentage) gekoppeld aan een geurbelasting. Het bevoegde gezag kan dit hinderpercentage gebruiken voor haar afweging of sprake is van acceptabele geurhinder.

In Bijlage 7 van de GGD-richtlijn Geurhinder[14] (2002) wordt beschreven hoe met industriële geurhinder kan worden omgegaan bij ruimtelijke ordening. Tabel B5.2 geeft een benadering gebaseerd op een bovengrens op het niveau van ernstige geurhinder (E) met daaronder een nadere verdeling afhankelijke van het gebied in Hinder (H) en Lichte Hinder (L). Deze basiswerkwijze is vergelijkbaar met bijlagen 6 en 7 van de handreiking bij de Wgv, waarbij voor H, L en E hinderpercentages zijn benoemt. In deze bijlagen 6 en 7 van de handreiking bij de Wgv wordt op blz. 11[15] een link gelegd met acceptabele hinderpercentages zoals gebruikelijk bij de industriële vergunningverlening. Daarnaast wordt in een tabel van het RIVM een beoordeling van het leefklimaat op basis van het hinderpercentage gegeven.

Op deze wijze is het dus mogelijk om voor veehouderijen hinderpercentages te koppelen aan een oordeel over het woon- en leefklimaat op grond van de berekende geurbelasting (odour units; voorgrond- en achtergrondbelasting berekent met respectievelijk V-Stacks-vergunningen en V-Stacksgebied).

NB. Op pagina 11 van bijlage 6 en 7 moet opgemerkt worden dat de wettelijke normen en bandbreedtes naar boven, overeenkomen met hoge hinderpercentages. Dit maakt duidelijk dat de wettelijke normen niet gebaseerd zijn op de beoordeling van het woon en leefklimaat.

3.2 MILO systematiek bij beoordelen woon- en leefklimaat

Gemeenten hebben van de wetgever onder de Wgv beoordelingsvrijheid gekregen met betrekking tot het bepalen van het aanvaarbare woon- en leefklimaat. Bijlagen 6 en 7 van de handreiking bij de wet geven handvaten maar zijn nog niet toereikend. Het is gebruikelijk om de mate van milieubelasting die aanvaardbaard wordt geacht in een bepaald gebied af te laten hangen van het (gewenste) gebruik van dat gebied. Bij een woongebied past in principe een hoger beschermingsniveau in vergelijking met een industrieterrein. De functies of de gewenste functies in een gebied bepalen immers welke milieukwaliteitseisen passend zijn. Bij het opstellen van gebiedsvisies geurhinder en veehouderij en bij het beoordelen van ruimtelijke plannen wordt daarmee rekening gehouden. Bij het stellen van normen voor de maximale geurbelasting (voorgrond- en achtergrondbelasting) worden deze gedifferentieerd naar gebiedstype: stedelijke woonkern, landelijke woonkern, buitengebied, landbouwontwikkelingsgebied etc. gekoppeld aan de intensiteit van het gebruik door de (intensieve) veehouderij vastgesteld.

Bij de gebiedstypering is gebruik gemaakt van de denkwijze van de zogenoemde MILO-systematiek, zoals deze door de VNG, het IPO, de UvW en het ministerie van VROM is ontwikkeld in het kader van het MILO-project[16] (milieukwaliteiten in de leefomgeving).

---

[13] Hiervoor is gebruik gemaakt van een telefonisch leefbaarheidsonderzoek (TLO) zoals gebruikelijk bij de industriële vergunnignverlening (NeR).

[14] http://www.ggd.nl/ggdnl/uploaddb/downl_object.asp?atoom=24388&VolgNr=15

[15] a) Het geurbeleid voor industriële inrichtingen is uiteengezet in een brief van de Minister van VROM van 30 juni 1995, die is opgenomen in de Nederlandse EmissieRichtlijn lucht (NeR). Met deze brief als basis, wordt als richtwaarde voor geurhinder doorgaans 12% gehinderden toegepast, als bovenwaarde 20% gehinderden en 3% als streefwaarde (wat overeenkomt met 'geen hinder'). De veehouderijsector is echter niet zonder meer te vergelijken met de industrie, omdat veehouderijen sinds jaar en dag verspreid in het landelijk gebied liggen, bij industriële inrichtingen is dat in veel mindere mate het geval.

[16] Handreiking milieukwaliteit in de leefomgeving, werken aan gebiedsgericht maatwerk, 2004, VNG, Den Haag http://duurzaambouwen.senternovem.nl/uploaded/publicaties/Handreiking%20MILO.pdf

De MILO-systematiek gaat uit van 7 stappen:
1. bepalen huidige gebiedstype
2. de gewenste functies / inrichting van het gebied
3. milieu-indicatoren
4. benoem referentie niveau's per indicator
5. bepaal huidige milieukwaliteit per indicator
6. ambitieniveau per indicator
7. uitvoeringsmaatregelen/monitoren

Deze stappen sluiten goed aan bij de werkwijze bij het opstellen van een gebiedsvisie. Bij eerste twee punten wordt de gewenste ruimtelijke ontwikkeling in beeld gebracht. De milieu-indicator is geurhinder. Referentieniveau's zijn te vinden in de bijlagen 6 en 7 in de handreiking bij de Wgv. Stap 5 komt overeen met de eis uit artikel 8 lid 1 sub a van de Wgv waarin de geurhinder op basis van de gewenste ruimtelijke inrichting (stap 6) moet worden vergeleken met de geurhinder in de huidige situatie (huidige situatie is de vergunde situatie). Stap 7 zijn de eigen individuele normen voor de vergunningverlening die bijdragen aan het bereiken van de gewenste ruimtelijke inrichting plus eventuele ondersteunende maatregelen en/of monitoringsacties zoals opgenomen in de gebiedsvisie. De MILO-systematiek geeft daarnaast een handvat om te komen tot een gebiedsindeling voor het buitengebied.

De indeling in de MILO systematiek is voor het landelijk gebied grover dan wenselijk is gezien de uitvoering van de Reconstructiewet en de daarin gekozen indeling van het buitengebied. De resultaten van het PRA-onderzoek (2001) maakt een meer gedifferentieerde indeling van het buitengebied mogelijk. Gebruik makend van de resultaten van het PRA (2001) onderzoek zoals samengevat in bijlage 6 en 7 van de handreiking bij de Wgv waaruit bijvoorbeeld bleek dat bewoners van gebieden met veel veehouderijen minder snel gehinderd zijn dan bewoners van gebieden met weinig veehouderijen. Belangrijk daarbij is niet alleen het gewend zijn aan deze geuren maar ook de relatief nauwe betrokkenheid bij de agrarische sector. Een geurbelasting van een enkel bedrijf (voorgrond-belasting) op een gevoelig object levert meer hinder op dan dezelfde geurbelasting veroorzaakt door meerdere bedrijven (achtergrondbelasting). De hinderrelatie in gebieden zonder veehouderijen is in dit onderzoek dus niet vastgesteld. Het onderzoek heeft alleen plaats gevonden in gebieden met vee-houderijen. Hiermee moet rekening worden gehouden bij het beoordelen van een berekende geur-belasting.

Tabel 1 op de volgende pagina is een voorstel voor een gebiedsindeling van stedelijk naar LOG (Landbouw ontwikkelingsgebied) en een voorstel voor een maximaal acceptabel hinderniveau en bijbehorende geurbelasting voor achtergrond en voorgrondbelasting. Daarbij zijn bijlage 6 en 7 van de handreiking bij de wet en het rapport van PRA (2001) als basis gebruikt. De gehanteerde uitgangspunten zijn:
- aaneengesloten woningen verdienen een hoger beschermingsniveau dan verspreid liggende woningen;
- in gebieden met geen tot zeer weinig veehouderij: aaneengesloten woningen max. 6% kans op hinder en verspreid liggende woningen max. 12% kans op hinder;
- In gebieden met weinig tot veel veehouderij: aaneengesloten woningen max. 12% kans op hinder en verspreid liggende woningen max. 20% kans op hinder;
- speciaal voor IV aangewezen gebieden (LOG's) krijgen het laagste beschermingsniveau: max. 27% kans op hinder[17];

[17] De geurbelasting bij deze hinderkans komt overeen met 3% kans op Ernstige Hinder (klachten) (PRA-rapport, 2001). De 3% kans op ernstige geurhinder kan worden gezien als het ruisniveau van het telefonisch leefbaarheidsonderzoek (TLO), de bepalingsmethodiek voor hinder. Pas boven een 3 % kans op ernstige hinder is sprake van een hinderpercentage dat significant van de waarde 0 afwijkt. In het PRA-rapport (2001) is gebruik gemaakt van het LTFD verspreidingsmodel en werden geurbelastingen uitgedrukt in ge en niet in ou. De omrekening naar ou heeft plaats gevonden op basis van het rapport: "Relatie tussen geurimmissie en geurhinder in de intensieve veehouderij, 2007, VROM07A3". Een eenvoudige omrekening op basis van relatie dat één gemeten ou overeenkomt met twee ge was niet mogelijk omdat de Wgv gebruik maakt van een nieuw verspreidingsmodel V-Stacks in plaats van het LTFD-model.

- de geurbelasting bij de hinderpercentages zijn afgeleid uit de dosiseffect relaties uit het PRA-rapport (zie bijlage 6 en 7).

Tabel 1 is door het Brabantse implementatieteam Wgv als leidraad meegegeven aan de Brabantse gemeenten. Gemeenten zijn echter vrij, om binnen de aan hen toegekende beleidsvrijheid, eigen keuzes te maken aangaande de beoordeling van het acceptabele hinderniveau. Één belangrijk uitgangspunt daarbij is het gebruik van de laatste milieutechnische inzichten. De hinderniveaus voor achtergrond en voorgrondbelasting zijn vergelijkbaar daarmee wordt invulling gegeven aan artikel 8 lid 1 sub c “de noodzaak van een even hoog niveau van de bescherming van het milieu” van de Wgv.

Tabel 2 geeft nadere invulling van de algemene tabel 1, in dit geval voor de gemeente Laarbeek zoals deze toegepast is bij het opstellen van haar gebiedsvisie ten behoeve van de verordening geurhinder en veehouderij.

Tabel 1. Gebiedstype toegespitst op relatie Intensieve veehouderij (IV) en geurhinder vanaf de buitenrand van het stedelijk gebied

Type	**IV-dichtheid**	**MILO typering + eigen toevoeging[a)]**	**Bovengrens hinder (%)**	**Achtergrond Geurbelasting ou/m3, P98**	**Voorgrond Geurbelasting ou/m3, P98**
Woonkern zonder IV	geen IV zeer laag	groen stedelijk, centrum dorps	6[b)]	2	1
Buitengebied zonder IV	geen IV tot zeer laag	natuur agrarisch bedrijventerreinen	12[b)]	5	2
Woonkern met enige IV	weinig IV beperkte omvang	groen stedelijk, centrum dorps overige aaneengesloten woonbebouwing	12[b)]	5	2
Buitengebied met enige IV	weinig IV beperkte omvang	bedrijventerreinen agrarisch	20[b)]	10	5
Woonkern met veel IV	veel IV beperkte omvang	centrum dorps overige aaneengesloten woonbebouwing	12[c)]	10	5
Buitengebied met veel IV	veel IV gemengde omvang	bedrijventerreinen agrarisch	20[c)]	20	10
Buitengebied speciaal voor IV (LOG)	veel IV groot van omvang	industrie niet grondgebonden landbouwontwikkelingsgebieden	27[c)]	32	16

a) eigen toevoeging onderstreept
b) bijlage 6 en 7 dosiseffect relatie niet concentratiegebied (gebied met weinig veehouderijen)
c) bijlage 6 en 7 dosiseffect relatie concentratiegebied (gebied met veel veehouderijen)

4. De zaak Laarbeek

In haar uitspraak van 7 oktober 2009 (zaaknummer 200900801/1/R3) heeft de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State het bouwen van woningen binnen de geurcontour van een veehouderij toegestaan. De gemeente heeft daarvoor beargumenteerd dat de veehouderij reeds 'op slot staat' door woningen in de directe nabijheid en dus niet in haar belangen wordt geschaad. Daarnaast heeft zij aangevoerd dat de geurbelasting laag is waardoor het woon- en leefklimaat als goed wordt beoordeeld.

De Afdeling Bestuursrechtspraak concludeert gelet op de aangeleverde onderbouwing:

> … heeft de raad zich in redelijkheid op het standpunt kunnen stellen dat ter plaatse een goed woon- en leefklimaat kan worden gegarandeerd.
>
> … heeft de raad zich in redelijkheid op het standpunt kunnen stellen dat de belangen van de veehouderijen door het plan niet worden geschaad.

Het betreft hier de uitspraak in de bodemprocedure, nadat de Afdeling al bij de voorlopige voorziening tot een vergelijkbare uitspraak was gekomen (200900801/2/R3, 20 maart 2009).

In dit hoofdstuk wordt die onderbouwing van de casus Laarbeek behandeld. De onderbouwing voor deze beroepszaak is opgesteld door het MOLO implementatieteam Wet geurhinder en veehouderij cq. de auteurs van deze notitie. Voor de behandeling van de voorlopige voorziening is een notitie over "de beoordeling van het woonpark Zonnetij in het licht van de omgekeerde werking van de Wet geurhinder en veehouderij opgesteld" (voor de volledigheid is deze als bijlage 1 toegevoegd). Ten behoeve van de bodemprocedure is daaraan toegevoegd een notitie over het beoordelen van geurhinder en het woon- en leefklimaat in het kader van de Wet geurhinder en veehouderij. Deze laatste notitie is integraal overgenomen in deze MOLO notitie als de hoofdstukken 1 t/m 3 .

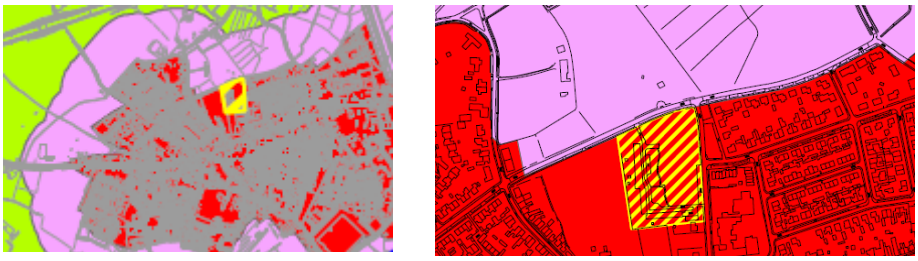
4.1 Woonpark Zonnetij: ligging en maximale waarden voor de geurbelasting

De casus Laarbeek betreft het plangebied woonpark Zonnetij gelegen in de woonkern Aarle-Rixtel. Aan de buitenrand van de woonkern liggen waardevolle landschappen. Uitbreiding van de woonkern is daarom niet gewenst. In plaats van uitbreiden van de woonkernen wil de gemeente de beschikbare inbreidingslocaties benutten voor woningbouw. Een inbreidingslocatie zoals het woonpark Zonnetij is van groot belang voor de gemeente. Op de locatie van een voormalig verzorgingstehuis worden 95 appartementen ontwikkelt.

Het woonpark Zonnetij is gelegen in de bouwde kom (dit wordt in deze beroepszaak niet bestreden) van Aarle-Rixtel. Volgens de geurverordening van de gemeente Laarbeek geldt een waarde van 1,5 ou_E/m^3 voor de maximale geurbelasting van veehouderijen op geurgevoelige objecten gelegen binnen de bebouwde kom.
In de geurverordening heeft de gemeente geen andere waarden vastgelegd voor de vaste afstanden tussen veehouderijen waarvoor geen emissiefactoren (odour units; ou_E/m^3) beschikbaar zijn en geurgevoelige objecten. Dit betekent dat voor een dergelijke veehouderij een vaste afstand moet worden aangehouden van 100 meter naar een geurgevoelig object in de bebouwde kom van Aarle-Rixtel.

In Figuur 4.1 op de volgende pagina wordt de ligging van het woonpark geschetst.

Figuur 4.1.
Ligging van het geplande woonpark Zonnetij. Rechter plaatje: bebouwde kom Aarle-Rixtel. Linker plaatje: detail. Zie ook bijlage 1B.

Legenda:

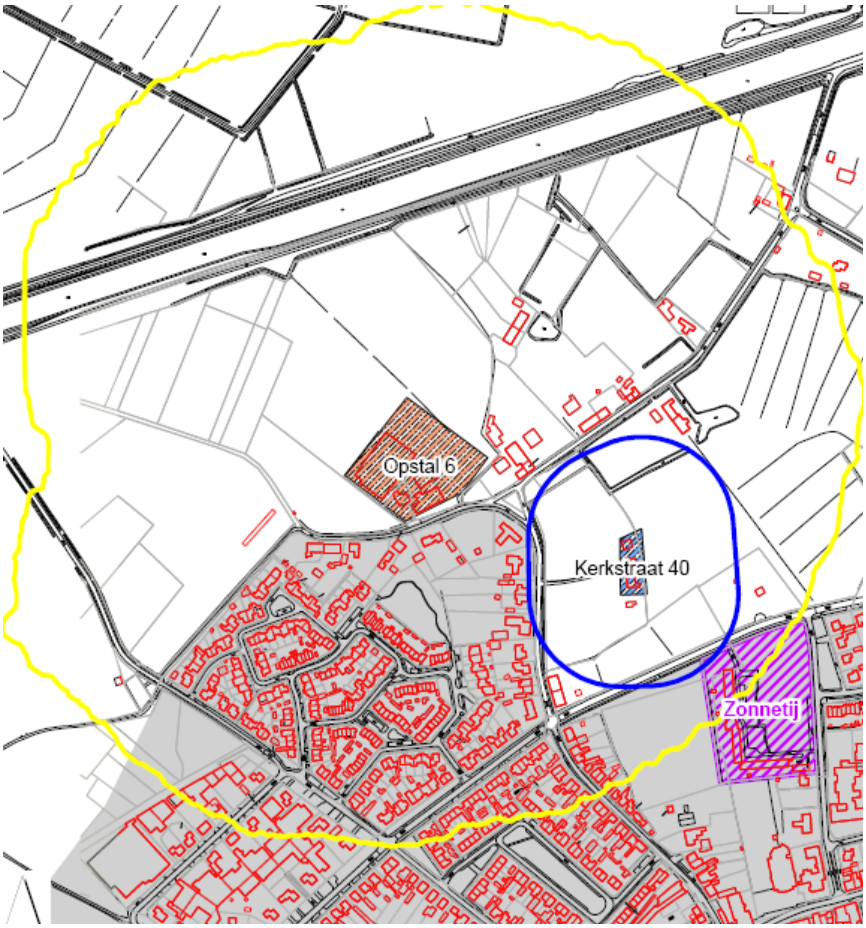
- *Bebouwde kom Aarle-Rixtel met geel gearceerd: plangebied woningbouwlocatie Zonnetij. Op de bebouwde kom van Aarle-Rixtel is de geurverordening van de gemeente Laarbeek van toepassing waarin is opgenomen een waarde van 1,5 ou_E/m^3 voor de maximale geurbelasting van veehouderijen op geurgevoelige objecten.*
- *Kernrandzone of bufferzone: deel van het buitengebied waarbinnen de geurverordening van de gemeente Laarbeek van toepassing waarin is opgenomen een waarde van 7 ou_E/m^3 voor de maximale geurbelasting van veehouderijen op geurgevoelige objecten.*
- *Buitengebied, waarop de wettelijke waarde van 14 ou_E/m^3 voor de maximale geurbelasting van veehouderijen op geurgevoelige objectenvan toepassing is.*

Figuur 4.2 (zie ook bijlage 1c)

Geurcontour (geel) overeenkomend met een geurbelasting van 1,5 ou_E/m^3 voor de veehouderij aan de Opstal 6.

Vaste-afstandcontour van 100 meter voor de veehouderij aan de Kerkstraat 40.

De contouren zijn bepaald vanaf de rand van het bouwblok. Dit geeft de meest ongunstige situatie voor woningbouw vanwege de grootst mogelijke contouren rondom de veehouderijen. Omdat beide veehouderijen reeds 'op slot staan' kunnen de geurcontouren ook worden bepaald vanaf de emissiepunten. De daarbij behorende contouren zijn weergegeven in bijlage 1d. Daaruit blijkt dat de contouren minder ver reiken dan in deze figuur is weergegeven. Desondanks valt de geurcontour van de veehouderij Opstal 6 ook dan over het plangebied.

4.2 Geurcontour en vaste-afstandcontour

In Figuur 4.2 zijn de geurcontouren van de voor het bestemmingsplan Woonpark Zonnetij relevante veehouderijen weergegeven. Het betreft de contouren rond de veehouderijen gelegen aan de Opstal 6 en de Kerkstraat 40.

Geurcontour rond Opstal 6

Op de veehouderij aan de Opstal 6 worden zeugen, biggen, vleesvarkens en enkele paarden gehouden. Gezamenlijk zijn deze dieren verantwoordelijk voor een geuremissie 26.689 odour units per seconde (ou/s). Per stal zijn de geuremissies en de kenmerken van de stal ingevoerd in V-Stacks-gebied. Daarmee is de verspreiding van geur naar de omgeving bepaald en is de geurcontour ingetekend die overeenkomt met de norm voor de maximale geurbelasting van 1,5 ou_E/m^3, zie figuur 4.2.

Vaste-afstandcontour rond Kerkstraat 40

Op de veehouderij aan de Kerkstraat 40 worden 4 vleeskalveren gehouden met een gezamenlijk geuremissie van 142 odour units per seconde (ou/s). Deze geuremissie is zo laag dat geen geurcontour voor 1,5 ou_E/m^3 kan worden berekend of ingetekend. In een dergelijk geval geldt een minimale afstand van 50 meter gerekend vanaf de buitenzijde van de stal tot de buitenzijde van het geurgevoelige object. Echter, op deze veehouderij worden ook dieren gehouden waarvoor geen emissiefactoren beschikbaar zijn (9 stuks vrouwelijk jongvee). Voor deze dieren geldt de wettelijke vaste afstand van 100 meter. Deze vaste-afstandcontour is dien ten gevolge ingetekend in figuur ….

Geurcontour en vaste afstandcontour vallen over het plangebied

Uit figuur 4.2 blijkt dat de hiervoor genoemde contouren over een deel van het plangebied Zonnetij liggen. Bij de behandeling zaak kon op grond van de tekeningen van de gemeente worden vastgesteld dat:

- binnen de geurcontour rond de veehouderij aan de Opstal 6 welke overeenkomt met de maximale waarde voor geurbelasting van 1,5 ou_E/m^3 woningen zullen worden gebouwd;
- de vaste-afstandcontour van 100 meter van de Kerkstraat 40 over een deel van het plangebied loopt met bestemming "groen". Met andere woorden, aangetoond kon worden dat binnen de vaste-afstandcontour van 100 meter geen woningbouw plaatsvindt.

Toelichting: (geur)contouren vanaf de rand van het bouwblok

Uit jurisprudentie voor de Wgv blijkt dat het veilig is om bij het beoordelen van de omgekeerde werking uit te gaan van een maximaal planologisch mogelijk zijnde geurbelasting. Dit betekent dat de geurbelasting is berekend vanaf de rand van het bouwblok (worst-case). Figuur 4.2 betreft de contouren gerekend vanaf de rand van het bouwblok. Gezien de nieuwe wijze van beoordelen geïntroduceerd met de Wgv is nog niet duidelijk of een andere wijze van belangenafweging tussen veehouder en burger niet mogelijk is. In ieder geval is in deze zaak qua geurhinder rekening gehouden met een worstcase situatie.

Het laatste neemt niet weg dat ook wanneer wordt uitgegaan van het emissiepunt voor het bepalen van de geurcontour rond het bedrijf aan de Opstal 6 er woningbouw binnen deze contour plaatsvindt. Bij de behandeling van deze zaak is dit geconstateerd en verder niet besproken. In de uitspraak wordt hieraan niet gerefereerd, hetgeen kan betekenen dat dit voor de Afdeling in deze zaak geen belangrijk punt is geweest. Wel moet worden opgemerkt dat de uitspraak voor wat betreft de gebruikte cijfers verwijst naar het rapport van de SRE Milieudienst over "wet geurhinder en veehouderij, omgekeerde werking en leefklimaat" van 4 november 2008 waarin de geurbelasting en de bijbehorende contouren zijn bepaald vanaf de rand van het bouwblok.

4.3 Beoordeling van de (geur)contouren in relatie tot het plangebied Zonnetij

Voor het plangebied Zonnetij is het belangrijk om te beoordelen of het bouwen binnen de vergunde (geur)contouren verantwoord is. Daarvoor moet worden gelet op de belangen van de veehouder (worden deze geschaad?) en de belangen van de toekomstige bewoners (een aanvaardbaar woon- en leefklimaat?). Deze beoordeling moet worden gemaakt voor zowel de vaste afstand contour van 100 meter rond de veehouderij aan de Kerkstraat 40 als ook voor de geurcontour van de veehouderij aan de Opstal 6.

4.3.1 Beoordeling vaste-afstandcontour Kerkstraat 40

Wat betreft de Kerkstraat 40 was de beoordeling Afdeling Bestuursrechtspraak gemakkelijk. De vaste-afstandcontour lag weliswaar voor een klein deel over het plangebied, maar het overlapt slechts een gedeelte met bestemming "groen". Omdat er geen woningen binnen de contour zullen worden gebouwd, worden de belangen van de veehouder niet geschaad en is het leefklimaat niet in het geding. Dit betekent dat de vaste-afstandcontour in deze zaak de geplande woningbouw niet in de weg staat. De Afdeling gaat daarom in haar uitspraak niet verder in op de vaste-afstandcontour rond de Kerkstraat 40.

4.3.2 Beoordeling geurcontour 1,5 ou_E/m^3 Opstal 6

Duidelijk en onbestreden is dat woningen worden gebouwd binnen de geurcontour van de veehouderij aan de Opstal 6. Het betreft dus de geurcour die overeenkomt met de waarde uit de geurverordening van de gemeenten Laarbeek van 1,5 ou_E/m^3 voor de maximale geurbelasting op geurgevoelige objecten als gevolg van een individuele veehouderij.

De Afdeling heeft daar geen bezwaar tegen en wel om de volgende reden:
- de belangen van de veehouderij Opstal 6 worden niet geschaad;
- er is sprake van een aanvaardbaar leefklimaat.

Worden economische belangen van veehouderijen geschaad?
De 1,5 ou_E/m^3 contour van de veehouderij aan Opstal 6 ligt gedeeltelijk over het plangebied, maar dichter bij de veehouderij dan het plangebied liggen al andere geurgevoelige objecten die hoger worden belast dan 1,5 ou_E/m^3. Als gevolg van deze bestaande situatie heeft de veehouderij Opstal 6 geen uitbreidingsmogelijkheden meer (‘staat op slot’). Geconcludeerd kan worden dat de ontwikkeling van het bestemmingsgebied Woonpark Zonnetij de veehouderij aan de Opstal 6 niet in zijn belangen schaad.

Is er sprake van een aanvaardbaar leefklimaat?
Nu de belangen van de veehouderijen rondom het bestemmingsgebied Woonpark Zonnetij niet in hun belangen worden geschaad, vormen deze geen belemmering voor woningbouw in het gebied binnen de geurcontouren van deze veehouderijen. Alleen een slecht leefklimaat kan woningbouw nog belemmeren. De gemeente heeft maatregelen getroffen om minimaal een redelijk goed leefklimaat te waarborgen door het hanteren van een maximale waarde voor de voorgrondbelasting van 1,5 ou_E/m^3. Dit voorkomt dat de cumulatieve achtergrondbelasting als gevolg van alle rondom het gebied gelegen veehouderijen te hoog oploopt. Uit de geurgebiedsvisie en de rapportage voor het bestemmingsplan Woonpark Zonnetij blijkt dat de geurbelasting op het plangebied laag is (zie bijlage 1e en 1f). Dit geldt voor zowel de voorgrond- als de achtergrondbelasting in zowel de huidige als de te verwachten toekomstige situatie. De voorgrondbelasting bedraagt maximaal 1,8 ou_E/m^3 en de achtergrondbelasting maximaal 2,4 ou_E/m^3. De bijbehorende hinderpercentages bedragen respectievelijk 6% en 4%. Het leefklimaat wordt beoordeeld als zeer goed tot goed, op basis waarvan geconcludeerd kan worden dat een aanvaardbaar woon- en leefklimaat is gegarandeerd. Het leefklimaat ter plaatse is geen belemmering voor woningen in het bestemmingsgebied Woonpark Zonnetij, ook niet binnen de geurcontouren van de veehouderij aan de Opstal 6.

NB. Zoals hiervoor is beschreven is geurbelasting op het woonpark Zonnetij laag waardoor het leefklimaat wordt beoordeeld als goed. Eventuele klachten over geurhinder zijn dan ook niet te verwachten. Van aantasting van de maatschappelijke positie van de veehouder - zoals wordt aangehaald in het beroep en verzoek tot voorlopige voorziening - is dan ook geen sprake.

Bovenstaande verdediging in het beroep door de Afdeling Bestuursrechtspraak geaccepteerd, zoals blijkt uit ondergaande citaat uit de uitspraak.

Uitspraak Afdeling Bestuursrechtspraak (citaat uit de uitspraak van 7 oktober 2009, 200900801/1/R3)

> "Blijkens de Gebiedsvisie is een norm van 1,5 odour units per kubieke meter lucht voor de individuele geurbelasting van veehouderijen op de woonkernen gesteld teneinde de ontwikkelingsmogelijkheden van de veehouderijen rond de woonkernen te beperken, waardoor de achtergrondbelasting wordt beperkt en een groter gebied rond de woonkern voldoet aan de streefwaarde. Anders dan de Afdeling in de uitspraak van 16 juli 2008, zaak nr. 200705538/1 heeft overwogen, is de Afdeling thans van oordeel dat, indien de voor veehouderijen toepasselijke norm wordt overschreden, hieruit niet volgt dat ter plaatse geen sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat. In dat verband overweegt de Afdeling dat de raad de geurbelasting ter plaatse van de in het plan voorziene geurgevoelige objecten, zowel binnen als buiten de contour van 1,5 odour units per kubieke meter lucht van de veehouderij aan de [locatie 1], heeft berekend en aan de hand van bijlagen 6 en 7 van de handreiking alsmede aan de hand van het voor het desbetreffende gebied gehanteerde uitgangspunt van maximaal 12% kans op hinder bij aaneengesloten woningen, heeft geconcludeerd dat ter plaatse sprake is van een goed woon- en leefklimaat. In hetgeen [appellant sub 2] en de ZLTO hebben aangevoerd ziet de Afdeling geen aanleiding voor het oordeel dat de raad niet heeft kunnen uitgaan van de uitgevoerde geurberekeningen en het gehanteerde maximale hinderpercentage van 12 in relatie tot bijlagen 6 en 7 van de handreiking. Gelet hierop heeft de raad zich in redelijkheid op het standpunt kunnen stellen dat ter plaatse een goed woon- en leefklimaat kan worden gegarandeerd. Voor zover [appellant sub 2] en de ZLTO klachten over geurhinder vrezen na de realisering van geurgevoelige objecten binnen de geurcontour van 1,5 odour units per kubieke meter lucht van de veehouderij aan de [locatie 1], acht de Afdeling niet aannemelijk dat die klachten zullen leiden tot het nemen van besluiten die ertoe zouden strekken de emissie van genoemde veehouderij te beperken. Gelet op het voorgaande heeft de raad zich in redelijkheid op het standpunt kunnen stellen dat de belangen van de veehouderijen door het plan niet worden geschaad."

4.4 Analyse zaak Laarbeek: conclusies geurnormen en omgekeerde werking

Welke conclusies kunnen we trekken uit de zaak Laarbeek over de Wgv, gebiedsvisies en andere geurnormen, geurcontouren en de omgekeerde werking? Daarvoor wordt in deze paragraaf wordt een aantal aspecten geanalyseerd.

4.4.1 Geurcontour is niet langer hindercontour

Gelet op de volgende uitspraak van de Afdeling Bestuursrechtspraak

> "Blijkens de Gebiedsvisie is een norm van 1,5 odour units per kubieke meter lucht voor de individuele geurbelasting van veehouderijen op de woonkernen gesteld teneinde de ontwikkelingsmogelijkheden van de veehouderijen rond de woonkernen te beperken, waardoor de achtergrondbelasting wordt beperkt en een groter gebied rond de woonkern voldoet aan de streefwaarde. Anders dan de Afdeling in de uitspraak van 16 juli 2008, zaak nr. 200705538/1 heeft overwogen, is de Afdeling thans van oordeel dat, indien de voor veehouderijen toepasselijke norm wordt overschreden, hieruit niet volgt dat ter plaatse geen sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat."

… mag de conclusie worden getrokken dat:

- de in een verordening vastgelegde andere waarde voor de maximale individuele (voorgrond) geurbelasting (in het geval van Laarbeek 1,5 ou_E/m^3) geen hindercontour is, maar een waarde die dienst doet als gebiedsgerichte borging van het leefklimaat ten behoeve van de door de gemeente gewenste ruimtelijke ontwikkeling.

Kortom, de geurcontour wordt door de Afdeling Bestuursrechtspraak niet meer beschouwd als de hindercontour. Belangrijk om in dit verband te constateren is dat de Afdeling terugkomt op de eerdere uitspraak van 16 juli 2008, zaak nr. 200705538/1 (Oss).

Toelichting

In de zaak Laarbeek is met betrekking tot geurcontour versus hindercontour door de gemeente / Implementatieteam Wgv de onderstaande motivatie aangevoerd (citaat uit de notitie bij de pleitnota van de gemeente).

> "De Wgv kent standaard waarden voor de maximale geurbelasting, een waarde van 3 ou_E/m^3 op geur gevoelige objecten binnen de bebouwde kom en 14 ou_E/m^3 voor geurgevoelige objecten in het buitengebied. Op verzoek van de Tweede Kamer zijn de waarden zodanig gekozen dat deze 'norm neutraal' zijn ten opzichte van de oude regelgeving (Wsv) (zie hiervoor de parlementaire behandeling van de Wgv). Hiertoe heeft het ministerie van VROM een ex ante studie verricht naar de doorwerking van individuele normen voor de voorgrondbelasting in 8 gebieden in Nederland. Daaruit kwam naar voren dat de genoemde 3 en 14 ou_E/m^3 passen bij een gemiddeld gebied in Nederland en 'norm neutraal' doorwerken (gemiddeld genomen niet meer of minder beperkend zijn voor veehouderijen dan onder het regime van de oude regelgeving het geval was). Opgemerkt moet worden dat de genoemde waarden van 3 en 14 ou_E/m^3 dus niet zijn gebaseerd op milieutechnische inzichten cq. bescherming van geurgevoelige objecten of leefklimaat, maar op de wens van de Tweede Kamer om het regime 'norm neutraal' naar de nieuwe Wgv over te laten gaan.
>
> Wetende dat de Wgv gebaseerd is op 'norm neutraal' voor een gemiddeld gebied in Nederland, heeft de provincie Noord-Brabant de gemeenten opgeroepen om een Quickscan te laten uitvoeren naar de doorwerking van de geurnormen (voor de kosten stelde de provincie 50% subsidie beschikbaar). Immers, het is zeer aannemelijk dat de gemeenten in de provincie Noord-Brabant anders zijn dan het gemiddelde gebied in Nederland en dat het 'norm neutraal' beginsel risico's in zich heeft voor het leefklimaat. Met de Wgv zijn deze aspecten te ondervangen door andere - bij een gebied passende - normen te zoeken.
>
> De gemeente Laarbeek heeft ook een Quickscan laten uitvoeren. Daaruit is gebleken dat de norm van 3 ou_E/m^3 voor de voorgrondbelasting van veehouderijen op geurgevoelige objecten binnen de bebouwde kom de veehouderij zodanig veel ruimte biedt dat het leefklimaat in woonkernen in het geding is. Met name op de randen van de woonkernen wordt de achtergrondbelasting zodanig hoog (boven de door de gemeente gestelde streefwaarde van 10 ou_E/m^3) dat bij uitbreidingsplannen voor woningbouw aan de kernrand geen aanvaarbaar leefklimaat kan worden geboden. Dit is de voor de gemeente de aanleiding geweest om in de gebiedsvisie te zoeken naar bij het gebied en de gewenste ruimtelijke ontwikkeling

passende normen te zoeken. Deze zijn gevonden en de maximale waarde voor de geurbelasting 1,5 ou_E/m^3 van geurgevoelige objecten binnen de bebouwde kom is vastgelegd in de gemeentelijke verordening geurhinder en veehouderij. Deze andere dan in de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) vastgelegde maximale waarde is onderbouwd in de genoemde gemeentelijk gebiedsvisie geurhinder en veehouderij. In dit verband moet worden opgemerkt dat de maximale waarde voor de geurbelasting de *voorgrondbelasting* betreft (zie voetnoot 18).

Conform hetgeen de Wgv voorschrijft is in de gebiedsvisie, bij het vaststellen van de andere waarde voor de maximale waarde voor voorgrond geurbelasting, rekening is gehouden met de gewenste ruimtelijke ontwikkeling en de huidige en toekomstige geursituatie in het gebied. De gewenste ruimtelijk ontwikkeling betreft het versterken van de bestaande woonkern door inbreiding in het bestemmingsgebied Woonpark Zonnetij. De huidige en toekomstige geursituatie in het gebied betreft de *achtergrondbelasting*[18] (cumulatief) als gevolg van alle veehouderij binnen de gemeente en 2 km daarbuiten. De huidige geursituatie komt overeen achtergrondbelasting op grond van de vergunde rechten van de veehouderijen in het gebied. Voor de toekomstige is uitgegaan van een verwachte ontwikkeling van de veehouderijen en de achtergrondbelasting die daarvan het gevolg is.

Uit de gebiedsvisie bij de verordening geurhinder en veehouderij blijkt dat de gemeenteraad heeft gekozen voor een waarde voor de individuele voorgrondbelasting van 1,5 ou_E/m^3 vanwege de bescherming van het leefklimaat van de woonkernen en de plangebieden voor woningbouw (inbreiding en uitbreiding). Het betreft hier de verwachte achtergrondbelasting als gevolg van alle veehouderijen rond de woonkernen. Door het hanteren van de maximale waarde voor de voorgrondbelasting van 1,5 ou_E/m^3 worden veehouderijen die rondom en nabij de woonkernen zijn gelegen in de uitbreidingsmogelijkheden beperkt. Als gevolg daarvan kan de achtergrondbelasting (cumulatief) van deze veehouderijen niet hoog oplopen en onder de door de gemeente gehanteerde streefwaarde tussen de 0 en 10 ou_E/m^3 voor de achtergrondbelasting worden gehouden (een maximum 10 ou_E/m^3 achtergrondbelasting komt overeen met een hinderpercentage van 12% en wordt beoordeeld als een redelijk goed leefklimaat). Daarmee wordt een redelijk goed leefklimaat gewaarborgd.

Gelet op bovenstaande gebiedsgerichte herkomst van de andere waarde voor de maximale (voorgrond) geurbelasting moet worden geconcludeerd dat de in de verordening vastgelegde waarde van 1,5 ou_E/m^3 geen hindercontour is, maar een waarde die dienst doet als gebiedsgerichte borging van het leefklimaat ten behoeve van de door de gemeente gewenste ruimtelijke ontwikkeling. Kortom, gelet op het voorgaande kan de geurcontour niet langer als hindercontour worden gebruikt.

4.4.2 Geurnormen voorgrondbelasting gebiedsgerichte sturinginstrumenten

In de vorige paragraaf is al de conclusie getrokken dat de geurcontour niet langer een geen hindercontour is, maar een waarde die dienst doet als gebiedsgerichte borging van het leefklimaat ten behoeve van de door de gemeente gewenste ruimtelijke ontwikkeling. Met ander woorden, het wordt door de rechter geaccepteerd dat:

- op grond van een gebiedsvisie in een verordening een andere waarde voor de maximale individuele (voorgrond) geurbelasting wordt vastgelegd (in het geval van Laarbeek 1,5 ou_E/m^3)…
- die dienst doet als sturingsinstrument om op gebiedsniveau de achtergrondbelasting op een aanvaardbaar waarde te borgen…
- de gemeenten voor deze aanvaardbare waarde voor de achtergrondbelasting een streefwaarde opneemt in haar gebiedsvisie. Daarmee wordt de gebiedsvisie als gemeentelijk geurbeleid vastgesteld.

Bovenstaande blijkt uit het onderstaande deel van de uitspraak (citaat):

> "Blijkens de Gebiedsvisie is een norm van 1,5 odour units per kubieke meter lucht voor de individuele geurbelasting van veehouderijen op de woonkernen gesteld teneinde de ontwikkelingsmogelijkheden

[18] Onder de *achtergrondbelasting* verstaan we de geurbelasting als gevolg van de veelheid aan veehouderijen in de omgeving van een geurgevoelig object.
Met de *voorgrondbelasting* wordt de geurbelasting van een individuele veehouderij bedoeld en wel van díe veehouderij (de dominante veehouderij) welke de meeste geur op het geurgevoelige object veroorzaakt, hetzij omdat het een grote veehouderij betreft, hetzij omdat de veehouderij dicht bij het geurgevoelige object is gelegen. Bij de vergunningverlening wordt de aanvraag van een individuele veehouderij getoetst aan de norm voor de maximale voorgrondbelasting

van de veehouderijen rond de woonkernen te beperken, waardoor de achtergrondbelasting wordt beperkt en een groter gebied rond de woonkern voldoet aan de streefwaarde."

4.4.3 Beoordelen woon- en leefklimaat

Met betrekking tot de beoordeling van het leefklimaat mogen de volgende harde conclusies worden getrokken:

- bouwen binnen de geurcontour (odour units) mag als kan worden gemotiveerd dat een aanvaardbaar woon- en leefklimaat is gewaarborgd;
- het woon- en leefklimaat moet worden beoordeeld aan de hand van zowel de voorgrond- als de achtergrondbelasting;
- een voorgrondbelasting van maximaal 1,8 ou_E/m^3 en de achtergrondbelasting maximaal 2,4 ou_E/m^3 met de bijbehorende hinderpercentages van respectievelijk 6% en 4% worden geaccepteerd als een aanvaardbaar woon- en leefklimaat;
- het uitgangspunt van maximaal 12% kans op hinder bij aangesloten woningen wordt geaccepteerd als een redelijk uitgangspunt;
- daarbij verwijst de Afdeling Bestuursrechtspraak naar bijlage 6 en 7 van de handreiking bij de Wgv, Dit betekent dat deze bijlagen door de rechter zijn accepteert en kunnen worden gebruikt als referentie bij het beoordelen van het leefklimaat.

In de zaak Laarbeek is het belangrijk gebleken dat de gemeente een eigen geurbeleid had opgesteld middels de Verordening geurhinder en veehouderij en de bijbehorende gebiedsvisie. Daarin is op basis van de MILO-systematiek een streefwaarde voor de achtergrondbelasting voor de woonkernen met een stedelijk karakter in een gebied met veel intensieve veehouderij van 10 ou_E/m^3 (hetgeen overeenkomt met 12% kans van op geurhinder). De tabel … op de volgende pagina geeft de streefwaarden die worden genoemd in de gebiedsvisie van de gemeente Laarbeek. De MILO-systematiek die hieraan ten grondslag ligt is beschreven in paragraaf 3.2.

Gelet op het feit dat de Afdelingsbestuursrechtspraak verwijst naar de gebiedsvisie en streefwaarde voor het leefklimaat van 12% kans op hinder, wil zeggen dat:

- de gebiedsvisie door de rechter wordt geaccepteerd als gemeentelijk geurbeleid waar uitgangspunten of streefwaarden in worden benoemd met betrekking tot een aanvaardbaar leefklimaat;
- minder hard, maar toch kan worden gesteld dat de onderliggende MILO-systematiek impliciet wordt geaccepteerd als methode om te komen tot het bepalen van een acceptabel woon- en leefklimaat (hinderniveau) rekening houdend met de karakteristieken van het type gebied.

4.3.4 Reikwijdte uitspraak Laarbeek met betrekking tot woon- en leefklimaat

De reikwijdte van de uitspraak Laarbeek gaat wat betreft de beoordeling van het woon- en leefklimaat niet verder dan een aangesloten woonbouwing, woonkernen met een stedelijk karakter in een gebied met veel intensieve veehouderij tot een hinderniveau van 12%. Of hogere of lagere hinderniveau's acceptabel zijn voor andere woonkernen en gebiedstypen is in de uitspraak Laarbeek niet beantwoord. Maar het Implentatieteam Wgv (ondergetekenden) heeft er het volste vertrouwen in dat met een goede motivatie ook andere streefwaarden kunnen worden gehanteerd die zijn gebaseerd op de MILO-systematiek. Enkele voorbeelden:

- groot stedelijke woonkernen: streefwaarde bovengrens 6% kans op hinder. In een gebied met veel (intensieve) veehouderij komt dit overeen met een voorgrondbelasting van 2 ou_E/m^3 en een achtergrondbelasting van 4 ou_E/m^3. Hierbij moet worden opgemerkt dat in de omgeving van groot stedelijke gebieden doorgaans niet veel (intensieve) veehouderij meer voorkomt en beoordeeld moeten als gelegen in een gebied met weinig tot geen veehouderijen. Een streefwaarde van 6% kans op geurhinder komt dan overeen met een voorgrondbelasting van 1 ou_E/m^3 en een achtergrondbelasting van 2 ou_E/m^3. Daarbij telt ook dat in groot stedelijke gebieden de geurbeleving

van bewoners anders is dan in een buitengebied met veehouderij in de nabije omgeving. De geurbeleving zal meer overeenkomen met bewoners van veearme gebieden, zoals in niet concentratiegebieden voor de veehouderij;

- verspreid liggende woningen in het buitengebied: streefwaarde bovengrens 20% kans op hinder. In een gebied met veel (intensieve) veehouderij komt dit overeen met een voorgrondbelasting van 10 ou_E/m^3 en een achtergrondbelasting van 20 ou_E/m^3. In een gebied met weinig veehouderij komt dit overeen met een voorgrondbelasting van 5 ou_E/m^3 en een achtergrondbelasting van 10 ou_E/m^3;
- meer voorbeelden worden gegeven in de toelichting onder onderstaande tabel 4.3

Tabel 4.3. Uit de gebiedsvisie behorende bij de Verordening geurhinder en veehouderij van de gemeente Laarbeek: Streefwaarden voor de achtergrondbelasting geur uitgewerkt naar gebied (naar voorbeeld van de MILO-systematiek). NB. Deze tabel is alleen bestemd voor gebruik in de concentratiegebieden voor de veehouderij.

Type gebied		**Dichtheid intensieve veehouderij**	**Voorbeelden gebieden**	**Streefwaarden achtergrond-belasting***
Woonkernen	Stedelijk	enige, grote omvang of veel met redelijke omvang	Eindhoven, Helmond	± 4 ou_E/m^3
	woonkernen met stedelijk karakter		Beek en Donk, Aarle-Rixtel, Lieshout	± 10 ou_E/m^3
	woonkernen met landelijk karakter		Olland, Nijnsel	± 14 ou_E/m^3
Buitengebied	kleine clusters woningen		buurtschappen, lintbebouwingen, niet zijnde bebouwde kom	± 20 ou_E/m^3
	woningen verspreid liggend	veel, grote omvang	verwevingsgebieden extensiveringsgebieden bedrijventereinen	± 20 ou_E/m^3
	woningen verspreid liggend		landbouw-ontwikelingsgebied	± 32 ou_E/m^3

* Deze tabel moet niet strikt gelezen worden. De streefwaarden zijn voorzien van een "±" teken. Dit betekent dat er een marge is, afhankelijk de feitelijke situatie van het type gebied. Enkele voorbeelden.

- Een kleine cluster van woningen nabij een landbouwontwikkelingsgebied bevindt zich weliswaar in het verwevingsgebied, maar feitelijk in een overgangsgebied tussen beiden. Om die reden kan een streefwaarde van 25 ou_E/m^3 in deze situatie verantwoord zijn.
- Een woningbouwplan aan de rand van de bebouwde kom in huidige buitengebied met veehouderijen in de omgeving is te beschouwen als het bouwen van een woonwijk met een landelijk karakter. Om deze reden is een streefwaarde tussen de 10 en 14 ou_E/m^3 te verantwoorden.
- Bij de planning van grote vinex woonwijken is raadzaam om aan te sluiten bij de streefwaarde voor stedelijke bebouwing van 4 ou_E/m^3.
- Voormalige lintbebouwingen welke de afgelopen decennia uitgegroeid zijn tot een kleine bebouwde kom in het buitengebied houden wat betreft gebiedstypering het midden tussen een woonkern met landelijke karakter en een kleine cluster woningen in het buitengebied. Hierom kan een streefwaarde tussen de 14 en 20 ou_E/m^3 te verantwoorden zijn.

5. Aanbevelingen voor gebiedsvisies en ruimtelijke plannen

In het vorige hoofdstuk is de zaak Laarbeek besproken en geanalyseerd. De vraag is nu wat we hiervan kunnen leren voor het opstellen van verordeningen met bijbehorende gebiedsvisies Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) en voor het maken van ruimtelijke plannen (woningbouw e.d.).

5.1 Aanbevelingen voor het opstellen van gebiedsvisies

Net als in eerdere uitspraken het geval was, blijkt ook uit de uitspraak Laarbeek dat de Raad van State veel waarde toekent aan een gebiedsvisie en een verordening op basis van de Wgv. De verordening en de bijbehorende gebiedsvisie worden gezien als gemeente geurbeleid met een doorwerking naar ruimtelijke plannen (zie volgende paragraaf). De rechter accepteert de in een verordening vastgelegde andere waarde voor de maximale individuele (voorgrond) geurbelasting geen hindercontour is, maar een waarde die dienst doet als gebiedsgerichte borging van het woon- en leefklimaat ten behoeve van de door de gemeente gewenste ruimtelijke ontwikkeling en dat voor dit woon- en leefklimaat streefwaarden worden opgenomen in de gebiedsvisie. Dit is in het voordeel van de ruimtelijke plannen zoals woningbouw. Dit leidt tot de volgende aanbevelingen.

1. Een gebiedsvisie opstellen en een verordening Wgv vaststellen voor het gemeentelijk grondgebied (zover dit nog niet gebeurd is).

   Dit is vooral van belang voor gemeenten met ruimtelijke plannen in een gebieden met intensieve veehouderij in de omgeving. In het algemeen zijn dit de concentratiegebieden voor de veehouderij, maar ook in de niet-concentratiegebieden kan een lokale concentratie van intensieve veehouderij voorkomen.

   NB. Een gebiedsvisie vaststellen zoals onder punt 2 wordt aanbevolen is hier niet nodig. De vastgestelde verordening is gebaseerd op de gebiedsvisie en zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden!!

2. Een gebiedsvisie vaststellen wanneer u besluit om *geen* verordening door de gemeenteraad te laten vaststellen.

   Deze situatie kan zich aandienen als uit de gebiedsvisie blijkt dat de wettelijke normen passen bij het grondgebied en de gewenste ruimtelijke ontwikkeling van uw gemeente, dat daarom geen andere waarden voor de voorgrond geurbelasting (geurnormen) nodig zijn en dat geen verordening nodig is. Het nut van het vaststellen van de gebiedsvisie is dat daarmee het gemeentelijk geurbeleid wordt vastgesteld en daardoor gebruik kunt maken van de aangehaalde voordelen.

   Een gebiedsvisie voor geur opstellen heeft altijd nut. U laat niet alleen zien dat u een geurbeleid heeft dat u ook toepast bij ruimtelijke plannen. U laat ook zien dat u getoetst heeft of de wettelijke normen van 3 en 14 ou_E/m^3 passen bij uw gebied. In paragraaf 2.2.4 is namelijk besproken dat het niet vanzelfsprekend is dat het gemeentelijk grondgebied overeenkomt met het "gemiddelde gebied" in Nederland waarop de wettelijke standaard normen zijn geënt. Met andere woorden, het is zelfs aannemelijk dat de wettelijke standaardnormen niet passen bij het grondgebied van het merendeel van de gemeenten.

3. Hanteer de MILO-systematiek voor het gebiedsgericht bepalen van streefwaarden voor een aanvaardbaar woon- en leefklimaat.

   In de MILO-systematiek wordt bij het bepalen van normen of streefwaarden voor de maximale geurbelasting (voorgrond- en achtergrondbelasting) gedifferentieerd naar gebiedstype: stedelijke woonkern, landelijke woonkern, buitengebied, landbouwontwikkelingsgebied etc. gekoppeld aan de intensiteit van het gebruik door de (intensieve) veehouderij. Zie hoofdstuk 3.2.

5.2 Aanbevelingen voor het opstellen van ruimtelijke plannen

Het beoordelen van ruimtelijke plannen heeft zoals gezegd veel baat bij een gebiedsvisie en / of verordening voor geur. Deze achtergrond leidt tot de volgende aanbevelingen.

1. Beoordeel het belang van de veehouder: wordt deze in zijn belang geschaad.

   Gebruik de geurcontour rond de veehouderij om te bepalen of er binnen de contour al gevoelige objecten zijn gelegen:
   - ⇨ Is dit niet het geval, dan schaadt u zijn belangen zodra u gevoelige objecten zoals woningen binnen de contour bouwt. Immers, de veehouder moet als gevolg daarvan reducerende maatregelen treffen om weer aan de geurnorm te voldoen (de geurcontour wordt dan verkleint).
   - ⇨ Liggen er al woningen binnen de contour dan is woningbouw binnen de geurcontour mogelijk, mits sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat en mits niet 'dichterbij' de veehouderij wordt gebouwd dan afstand die de bestaande woningen aanhouden tot de veehouderij. In dit laatste geval worden de belangen van de veehouder geschaad (zie hiervoor).

2. Beoordeel het leefklimaat op grond van de achtergrondbelasting en voorgrondbelasting. Toets of deze voldoen aan de in de gebiedsvisie opgenomen streefwaarden die zijn gebaseerd op de MILO-systematiek.

   De gegevens over de achtergrondbelasting en streefwaarden worden verkregen uit de gebiedsvisie. Om in relatie tot de gewenste ruimtelijke ontwikkeling te evalueren of andere normen voor de individuele geurbelasting van veehouderij op geur gevoelige objecten nodig zijn, wordt in de gebiedsvisie voor het gemeentelijk grondgebied de totale geurbelasting van alle veehouderijen (achtergrondbelasting) bepaald voor zowel de huidige als de toekomstige situatie (zie paragraaf …). Dit betekent dat u over gegevens beschikt die bijvoorbeeld bij een woningbouwplan kunnen worden gebruikt. Deze gegevens blijven actueel als de gebiedsvisies eens in de 2 tot 3 jaar worden geëvalueerd, tenzij er tussentijds grote veranderingen zijn opgetreden (veel uitbreidingen van veehouderijen of juist stoppers).

   De gegevens over de voorgrondbelasting kunt in berekenen met V-Stacks-vergunningen. Het maken van een geurcontour is na de uitspraak van Laarbeek niet echt meer nodig, maar kan voor het inzicht handig zijn. Het visualiseren van voorgrondbelasting middels van geurcontouren kunt u doen door V-Stacks-gebied te gebruiken in combinatie met een GIS-programma.

3. Hanteer de streefwaarden voor het aanvaardbaar woon- en leefklimaat uit de gebiedsvisie ook voor uw ruimtelijke plannen.

Bijlage IV: Adviezen GGD

Staatsecretaris W.J. Mansveld
Ministerie Infrastructuur en Milieu
Postbus 20901
2500 EX 'S-GRAVENHAGE

Datum: 27 mei 2014

Kenmerk: 14-052.JD

Betreft: Oproep actualisatie geurhindermodel

Contactpersoon: J. Doosje, sr. adviseur
jdoosje@ggdghor.nl

Geachte mevrouw Mansveld,

Op 22 april jl. heeft het college van de Gedeputeerde Staten van de provincie Noord Brabant uw Ministerie per brief opgeroepen de systematiek voor geurhinder te actualiseren. GGD GHOR Nederland staat achter deze oproep. Het is al veel langer bekend dat de wetenschappelijke onderbouwing van de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) zeer beperkt is. Ook de Gezondheidsraad signaleerde dit al in haar rapport eind 2012. Uitbreiding van bestaand wetenschappelijk onderzoek biedt de mogelijkheid om de geurhindersystematiek te kunnen actualiseren en valideren.

De intensivering van agrarische bedrijven en de toegenomen populatiedichtheid in landelijke gebieden, hebben geleid tot een toename van klachten over geuroverlast, zoals eerder gesignaleerd door de GGD'en. In de Tweede Kamerbrief van Staatssecretaris Dijksma "Veehouderij en volksgezondheid" van 8 april 2014 wordt bevestigd dat de normen in de Wgv gebaseerd zijn op het in stand houden van uitbreidingsruimte voor veehouderijen. Ter onderbouwing van de mate van geurhinder die met deze normen samenhangt worden resultaten gebruikt uit één onderzoek van tien jaar geleden. De wetenschappelijke onderbouwing van deze wetgeving is daarmee gebrekkig te noemen.

Afwijkingen V-Stacks van Stacks
Binnen de Wet geurhinder is voorgeschreven dat verspreiding van geur berekend dient te worden met verspreidingsmodel V-Stacks. V-Stacks is een vereenvoudigde versie van het Nieuw Nationaal Model, de basisversie STACKS. Onderzoek door het ingenieurs- en adviesbureau Witteveen+Bos laat nu zien dat modeluitkomsten van V-Stacks aanzienlijk af wijken van STACKS. Dit onderbouwt de twijfel door GS aan het V-Stacks-model.

ZonMw honoreerde onderzoek naar geurbelasting en -hinder door GGD-Bureau GMV & IRAS
Voorlopige onderzoeksresultaten bevestigen de signalen dat er aanzienlijk méér geurhinder voorkomt dan op basis van de Bijlage 6 van de Wgv te verwachten zou zijn. Bovendien bleek uit de pilot fase dat de relatie tussen geurbelasting en geurhinder zich anders te verhouden bij gebruik van verschillende verspreidingsmodellen, te weten LTFD (de oorspronkelijke basis voor de Wgv) en STACKS (uitgebreide versie NNM).

Dit blijkt uit een wetenschappelijk onderzoek van GGD-Bureau GMV[1] en IRAS[2] waarin de relatie tussen geurbelasting afkomstig van veehouderijen en de ervaren geurhinder wordt gekwantificeerd.

ZonMw heeft dit onderzoek gehonoreerd binnen de Academische werkplaats milieu en gezondheid.[3] Aanleiding hiervoor waren signalen dat er méér geurhinder werd ervaren dan op basis van Wgv en V-Stacks berekeningen te verwachten was én de constatering dat de wetenschappelijke onderbouwing van de Wgv slechts beperkt is.

In de *eerste fase* van dit onderzoek hebben 13.000 omwonenden in Brabant en Limburg vragen over geurhinder ingevuld. Daarnaast is voor deze 13.000 huisadressen de geurbelasting op hun huisadres berekend met het uitgebreide model STACKS. Door deze onderzoeksgegevens te combineren wordt de relatie tussen geurbelasting en geurhinder wetenschappelijk afgeleid. In de *tweede* fase wordt bij 3.000 omwonenden onderzocht welke andere factoren invloed hebben op het optreden van geurhinder, en worden de resultaten van de *eerste fase* gevalideerd. De GGD verwacht in september resultaten van de *eerste fase* van haar onderzoek te kunnen presenteren.

Onderzoek biedt kansen voor actualisatie en validatie geurhindersystematiek
Met uitbreiding van het bestaande onderzoek kan de relatie tussen geur en geurhinder geactualiseerd en verder uitgediept worden . Door gebruik te maken van de uitgebreide datasets van 13.000 en 3.000 respondenten en deze te combineren met nieuwe en/of aangepaste geurberekeningen kan dergelijk onderzoek op kosten-effectieve wijze plaatsvinden.
De geactualiseerde relaties tussen geur en geurhinder kunnen de basis vormen om vervolgens ook de geurhindersystematiek te actualiseren en in gemeentelijk, provinciaal en landelijk beleid te implementeren. Verwachting is dat daarmee meer recht wordt gedaan aan de ervaren geurhinder van omwonenden en aan de inspanningen die vanuit de agrarische sector geleverd worden om geurhinder te beperken.

Adviezen
GGD GHOR Nederland adviseert om:

- snel te beginnen met het uitbreiding van het onderzoek om de relatie tussen geurbelasting en optreden van geurhinder te actualiseren (uitbreiding *fase 1*) en te optimaliseren (uitvoering *fase 2*);
- de geurhindersystematiek zo spoedig mogelijk te actualiseren en voorlopig te implementeren in Bijlage 6 Wgv op basis van resultaten *uitbreiding fase 1*. Deze actualisatie kan zo nodig aangepast worden op basis van de uitkomsten van *fase 2*;
- in relatie met geurhinder niet te werken met vaste afstanden, maar om voor alle diersoorten de geurhinder met geuremissie factoren te bepalen.

In afwachting van de actualisatie van de geurhindersystematiek adviseren de GGD'en om de modeluitkomsten als indicatief te beschouwen en maatwerk en lokaal gerichte oplossingen in te zetten. Het recht op het verspreiden van geur zou daarbij aangevuld moeten worden met de verantwoordelijkheid om te werken volgens het ALARA-principe: 'as low as reasonably achievable'. Mochten naar aanleiding van dit schrijven vragen zijn kunt u uiteraard hierover met ons contact opnemen. In afwachting van uw antwoord verblijven wij.

---

[1] Bureau Gezondheid, Milieu & Veiligheid van de GGD'en Brabant/Zeeland.
[2] Institute for Risk Assessment Sciences, Universiteit Utrecht.
[3] http://www.academischewerkplaatsmmk.nl/projecten/lopende_projecten/langlopende_projecten/geuronderzoek

Hoogachtend,

Dr. H.A.M. Backx
Directeur GGD GHOR Nederland

Cc
- Minister E.I. Schippers, Ministerie VWS
- Staatssecretaris A.M. Dijksma, Ministerie EZ
- College Gedeputeerde Staten provincie Noord-Brabant, secretaris A.M. Burger

Bureau Gezondheid, Milieu & Veiligheid
GGD'en Brabant / Zeeland

Aan de wethouders Volksgezondheid en
wethouders Milieu van de gemeenten in
Noord-Brabant

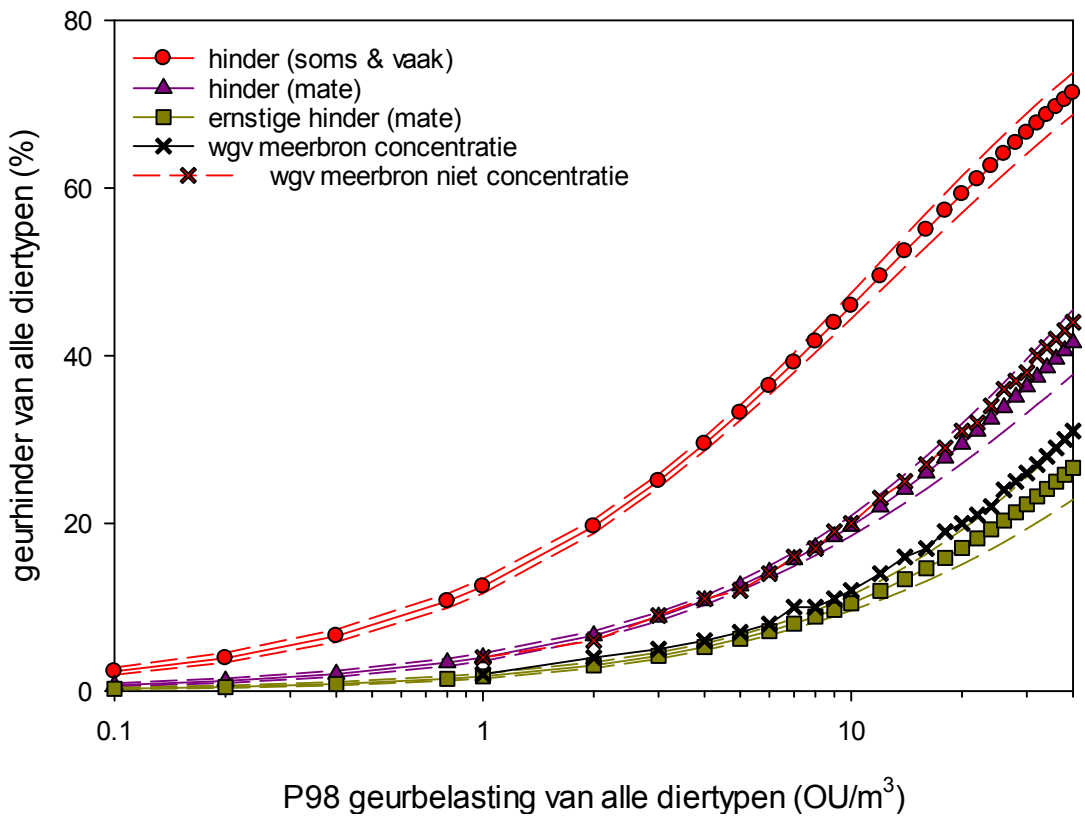
Kenmerk:	UIT-15033471 Z-14016606	Datum:	10 maart 2015
Behandeld door:	L. Geelen	E-mail:	l.geelen@ggd-bureaugmv.nl
Onderwerp:	Resultaten onderzoek geurhinder van veehouderijen		

Geachte mevrouw/ meneer,

Met deze brief willen de GGD'en in Noord-Brabant u informeren over nieuwe inzichten in het dossier geurhinder van veehouderijen.

Onderzoek Academische Werkplaats Milieu & Gezondheid
Bureau Gezondheid, Milieu & Veiligheid van de GGD'en Brabant/Zeeland (Bureau GMV) en het Institute for Risk Assessment Sciences (IRAS) van Universiteit Utrecht onderzochten de relatie tussen geurbelasting afkomstig van veehouderijen en de ervaren geurhinder bij ruim 13.000 respondenten op het platteland en in kleinere kernen van Noord-Brabant en Noord-Limburg. Het onderzoek werd uitgevoerd in het kader van de Academische Werkplaats Milieu & Gezondheid.

Méér geurhinder dan te verwachten volgens Handreiking Wet Geurhinder Veehouderij (Wgv)
Onderzoeksresultaten bevestigen de signalen dat er bij gegeven cumulatieve geurbelasting aanzienlijk méér geurhinder wordt ervaren dan op basis van de Handreiking Wgv (bijlage 6 en 7) te verwachten zou zijn in concentratiegebied. De relatie tussen geurbelasting en hinder blijkt bovendien afhankelijk van diertype. Daarnaast is in dit onderzoek de relatie blootgelegd tussen geurbelasting en ernstige hinder. In de huidig agrarisch geurhindersystematiek wordt geen onderscheid gemaakt tussen diertype en mate van hinder. In onderstaande figuur staan de blootstellingsresponsrelaties voor geurhinder van cumulatieve geurbelasting in concentratiegebied weergegeven.

Figuur 1 Blootstellingresponsrelaties voor cumulatieve geurbelasting van alle diertypen en verschillende maten van geurhinder, namenlijk : hinder (soms/vaak) , en de mate van hinder classificaties (hinder en ernstige hinder). Ter vergelijking zijn de blootstellingresponsrelaties voor hinder (soms/vaak) in concentratiegebied en niet-concentratiegebied weergegeven zoals beschreven in de Handreiking Wgv. (----- 95% betrouwbaarheidsinterval)

Ter illustratie: In de Verordening Ruimte 2014 van de Provincie Noord-Brabant zijn de volgende normen opgenomen: maximaal 12% kans op geurhinder in de bebouwde kom en maximaal 20% kans op geurhinder in het buitengebied. Op basis van de Handreiking Wgv komt dat overeen met respectievelijk 10 OU/m3 en 20 OU/m3. Op basis van deze onderzoeksresultaten is er bij 10 OU/m3 echter 20-46% geurhinder te verwachten zijn. Bij 20 OU/m3 is er op basis van deze onderzoeksresultaten 29-60% hinder te verwachten. Bovendien treedt er dan óók ernstige hinder op (11% en 17% respectievelijk).

Gezondheid Milieu en Veiligheid
Postbus 3024
5003 DA Tilburg
0900 - 368 68 68

milieu@ggd-bureaugmv.nl

Gevolgen voor beleid, landelijk én lokaal

De in dit onderzoek gevonden relaties tussen gemodelleerde cumulatieve geurblootstelling en gerapporteerde geurhinder in concentratiegebied vormen een solide stap in de update van geurblootstelling-geurhinder relaties en kunnen daarmee een basis vormen voor vernieuwd geurhinderbeleid op lokaal, regionaal en landelijk niveau. Hiermee wordt meer recht gedaan aan de ervaren geurhinder van omwonenden én aan de inspanningen die vanuit de agrarische sector geleverd worden om geurhinder te beperken.

Met het beschikbaar komen van de rapportage, bestaat de mogelijkheid voor gemeenten om de onderzoeksgegevens in hun beleid te betrekken. Wij kunnen u echter nog niet eenduidig adviseren over *hoe* u de onderzoeksresultaten kunt gebruiken bij uw vergunningverlening dan wel bij het opstellen van een geurgebiedsvisie en geurverordening. Deze uitvoerings- en beleidsaspecten komen aan de orde bij de nu startende evaluatie van de Wet geurhinder en veehouderij. In het belang van de bescherming van omwonenden van veehouderijen tegen overmatige geurhinder geven wij verder op in deze brief de gemeenten een aantal opties mee om in overweging te nemen.

Evaluatie Wet geurhinder en veehouderij

In de afgelopen periode is er van diverse kanten kritiek geuit op de regelgeving voor geurhinder ten gevolge van de veehouderij (gezondheidsdiensten, provincie Noord-Brabant, diverse gemeenten, burgers). De kritiek betreft vooral de hoogte en onderbouwing van de normen en de mogelijkheden die gemeenten hebben om bestaande overlast te verminderen. Dit heeft geleid tot vragen van de Tweede Kamer. Staatssecretaris Mansveld heeft aan de Tweede Kamer toegezegd de regelgeving in 2015 te zullen evalueren.[1] De onderzoeksresultaten alsook de gewenste verbetering van het huidige geurverspreidingsmodel[2] worden daarin meegenomen. Op basis van de beschikbare gegevens levert de daarvoor ingestelde werkgroep deze zomer een eerste advies aan I&M. Eind 2015 wordt het eindadvies verwacht. Zowel de GGD'en als de Omgevingsdiensten worden bij de evaluatie betrokken.

Verspreiding resultaten

- De nieuwe inzichten zijn op 12 februari 2015 gepresenteerd op het Symposium 'BOP jij of BOP ik? Beleid, Onderzoek en Praktijk werken samen aan een gezonder milieu ' aan gemeenteambtenaren, medewerkers GGD en adviesbureau' s. Als bijlage bij deze brief vind u een samenvatting van de uitkomsten van het onderzoek. Hierin is een link opgenomen naar de website waarop de rapportage zal verschijnen.
- Later dit jaar verschijnt een artikel in het Tijdschrift Milieu, opinieblad van het VVM netwerk van milieuprofessionals. Internationale wetenschappelijke publicatie is in voorbereiding.

[1] Mansveld, 10 juni 2014. Beantwoording Kamervragen over het bericht 'Vergunningen veehouderijen gebaseerd op rekenfouten'; kenmerk IenM/BSK-2014/113597.
[2] Provincie Noord-Brabant, 22 april 2014. Brief aan mevr. Mansveld; kenmerk 3567445; onderwerp Actualisatie geurhindermodel.

Gezondheid Milieu en Veiligheid
Postbus 3024
5003 DA Tilburg
0900 - 368 68 68

milieu@ggd-bureaugmv.nl

ISO 9001 HKZ

Wat kan een gemeente doen?

Wat gemeenten kunnen doen is afhankelijk van hun huidige gemeentelijk geurbeleid. Daarbij kunnen zij de volgende mogelijkheden in overweging te nemen.

1. Gemeenten waar de huidige geurnormen nog relatief hoog zijn en nog vrije emissieruimte voor de veehouders bieden, kunnen de volgende actie(s) ondernemen.
    a. De resultaten van de evaluatie van de Wet geurhinder en veehouderij afwachten om vervolgens op grond van het advies van het ministerie van IenM te beoordelen of actie nodig is. Daardoor is echter mogelijk dat zich in de tussentijd ongewenste ontwikkelingen voordoen en dat aanzienlijk meer geurhinder wordt toegestaan dan wenselijk.
    b. Om ongewenste ontwikkelingen te voorkomen, kan de gemeente - in afwachting van het advies van het ministerie van IenM - een aanhoudingsbesluit nemen om de vergunningverlening stil te leggen. Het aanhoudingsbesluit moet leiden tot een ontwerpgeurverordening met andere geurnormen dat binnen een jaar aanhangig wordt gemaakt bij de gemeenteraad. Belangrijk is dat hiermee een 'stormloop' op vergunningen onder de oude beoordelingssystematiek, wordt voorkómen, alsook toename in geurbelasting en geurhinder. Aangezien het eindadvies van het ministerie eind 2015 wordt voorzien, wordt de tijdspanne voor het opstellen en aanhangig maken van een nieuwe ontwerpgeurverordening krap.
    c. Voorsorteren op de uitkomsten van de evaluatie van de Wet geurhinder en veehouderij en het advies van het ministerie, door te onderzoeken tot welk niveau de geurnormen aangescherpt zouden moeten worden om een emissie-standstil te bereiken. Met de resultaten van het onderzoek en het advies van het ministerie, kan de gemeente besluiten over het eventueel aanscherpen van geurnormen en een ontwerpgeurverordening in procedure brengen. Deze zorgvuldige aanpak voorkómt dat er nog vergunningen in oude beoordelingssystematiek worden verleend. Een toename in geurbelasting en geurhinder wordt hiermee voorkómen, alsook het ontstaan van nieuwe knelpunten. Dit sluit tevens aan bij de systematiek voor de aanpak van urgentiegebieden.
2. Voor gemeenten die de afgelopen jaren de geurnormen hebben aangescherpt, zodanig dat de veehouderijen (nagenoeg) geen vrije emissieruimte meer hebben (=geuremissie standstil), zal aanscherping van de voorgrondnormen beperkt effect hebben. In nieuwe situatie kan er namelijk gebruik gemaakt worden van de 50%-regeling. De geuremissie en geurhinder wordt in dat geval dus al in enige mate gereduceerd. Indien er al (veel) knelpuntsituaties binnen de gemeente bestaan, is het dus evengoed verstandig om het geurbeleid aan te passen. Dit sluit aan bij de systematiek voor de aanpak van urgentiegebieden.
3. Indien er geen knelpuntsituaties zijn kan de gemeente overwegen om het advies van het ministerie van IenM afwachten en naar aanleiding daarvan hun beleid heroverwegen.

Gezondheid Milieu en Veiligheid
Postbus 3024
5003 DA Tilburg
0900 - 368 68 68

milieu@ggd-bureaugmv.nl

ISO 9001 HKZ

Relatie met Brabantse urgentiegebieden

Veel gemeente zijn bezig met een aanpak van overbelaste situaties en het beleid voor urgentiegebieden. In de "Nadere Afspraken van het Brabant Beraad" (20 januari 2014) en bij de behandeling van de Structuurvisie en Verordening ruimte in Provinciale Staten (7 februari 2014) zijn afspraken gemaakt die er toe moeten leiden dat er in 2020 geen overbelaste situaties meer zijn in relatie tot de veehouderij. In het Brabant Beraad is afgesproken dat de gemeenten overbelaste situaties in beeld brengen en vervolgens bepalen of deze moeten worden aangewezen als zogenaamd urgentiegebied. Van een urgentiegebied is sprake waar het gaat om overlast door geur en/of fijn stof en/of de beleving van bewoners.
De uitkomsten van het GGD geuronderzoek kunnen aanleiding zijn om de aanpak van urgentiegebieden / overbelaste knelpunten te heroverwegen. Dit laatste hoeft niet noodzakelijk te zijn wanneer gemeenten op grond van de geurbeleving van bewoners al een goede indruk hebben van de locaties waar overlast speelt.

Relatie met VGO en ander onderzoek

Het geuronderzoek dat in deze brief is besproken haakt aan op het zogeheten VGO-onderzoek[3]. Daarin worden momenteel gezondheidsrisico's zoals blootstelling aan resistente bacteriën en zoönosen en optreden van luchtwegklachten nader onderzocht. De resultaten van het VGO-onderzoek worden in de loop van 2015 en 2016 bekendgemaakt. Deze resultaten, maar ook die van andere onderzoeken zoals naar een toetsingskader voor endotoxinen, moeten een wetenschappelijke onderbouwing geven aan gemeentelijke beleid aangaande geur, gezondheid en veehouderij. De GGD'en zetten zich in voor een gezonde en leefbare woonomgeving waarbij de aandacht voor het 'One Health principe' belangrijk is. One Health staat voor de gezamenlijke inspanning van verschillende disciplines om een optimale gezondheid te bereiken voor mens, dier en milieu[4].

Omwonenden maar ook huisartsen uit de regio maken zich ongerust, bijvoorbeeld over besmet raken met bacteriën en virussen of over de inpassing van grote bedrijven in hun woonomgeving, wat ten koste gaat van de leefbaarheid. Vanuit de zorg die omwonenden aangeven, vinden wij het belangrijk om rekening te houden met deze onrust en met de wijze waarop omwonenden hun leefomgeving beleven. We wijzen daarvoor op de invulling aan het begrip "goede ruimtelijke ordening" uit de Wet Ruimtelijke Ordening (WRO) en de Wet Publieke Gezondheid die gemeenten verplichten een afweging van risico's te maken bij besluiten waar volksgezondheid een rol speelt.

[3] http://www.rivm.nl/Onderwerpen/V/Veehouderij_en_gezondheid/Onderzoek_veehouderij_en_gezondheid_omwonenden_VGO

[4] The American Veterinary Medical Association. One Health Initiative Task Force. "One Health: A New Professional Imperative". July 15, 2008.

Gezondheid Milieu en Veiligheid
Postbus 3024
5003 DA Tilburg
0900 - 368 68 68

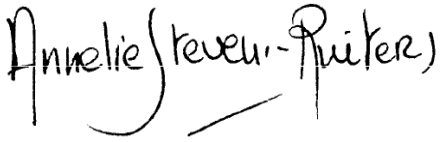
milieu@ggd-bureaugmv.nl

ISO 9001 HKZ

Deze brief is onderdeel van een proactieve, integrale aanpak op het terrein van gezondheid, milieu en ruimtelijke ordening . Deze zorgvuldige aanpak past in de lijn die geschetst is in het adviesrapport van de Gezondheidsraad[5] en het kabinetsstandpunt[6]. De GGD'en kunnen u hierin adviseren en ondersteunen.

Als u nog vragen heeft over de bevindingen of adviezen, kunt u contact opnemen met Bureau GMV, telefoonnummer 0900 3 68 68 68.

Met vriendelijke groet,

A. Stevens
Directeur GGD Brabant-Zuidoost
Mede namens directeuren publieke gezondheid van GGD Hart voor Brabant en GGD West-Brabant

Bijlage brief

- Factsheet Academische Werkplaats Milieu & Gezondheid: Geurhinder van veehouderij nader onderzocht: meer hinder dan Handreiking Wgv doet vermoeden? In de factsheet staat een link die verwijst naar de website waarop de rapportage van Bureau Gezondheid, Milieu & Veiligheid GGD'en Brabant/Zeeland en het Institute for Risk Assessment Sciences (Geurhinder van veehouderij nader onderzocht: meer hinder dan Handreiking Wgv doet vermoeden?) zal verschijnen.

[5] Gezondheidsraad. Gezondheidsrisico's rond veehouderijen. Den Haag: Gezondheidsraad, 2012; publicatienr. 2012/27.ISBN 978-90-5549-939-7. Te raadplegen via http://www.gezondheidsraad.nl/nl/adviezen/preventie/gezondheidsrisico-s-rond-veehouderijen
[6] Kabinetsstandpunt inzake omvang intensieve veehouderij en schaalgrootte. Kamerstuk 14-06-2013. Te raadplegen via http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/kamerstukken/2013/06/14/kabinetsstandpunt-inzake-omvang-intensieve-veehouderij-en-schaalgrootte.html

Gezondheid Milieu en Veiligheid
Postbus 3024
5003 DA Tilburg
0900 - 368 68 68
milieu@ggd-bureaugmv.nl

Factsheet

GEURHINDER VEEHOUDERIJ ONDERZOCHT: MEER HINDER DAN WGV DOET VERMOEDEN?

Februari 2015

Wat voegt de studie toe aan bestaande kennis?

- Respondenten melden meer geurhinder dan op basis van de Handreiking Wgv (Wet geurhinder veehouderij) verwacht wordt.
- Er treedt ook ernstige hinder op.
- De relatie tussen geurbelasting en hinder blijkt afhankelijk van diersoort.
- In het huidige agrarisch geurbeleid wordt hiermee geen rekening gehouden.

Academische Werkplaats
MILIEU EN GEZONDHEID

www.academischewerkplaatsmmk.nl
awmmk@vggm.nl

Aanbevelingen

Gemeente, Provincie, Rijk

- Neem de resultaten mee in de voorgenomen evaluatie en actualisatie van de geurhindersystematiek.
- Gebruik de resultaten als opstap voor vernieuwd geurhinderbeleid op lokaal, regionaal en landelijk niveau. Vraag de GGD om advies.

GGD

Betrek de resultaten van het onderzoek in de advisering aan gemeenten. Dan wordt er meer recht gedaan aan de ervaren geurhinder van omwonenden en aan de inspanningen die de agrarische sector levert om geurhinder te beperken.

Samenvatting van onderzoek

De relatie tussen geurbelasting door veehouderijen en de ervaren geurhinder bij ruim 13.000 respondenten in kleinere woonkernen van Noord-Brabant en Noord-Limburg is onderzocht. De resultaten bevestigen de signalen dat er bij gegeven geurbelasting aanzienlijk meer geurhinder voorkomt dan op basis van de Handreiking Wgv (Wet geurhinder veehouderij) te verwachten zou zijn. Bovendien treedt er ook ernstige hinder op; een effect waar in huidig agrarisch geurbeleid geen rekening mee gehouden wordt. De relatie tussen geurbelasting en hinder blijkt bovendien afhankelijk te zijn van diersoort. De gevonden relaties tussen gemodelleerde geurblootstelling en gerapporteerde geurhinder vormen een eerste stap in de update van geurblootstelling-geurhinder relaties. Dit kan de basis vormen voor vernieuwd geurhinderbeleid op lokaal, regionaal en landelijk niveau. Dit is zeer relevant, gezien de discussie rondom het model V-stacks en de voorgenomen evaluatie en actualisatie van de geurhindersystematiek.

Link naar onderzoeksrapport

Geurhinder veehouderij nader onderzocht: meer hinder dan Handreiking Wgv doet vermoeden?

➔ http://www.academischewerkplaatsmmk.nl/projecten/afgeronde_projecten/2014/geuronderzoek
➔ Artikel in tijdschrift Milieu: http://www.vvm.info/main.php?id=22

Contactgegevens onderzoekers

Contactpersoon: Loes Geelen, Bureau GMV
Daisy Boers, Bureau GMV
Inge Wouters, Universiteit Utrecht (IRAS)

l.geelen@ggd-bureaugmv.nl
0900 - 368 68 68

Bureau Gezondheid, Milieu & Veiligheid
GGD'en Brabant / Zeeland

Universiteit Utrecht

Institute for Risk Assessment Sciences

Milieu en Gezondheid bij GGD'en

De GGD levert een bijdrage aan een gezonde en veilige leefomgeving voor iedereen, in het bijzonder voor kwetsbare groepen. De belangrijkste speerpunten zijn 'een gezonde leefomgeving' en 'een gezond binnenmilieu'. De afdeling Milieu en Gezondheid geeft onderbouwde gezondheidsadviezen voor beleid over milieugerelateerde onderwerpen. Als onafhankelijke partij denkt de GGD graag met de gemeente mee.

Academische Werkplaats
MILIEU EN GEZONDHEID

www.academischewerkplaatsmmk.nl
awmmk@vggm.nl

Bijlage V: Correspondentie over V-stacks en evaluatie Wgv

Provincie Noord-Brabant

Brabantlaan 1
Postbus 90151
5200 MC 's-Hertogenbosch
Telefoon (073) 681 28 12
Fax (073) 614 11 15
info@brabant.nl
www.brabant.nl
IBAN NL86INGB0674560043

Mevr. W. Mansveld
Ministerie van Infrastructuur en Milieu
Postbus 20901
2500 EX 'S-GRAVENHAGE

Onderwerp
Actualisatie geurhindermodel

Datum
22 april 2014
Ons kenmerk
3567445
Uw kenmerk
-
Contactpersoon
R. Scholtens
Cluster
Ruimte
Telefoon
(073) 681 22 60
Fax

Bijlage(n)
2
E-mail
RScholtens@brabant.nl

Geachte mevrouw Mansveld,

Middels deze brief brengen wij u er van op de hoogte dat wij gegronde redenen hebben om ernstig te twijfelen aan de betrouwbaarheid van het rekenmodel VStacks waarop de systematiek van de Wet geurhinder en veehouderij is gebaseerd. Dit betekent dat er momenteel geen betrouwbaar instrument voorhanden is op basis waarvan gemeenten vergunningaanvragen kunnen honoreren dan wel kunnen weigeren.

Een aanzienlijk deel van de veehouderijen (en hun omgevingen) in Noord-Brabant is/wordt hierdoor geraakt. Wij maken ons hierover ernstige zorgen, temeer omdat wij recentelijk de gemeenten in onze provincie hebben opgeroepen om in het kader van de transitie naar een duurzame veehouderij voortvarend aan de slag te gaan met het vaststellen van urgentiegebieden. Als een betrouwbaar instrument ontbreekt om de te verwachten mate van geurhinder te beoordelen, wordt dat een uiterst moeilijke, zo niet onmogelijke opgave.

Wij lichten onze bevindingen graag nader toe in de verwachting dat u snel gepaste maatregelen neemt om deze situatie ongedaan te maken.

VStacks

Het verspreidingsmodel VStacks is afgeleid van het Nieuw Nationaal Model (Stacks). Met VStacks worden effecten van maatregelen doorgerekend, zodat duidelijk is welke maatregel een ondernemer het beste kan toepassen. Het Rijk heeft het gebruik van dit model verplicht in de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv).

Omdat gemeenten in bijna 100% van de gevallen het bevoegde gezag zijn, is in de Wgv bepaald dat gemeenten voor alle veehouderijen beslissen aan welk

Het provinciehuis is vanaf het centraal station bereikbaar met stadsbus, lijn 61 en 64, halte Provinciehuis, met de NS Zonetaxi en met de OV-

geurnorm zij moeten voldoen. De Wgv geeft gemeenten de ruimte om eigen geurnormen op te stellen. Daarvoor maken zij gebruik van een gebiedsversie van het VStacks model en de relatie tussen geurbelasting en de kans op geurhinder.

Onbetrouwbaar

De provincie ziet het als taak om gemeenten te ondersteunen als zich knelpunten voordoen. In voorkomende gevallen werken we in brede zin samen met medewerkers van een gemeente aan het oplossen van knelpunten. In dit kader hebben we recentelijk in twee afzonderlijke gevallen geconstateerd dat de met VStacks gemeten resultaten niet stroken met de werkelijkheid. Meer bijzonderheden hierover vindt u in de bijlagen.

Nader onderzoek

Navraag bij de ontwikkelaar van het model bevestigde dat het gebruik van VStacks resultaten kan opleveren die sterk van de werkelijkheid afwijken.

Omdat vergelijkbare situaties qua gebouwhoogte en emissiehoogte in de dagelijkse praktijk regelmatig voorkomen, hebben wij uw ministerie om een reactie gevraagd.

Grote verschillen

Ook hebben wij een technische vergelijking tussen een volledige versie van het Nieuw Nationaal Model (Stacks) met de volledige versie van de gebouwmodule en VStacks laten uitvoeren. Dit om na te gaan of het eerste resultaat geen uitzondering was. Onze bevindingen zijn aan uw ministerie overhandigd.

Uit de in onze opdracht uitgevoerde vergelijking blijkt dat resultaten van 'moeder' (Stacks) en 'dochter'(VStacks) sterk van elkaar verschillen. Dat kan in de praktijk leiden tot zowel flinke onder- als overschattingen van de mate van te verwachten geurhinder.

Dit betekent dat zowel bedrijven als omwonenden nadelige gevolgen van deze situatie (zullen) ondervinden:

- bij een onderschatting is/wordt een vergunning afgegeven die voor een omwonenden meer hinder oplevert dan verwacht en wenselijk geacht.
- Bij een overschatting is/wordt geen vergunning afgegeven terwijl dat qua geurhinder wel acceptabel zou zijn geweest. Het gevolg hiervan is weer dat kosteneffectieve maatregelen om knelpunten op te lossen niet in beeld komen.

Andere signalen

In dit kader memoreren wij nog de volgende signalen:

- In het kader van ZonMW loopt een onderzoek naar modellen voor geur en hinderrelaties in de veehouderij. *"De intensiwering van agrarische bedrijven en de toegenomen bevolkingsdichtheid in landelijke gebieden, zorgen voor steeds meer klachten over stank. De wetgeving op dit gebied is nog amper wetenschappelijk onderbouwd als het gaat om geuroverlast door de veehouderij. Dit onderzoek richt zich op het nauwkeuriger bepalen van de relatie tussen de feitelijke geurbelasting en de geurwaarneming door burgers, hun waardering van geur en de ervaren geurhinder."*
- De Gezondheidsraad heeft in haar advies "Gezondheidsrisico's rond veehouderijen" het volgende over geur en veehouderijen gezegd *"Echter, zowel eerdere geurnormen als de huidige adviesnormen in de Wgv zijn niet gebaseerd op een blootstelling-responsrelatie. Volgens de commissie is het hoog tijd de wetgeving en handhaving op dit gebied wetenschappelijk steviger te funderen. Dat vraagt om nader onderzoek.".*

In de Tweede Kamer brief van staatssecretaris Dijksma "Veehouderij en volksgezondheid" van 8 april 2014 wordt bevestigd dat de normen in de Wgv niet op geurhinder maar op het in stand houden van uitbreidingsruimte voor veehouderijen zijn gebaseerd. De voorgestelde oplossing dat gemeenten kunnen overwegen om strengere normen op te stellen, is alleen een echte oplossing als op basis van correcte berekeningen de juiste keuzes kunnen worden gemaakt.

Verzoeken

Samenvattend verzoeken wij u dringend om:

- Snel duidelijkheid te geven over de rechtspositionele gevolgen voor bestaande en nieuwe vergunningen en RO-besluiten;
- Snel te zorgen voor een korte termijn oplossing voor het probleem;
- Aan te geven hoe u gemeenten gaat ondersteunen in de periode tot er een oplossing is.
- Voor de lange termijn snel te beginnen aan een actualisatie en wetenschappelijke evaluatie van de geurhindersystematiek inclusief het model.

Tot slot melden wij u dat wij ook Provinciale Staten en onze partners (Brabantberaad, VNG, VBG en IPO) over deze kwestie zullen informeren.

Datum
22 april 2014
Ons kenmerk

Met afschrift aan: PS via dagmail, Partners Brabantberaad, VNG, VBG en IPO

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,

Voorzitter,

Secretaris,

IGO adviescommissie Landbouw en Milieu

Intergewestelijk overleg en bestuurlijke samenwerking van gemeenten uit de regio's Brabant Zuidoost(ODZOB), Brabant Noordoost (ODBN) en Noord- en Midden Limburg

Onderlinge afstemming van het agrarisch milieubeleid,informeren, adviseren van gemeenten en belangen behartigen bij het Rijk en de provincie

Secretariaat:
Omgevingsdienst Zuidoost - Brabant
Postbus 8035, 5601 KA Eindhoven
Tel: 088-3690378
h.vanbreugel@odzob.nl

Aan:	Colleges van de Noord-Brabantse gemeenten	Kenmerk:	Z.6854/D.25898
Betreft:	gebruik van het geurverspreidingsmodel V-Stacks	Datum:	22 mei 2014

Geacht college,

Zoals u weet heeft de provincie Noord-Brabant op 22 april 2014 een brief geschreven aan de minister van Milieu en Infrastructuur over het geurverspreidingsmodel V-Stacks. Het komt er op neer dat de provincie ernstig twijfelt over de betrouwbaarheid van het model.
Op landelijk niveau vindt hierover overleg plaats tussen de betrokken partijen. Waarschijnlijk leidt dit er toe dat er aanpassingen aan V-stacks zullen worden gedaan. Over de termijn waarop dit dan zal plaats vinden bestaat nog geen duidelijkheid. Mogelijk zijn de aanpassingen over een aantal maanden gereed.

Als gevolg van de brief zijn bij gemeenten en omgevingsdiensten vragen gerezen over de vergunningverlening. Moeten of kunnen we bij de vergunningverlening in dit stadium nog gebruik maken van V-Stacks of is er een alternatief? De ambtelijke MOLO werkgroep veehouderij en milieu (met deelnemers van omgevingsdiensten, provincie en gemeenten) heeft zich hierover gebogen en geeft het volgende in overweging.

V-Stacks kent twee varianten: één voor individuele geurberekeningen vanwege de vergunningverlening (V-Stacks-vergunning) en één voor de cumulatieve geurberekening op gebiedsniveau (V-Stacks-gebied). Daarom gaan we in onderstaand advies in op de vergunningverlening en op het gebiedsgericht gebruik van V-Stacks.

Vergunningverlening en gebruik van V-Stacks-vergunning

Het toepassen van V-Stacks-vergunning is op grond van de Wet geurhinder en veehouderij verplicht. Binnenkort vindt overleg plaats over verbetering van V-Stacks (ministerie, provincie en deskundigen). Op dit moment is er geen alternatief verspreidingsmodel beschikbaar. Gelet op de wettelijke verplichting om V-Stacks-vergunning toe te passen kunnen we niet anders concluderen dan voorlopig de Wabo-vergunningverlening met gebruikmaking van V-stacks vergunning voort te zetten. Dit betekent wel dat er vergunningen verleend gaan worden met een rekenmodel waarover twijfel bestaat. Wat dus kan betekenen dat de geursituatie over- of onderschat wordt. Hierop zullen ook ongetwijfeld zienswijzen binnenkomen; dit is niet te vermijden. De vergunningverlening voor mogelijk langere, onbepaalde tijd stilleggen lijkt echter geen reële optie. Wij wijzen u wel op de mogelijkheden die de Wet algemene bestuursrecht biedt om de beslistermijn te verlengen of op te schorten bij risicovolle vergunningaanvragen. Een andere optie is om risicovolle vergunningaanvragen buiten behandeling te laten. De motivering voor het buiten behandeling laten kan worden gedaan op het gebied van gezondheid (activiteit inrichting) of woon- en leefklimaat (activiteit inrichting/vormvrije MER en activiteit handelen in strijd met het bestemmingsplan). Hiermee kunnen, tot er meer duidelijkheid is

over het gebruik van V-Stacks ongewenste ontwikkelingen worden voorkomen in verband met een mogelijk onderschatting van de geurbelasting door het huidige V-Stacks-vergunning. Dit om te voorkomen dat - bij nader inzien, na de noodzakelijke reparatie van V-Stacks - geconstateerd wordt dat een overbelaste situatie is ontstaan.

Bij risicovolle vergunningaanvragen moet u denken aan aanvragen waarbij een overschrijding dreigt van de geurnormen die zijn opgenomen in de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv), een eventuele gemeentelijke geurverordening, maar ook de Verordening ruimte 2014.

Dit betekent dat vergunningaanvragen in of in de omgeving van urgentiegebieden om deze reden eventueel buiten behandeling kunnen worden gelaten.

Wij verzoeken u dringend om u te beraden op het bovenstaande. Dit omdat de omgevingsdienst waar u bij bent aangesloten in voorkomende gevallen mogelijk met u contact zal opnemen over het al dan niet opschorten of buiten behandeling laten van de vergunningaanvraag. Het opschorten of buiten behandeling laten van één aanvraag vraagt namelijk een (bestuurlijk) besluit, waarbij ook de mandatering van de vergunningverlening een rol speelt.

Overigens moet worden opgemerkt dat voor het opschorten of buiten behandeling laten geen goede juridisch technische argumenten zijn, maar alleen bestuurlijke vanwege het voorkomen van mogelijke overbelaste situaties (zie hiervoor) en de gezondheidsaspecten die daarmee samenhangen.

Gebiedsgericht gebruik van V-Stacks-gebied

In tegenstelling tot V-Stacks-vergunningen is het gebruik van V-Stacks-gebied voor berekening van de cumulatieve geurbelasting (achtergrondbelasting) niet wettelijke verplicht. Het gebruik van het verspreidingsmodel V-Stacks-gebied is vrijwillig en is ontwikkeld ter ondersteuning van het gemeentelijk beleid, om op grond van een geurgebiedsvisie andere geurnormen voor de vergunningverlening te bepalen en deze in een gemeentelijke geurverordening vast te leggen. Ook wordt V-Stacks-gebied gebruikt voor het maken van kaarten die de actuele geursituatie in beeld brengen (monitoring) en voor het bepalen van de zogenaamde urgentiegebieden.

Ook voor het gebruik van V-Stacks-gebied is er geen alternatief. Echter, omdat het om het berekenen van de geurbelasting op gebiedsniveau gaat zijn de gevolgen minder vergaand dan bij de vergunningverlening. De mogelijke over- en onderschattingen van de geurbelasting zijn minder groot door middeling van meerdere bronnen en grotere afstanden tussen bronnen en objecten. Met de kanttekening daarbij dat de absolute hoogte van de geurbelasting niet vast staat. Wel bieden de geurberekeningen op gebiedsniveau voldoende informatie voor mogelijke urgentiegebieden. Ook het vergelijken van geursituaties over meerdere jaren en het vergelijken van geurscenario's met andere geurnormen in het kader van het opstellen van geurgebiedsvisies is nog goed mogelijk. Hiervoor is het absolute niveau van de geurbelasting niet zo van belang, maar meer het verschil (beter of slechter) in geursituatie tussen jaren en scenario's.

Wij hopen u met dit advies van dienst te zijn.

Hoogachtend,

Mevr. W. van der Rijt

Voorzitter IGO (tevens wethouder gemeente Heeze-Leende)

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

> Retouradres Postbus 20901 2500 EX Den Haag

De voorzitter van Gedeputeerde Staten
van de Provincie Noord-Brabant
Postbus 90151
5200 MC 's Hertogenbosch

3604796
DIV_C

RMT / LB

retro C 2147555

Ingekomen
11 JUN 2014
Provincie Noord-Brabant

Ministerie van Infrastructuur en Milieu
Plesmanweg 1-6
Den Haag
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

Contactpersoon

T 070-456 0000
F 070-456 1111

Kenmerk
IENM/BSK-2014/109363

Uw kenmerk

3567445

Datum 10 JUNI 2014
Betreft Actualisatie geurmodel

Geachte voorzitter,

Op 25 april heb ik uw brief betreffende het geurmodel voor veehouderijen ontvangen. In deze brief uit u namens Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Brabant uw zorgen over de betrouwbaarheid van het geurmodel V-stacks voor veehouderijen. Met deze brief geef ik u graag een reactie en zal ik nader ingaan op uw verzoeken.

U geeft aan dat recentelijk in twee gevallen onverwachte resultaten uit het model V-stacks zijn geconstateerd. Daarop heeft u nader onderzoek laten uitvoeren naar verschillen in uitkomsten van het model Stacks, het zogenaamde moedermodel, en het model V-Stacks, het vereenvoudigde dochtermodel op deze twee locaties. Hieruit blijkt dat in de twee onderzochte cases er bij bepaalde parameters grote verschillen kunnen optreden tussen de uitkomsten van de twee modellen.

Ik wil zo snel mogelijk duidelijkheid over de aard en gevolgen hiervan en werk samen met gemeenten en provincies aan de benodigde oplossing. De afgelopen periode is er veelvuldig contact geweest tussen het ministerie en de provincie en is gesproken over mogelijke oplossingen. Dit overleg wil ik, zoals onderling afgesproken, voortzetten. Uit de informatie die tot nu toe door het ministerie is ingewonnen bij diverse experts en belanghebbenden is gebleken dat het niet gaat om een fout in het model, maar dat de verschillen in uitkomsten veroorzaakt worden door modelkeuzes. In enkele situaties leidt het model tot onverwachte uitkomsten. Voor het merendeel van de situaties waarin het model gebruikt wordt, voldoet het model wel. Een belangrijk element van de modelkeuzes was om een eenvoudig en handzaam model te maken, speciaal gericht op veehouderijen. Deze keuzes zijn destijds gemaakt in nauw overleg met gemeenten en provincies. Ik heb samen met belanghebbenden deze modelkeuzes opnieuw bekeken. Hieruit is gebleken dat met een toevoeging aan het model V-Stacks, de zogenaamde gebouwmodule, de belangrijkste verschillen tussen de modellen worden opgeheven. Gemeenten geven aan geen bezwaren te hebben tegen deze toevoeging. Het model zal daarom worden aangepast door toevoeging van deze gebouwmodule.

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Kenmerk
IENM/BSK-2014/109363

Juridische consequenties
U vraagt in uw brief naar de juridische consequenties van de inzichten over het huidige model voor bestaande veehouderijen en toekomstige vergunningaanvragen. Daarin zit verschil tussen bestaande vergunningen en toekomstige vergunningaanvragen.

Voor bestaande vergunningen zijn er geen juridische consequenties. De systematiek van de Wet geurhinder en veehouderij en het Activiteitenbesluit zorgt ervoor dat wanneer er geen wijzigingen binnen een veehouderij plaatsvinden, een veehouder recht houdt op het aantal dieren dat in de vergunning is vastgelegd en het bijbehorende stalsysteem.

Bij lopende en toekomstige vergunningaanvragen en meldingen in het kader van het Activiteitenbesluit is het bevoegd gezag ingevolge de wet verplicht om te toetsen aan de geurnormen met inachtneming van het model V-Stacks. Ik laat onderzoeken in welke situaties de uitkomsten van het huidige V-Stacks in de praktijk kunnen leiden tot een andere beslissing voor vergunningaanvragen dan wanneer het moedermodel Stacks zou worden gebruikt. Een voorlopige inschatting is dat het slechts om een klein aantal situaties gaat. Gemeenten en veehouders kunnen met het onderzoek beslissen welke besluiten ze met het huidige model in redelijkheid kunnen nemen of dat ze eventueel bijzondere situaties tijdelijk willen aanhouden tot de wijziging van het model. Ik verwacht in de loop van juni de uitkomsten te kunnen delen.

Een eerste inschatting en gebruikersinstructie voor gemeenten hoe nu om te gaan met aanvragen, komt de eerste week van juni op de website van Kenniscentrum Infomil. Over het onderzoek, de modelaanpassing en de instructie vindt reeds ambtelijk overleg met u plaats. Mijn verwachting is dat het model binnen enkele maanden – uiterlijk september - is aangepast. In die tijd zal ik ook de regelgeving, die de modelversie aanwijst, wijzigen. Daarnaast houd ik gemeenten en provincies op de hoogte van de ontwikkelingen via de website van InfoMil.

U verzoekt om naast een spoedige oplossing voor het model ook om een wetenschappelijke evaluatie van de geurhindersystematiek. Dit gaat veel verder dan het aanpassen van het rekenmodel. Het betreft dan de geurwetgeving, met name de hoogte van de normen. Ik zal dit meenemen bij de evaluatie van het Activiteitenbesluit, die nog dit jaar zal worden gestart.

Ik wil u graag uitnodigen om over het voorgaande met u van gedachten te wisselen.

Hoogachtend,

DE STAATSSECRETARIS VAN INFRASTRUCTUUR EN MILIEU,

Wilma J. Mansveld

Provincie Noord-Brabant

Brabantlaan 1
Postbus 90151
5200 MC 's-Hertogenbosch
Telefoon (073) 681 28 12
Fax (073) 614 11 15
info@brabant.nl
www.brabant.nl
IBAN NL86INGB0674560043

Ministerie van Infrastructuur en Milieu
Mevrouw W. J. Mansveld
Postbus 20901
2500 EX 'S-GRAVENHAGE

Onderwerp
Actualisatie geurmodel

Datum
1 juli 2014
Ons kenmerk
3606712
Uw kenmerk
IENM/BSK-2014/109363
Contactpersoon
R. Scholtens
Cluster
Ruimte
Telefoon
(073) 681 22 60
Fax

Bijlage(n)

E-mail
RScholtens@brabant.nl

Geachte staatssecretaris Mansveld,

Op 11 juni hebben wij uw reactie op onze brief over onze zorgen in relatie tot de betrouwbaarheid van het geurmodel VStacks ontvangen. Wij vinden het, net zoals u, belangrijk dat de veehouderij weer in balans wordt gebracht met zijn omgeving. Daar zijn onze inspanningen op gericht. Uw reactie op onze verzoeken zullen aan dit doel een positieve bijdrage leveren.

De onlogische reken resultaten bij verhoging van het emissiepunt, wordt op korte termijn (uiterlijk september) voorkomen door het opnemen van de gebouwmodule in het geurmodel. Dit zal ook de tussen VStacks en Stacks geconstateerde verschillen sterk beperken of opheffen. Wij vragen wel aandacht voor de wijze waarop de mate van geurhinder kan worden berekend (dosis-effectrelatie) met het aangepaste geurmodel.

U geeft een helder antwoord met betrekking tot de rechtspositionele gevolgen met daaraan gekoppeld steun voor gemeenten en provincies door middel van informatie op de website van InfoMil. En u heeft toegezegd de wetenschappelijk evaluatie van de geurhindersystematiek nog dit jaar ter hand te nemen. Wij zijn benieuwd naar de resultaten van het nadere onderzoek naar praktijksituaties.

Het provinciehuis is vanaf het centraal station bereikbaar met stadsbus, lijn 61 en 64, halte Provinciehuis, met de NS Zonetaxi en met de OV-fiets.

Datum
1 juli 2014
Ons kenmerk
3606712

Een punt van zorg zijn veehouderijtakken zonder geuremissiefactoren die op basis van vaste afstanden worden beoordeeld. Bijvoorbeeld de melkveehouderij die, bij de nu optredende sterke groei van de omvang van bedrijven, een risico loopt op imago problemen door geuroverlast.

Wij gaan graag op korte termijn in op uw uitnodiging om met u van gedachten te wisselen over deze problematiek.

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,

Voorzitter,

Secretaris,

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

> Retouradres Postbus 20901 2500 EX Den Haag

De voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA DEN HAAG

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Plesmanweg 1-6
2597 JG Den Haag
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

T 070-456 0000
F 070-456 1111

Ons kenmerk
IENM/BSK-2015/85048

Datum 30 april 2015
Betreft Evaluatie Wet geurhinder en veehouderij

Geachte voorzitter,

In de afgelopen periode is er van diverse kanten kritiek geuit op de regelgeving voor geurhinder ten gevolge van de veehouderij (gezondheidsdiensten, provincie Noord-Brabant, diverse gemeenten, burgers). De kritiek betreft vooral de hoogte en onderbouwing van de normen en de mogelijkheden die gemeenten hebben om bestaande overlast te verminderen. Dit heeft geleid tot vragen van de Tweede Kamer (zie aanhangsel TK 2013-2014 nr. 2173 en 2174). Hierbij heb ik toegezegd de geurnormering te zullen betrekken bij de evaluatie van de regels in het Activiteitenbesluit (TK 29383, nr. 214). Ook heeft onderzoek plaatsgevonden door de GGD Brabant/Zeeland en IRAS in Utrecht naar de geurbeleving in kleinere kernen en op het platteland in Brabant en Noord-Limburg. Dit onderzoek heeft plaatsgevonden in het kader van de door ZON-MW ingestelde Academische werkplaats Milieu en Gezondheid. Het onderzoek lijkt signalen te bevestigen dat bij gegeven geurbelasting aanzienlijk meer geurhinder voorkomt dan tot dusverre werd aangenomen.

Naast de regelgeving is ook het model voor geurberekening V-Stacks in 2014 onderhevig geweest aan kritiek. Daarbij heb ik in de beantwoording van bovengenoemde Kamervragen toegezegd het model te zullen aanpassen.

In deze brief wil ik U op de hoogte stellen van de stand van zaken van beide onderwerpen – evaluatie geurregelgeving en V-Stacks,.

Evaluatie geurregelgeving
Het gaat bij geur om een ingewikkeld vraagstuk, omdat geurbeleving onderhevig is aan grote persoonlijke verschillen. Om deze reden geef ik de voorkeur aan een breed gedragen werkgroep die de evaluatie trekt en met conclusies voor het toekomstige normeringsstelsel voor geur komt.

Ik heb inmiddels een bestuurlijke werkgroep ingesteld om de regelgeving met betrekking tot geurhinder en veehouderij te evalueren, onder voorzitterschap van dhr. Lambert Verheijen. De werkgroep bestaat uit bestuurlijke vertegenwoordigers van de VNG, IPO, LTO, GGD, Milieufederaties en afgevaardigden van burgergroeperingen. Er is consensus met belanghebbenden over de opdracht.

De werkgroep is gevraagd een advies uit te brengen over:

a. de hoogte en onderbouwing van de normen in de Wet geurhinder en veehouderij. Hierbij betrekt de werkgroep de resultaten van het onderzoek van de GGD'en Brabant-Zeeland en IRAS en beziet zij of en, zo ja, welk nader onderzoek nodig is om tot een advies over de hoogte van de normen te komen;
b. de wenselijkheid om regels te stellen voor de geuremissie (uitstoot van geur), zodat bedrijven worden verplicht om de geuruitstoot altijd zo ver als redelijkerwijs mogelijk (BBT) terug te brengen;
c. De vraag of en, zo ja, welke extra ruimte het bevoegd gezag zou moeten krijgen;
d. Eventuele geurnormen of nader te differentiëren afstanden voor diercategorieën waarvoor nu geen normen zijn vastgelegd;
e. De wenselijkheid om bij de vergunningverlening normen te stellen met betrekking tot de cumulatieve geurhinder;
f. De afstemming tussen de beoordeling van de geurbelasting uit stallen van veehouderijen met de geurbelasting uit andere bronnen;
g. een zo optimaal mogelijke afstemming tussen de beoordeling van geurhinder bij vergunningaanvragen en de beoordeling van geurhinder in ruimtelijke plannen;
h. De vraag of een toets vooraf op geur voor veehouderijen die niet vergunningplichtig zijn, wenselijk is.

Daarnaast kan de werkgroep ook aanbevelingen formuleren met betrekking de verdeling van bevoegdheden t.a.v. het stellen van normen, gebruikte methoden om de geurbelasting of minimale afstanden te bepalen en voorstellen doen die er op zijn gericht om de inzichtelijkheid en uitvoerbaarheid van de wet- en regelgeving te verbeteren.

Het gevraagde product is een rapport met aanbevelingen en standpunten namens de verschillende partijen. De deelnemers van de werkgroep brengen standpunten in namens hun organisatie(s) of achterban. De werkgroep is gevraagd in de zomer van 2015 een eerste advies uit te brengen. Op basis van nader onderzoek naar de hinderbeleving in 2015 kan de bestuurlijke werkgroep eind 2015 een tweede advies uitbrengen.

De aanbevelingen van de bestuurlijke werkgroep zullen, samen met een beleidsreactie in samenspraak met EZ, aangeboden worden aan de Tweede Kamer. De adviezen zullen als basis worden gebruikt bij het omzetten van de regels uit de Wet geurhinder en veehouderij in de algemene regels onder de omgevingswet. De uitgangspunten en alle mogelijkheden die de omgevingswet biedt, zullen daarbij in acht worden genomen.

V-stacks, rekenmodel voor geur
Bij de vergunningverlening gebruikt de gemeente het wettelijk voorgeschreven model V-stacks voor het berekenen van de geurbelasting. Dit rekenmodel is in 2014, naar aanleiding van een onderzoek door de provincie Noord-Brabant aangepast en getest. Uit de testen bleek dat de aanpassing voor een zodanig effect zorgt, dat binnen de bestaande normen met name grote veehouderijen aanzienlijk meer ontwikkelruimte krijgen. Dit kan leiden tot vergunningaanvragen voor uitbreidingen van veehouderijen, die met het nu nog in gebruik zijnde versie van het model in combinatie met de huidige normen niet mogelijk zijn.

Een nieuwe ijking van de effecten van het model op de relatie tussen de berekende geurbelasting en kans op geurhinder is daarom noodzakelijk. Het nieuwe model kan pas ingevoerd worden, wanneer deze ijking en evaluatie van de regelgeving is afgerond en een passend advies aan gemeenten kan worden gegeven over de normstelling bij toepassing van het aangepaste rekenmodel. Dit gebeurt in nauwe samenwerking en afstemming met de VNG en de provincie Noord-Brabant. Ik verwacht dit advies aan gemeenten tezamen met het eindadvies van de evaluatie eind 2015 aan te kunnen bieden.

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Ons kenmerk
IENM/BSK-2015/85048

Hoogachtend,

DE STAATSSECRETARIS VAN INFRASTRUCTUUR EN MILIEU,

Wilma J. Mansveld

Bijlage VI: Onderbouwing groeiplafond

Geurgebiedsvisie Uden **Bijlage VI**

Onderbouwing groeiplafond

bedrijf 1: 250 zeugen gesloten		**emissiefactor per dier in ou/s**		**geuremissie in ou/s**	
	kengetal	**traditioneel**	**chem wasser**	**traditioneel**	**chem wasser**
aantal zeugen	250				
worpindex	2,2				
aantal worpen per jaar	550				
aantal worpen per week	10,6				
extra worpen ivm onregelmatigheid	1,4				
totaal aantal worpen per week	12				
verblijfsduur in weken in kraamhok	5				
aantal kraamzeugplaatsen	**60**	27,9	19,5	1674	1170
aantal plaatsen guste en dragende zeugen	**190**	18,7	13,1	3553	2489
aantal plaatsen opfokzeugen	**55**	23	16,1	1265	886
aantal grootgebrachte biggen per zeug per jaar	26				
aantal grootgebrachte biggen per worp	12				
aantal biggen per week	144				
verblijftijd biggen tot afleveren	7				
aantal biggenplaatsen	**1006**	7,8	5,5	7847	5533
aantal vleesvarkenplaatsen	**1875**	23	16,1	43125	30188
				57464	40265

per hectare

De uitkomsten zijn als volgt afgerond:

	per 1 ha	**per 1,5 ha**
traditioneel	57500	86250
chemische luchtwasser	40250	60375

Bijlage VII: Ingekomen stukken en verslagen klankbordgroepoverleggen

aan: Klankbordgroep Uden
betreft: uitgangspunten GGD
opgesteld door: R. Nijdam

De gemeente Uden wil graag alle belanghebbenden betrekken in het proces om te komen tot de ontwikkeling van de geurgebiedsvisie en de nieuwe geurverordening. De klankbordgroep, waar de GGD deel van uit maakt, heeft hierin een adviserende rol. Zij levert input voor het college, zodat deze een weloverwogen voorstel aan de raad kan geven.

Mede gezien de (landelijke) toenemende signalen omtrent geuroverlast en zorgen met betrekking tot het bereiken van een goed en gezond woon- en leefklimaat voor omwonenden, heeft de GGD een aantal uitgangspunten gedefinieerd die volgens haar meegewogen moeten worden bij het opstellen van een nieuwe geurgebiedsvisie/ geurverordening.

huidige situatie Uden, geurnormen- voorgrond:

- kern 3 ou/m3
- buitengebied: 14 ou/m3
- log Odiliapeel: 25 ou/m3
- extensiveringsgebied: 8 ou/m3
- er zijn in de vigerende geurverordening geen achtergrondnormen voor geur opgenomen.
- grootste bijdrage op geuremissie in gemeente wordt geleverd door vleesvarkensbedrijven (50%) en zeugenhouderijen (16%)
- vaste afstanden tot geurgevoelige objecten voor dierverblijven met dieren waarvoor geen emissiefactor is vastgesteld: 100 m. voor object in bebouwde kom; 50 m. voor object buiten bebouwde kom. Daarnaast wordt een afstand van 25 m. gehanteerd voor objecten gelegen in de kernrandzones en bebouwingsconcentraties. Voor nertsen wordt de tabel mbt de afstand uit de Wgv gehanteerd.

In 2015 is een evaluatie van het geurbeleid van Uden uitgevoerd. Uit evaluatie blijkt dat mn rond Odiliapeel de geurbelasting hoog is. Gesteld wordt dat de nieuwe normen zich met name richten op een verbetering van de geursituatie in en rond Odiliapeel, zonder daarbij de bedrijven onevenredig in hun ontwikkelingsmogelijkheden aan te tasten.
Belangrijk is dat in de nieuwe situatie er geen sprake is van een verslechtering van het woon- en leefklimaat tav de geurbelasting. Per 10 juli 2015 is een aanhoudingsbesluit in Uden van toepassing.

Vier varianten worden als optie benoemd, uitgangspunten.
In de kern Volkel en Uden blijft norm van 3 OU/m^3 gehandhaafd.
In overgangsgebied blijft norm van 8 OU/m^3 staan.
Het buitengebied wordt op een norm van 10 OU/m^3 gezet. Onderzocht:

- kern Odiliapeel (effect van een norm van 1 ipv 3 OU/m^3)
- log Odiliapeel (effecten van een norm van 8 – 10 en 14 OU/m^3).

Beleid hoeft zich niet te richten op kern Uden (optimaal). In Volkel is 1 bedrijf verantwoordelijk voor niet optimale situatie mbt aantal objecten. Dit bedrijf gaat in de toekomst stoppen.

Gezondheid en Intensieve veehouderij

Omwonenden van veehouderijen kunnen een verhoogde blootstelling aan onder meer geur, fijn stof, endotoxinen en biologische agentia hebben. Een hoge belasting van geur kan verschillende gezondheidseffecten oproepen bij de mens, zoals hinder, verstoring van gedrag/ activiteiten en stress gerelateerde lichamelijke gezondheidsklachten. Van veegerelateerd fijn stof, endotoxinen en biologische agentia is bekend dat deze tot gezondheidseffecten zoals luchtwegklachten en van dier-op-mens overdraagbare infectieziekten, kunnen leiden.

In dit schrijven wordt ingegaan op de uitgangspunten die de GGD-Bureau GMV belangrijk vindt in het proces om te komen tot een zo goed en gezond mogelijk woon- en leefklimaat voor omwonenden. Immers, een gezonde leefomgeving is een randvoorwaarde voor gezondheid, participatie in de maatschappij, kwaliteit van leven en bescherming van kwetsbare groepen.

Geur[1]

Het RIVM concludeert in haar rapport dat de huidige Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) het beperken van geurhinder als doel, maar niet als basis heeft.[2] De gehanteerde geurnormen zijn niet gebaseerd op een relatie tussen de geurbelasting en hinder (Gezondheidsraad, 2012).

Uitgangspunten van GGD-Bureau GMV met betrekking tot geur afkomstig van veehouderijen zijn:

- het recht op het verspreiden van geur gaat samen met de verantwoordelijkheid om te werken volgens het ALARA-principe: 'as low as reasonably achievable' . Verplicht bedrijven om de geuruitstoot altijd zo ver als redelijkerwijs mogelijk is terug te brengen. Best-Beschikbare-Technieken (BBT)[3] moet onderdeel zijn van de norm. Door juist al bij het ontwerpproces en vergunningstraject te redeneren vanuit ALARA en rekening te houden met principes van milieuverspreiding kan winst bereikt worden. Denk hierbij aan technische oplossingen waarmee verbeteringen te behalen zijn met aanpassingen van uitstroomrichting, schoorsteenhoogte, nokhoogte, gebouwinvloed, en uitstroomsnelheden.
  Breng prikkel voor ALARA in het systeem in plaats van normopvulling toe te staan via de 50% regeling. Het hanteren van de 50% regeling past in de ogen van de GGD niet in het streven naar borging van een goed , gezond woon- en leefklimaat.
- Hoeveel geurhinder er optreedt is afhankelijk van de geurbelasting én van de 'ontvanger'. Bij de vergunningverlening moeten eisen gesteld worden ten aanzien van zowel de voorgrondbelasting (individueel bedrijf) als het cumulatieve effect wanneer een gevoelige bestemming omgeven is/wordt door meerdere veehouderijen (achtergrondbelasting).
- de geurnormen en de bandbreedte dienen beter aan te sluiten bij de relatie tussen geurhinder en geurbelasting én een maximaal aanvaardbaar percentage hinder (effectniveau) bepaalt de

1 Adviezen GGD'en inzake landelijke evaluatie Wet Geurhinder Veehouderij, mei 2015. Te downloaden op http://www.ggdghor.nl/standpunten/veehouderij/.

2 RIVM, 2014. Gezondheid en veiligheid in de Omgevingswet. Hoofdrapport en Bijlagenrapport 2014-0138.

3 BBT = 'Beste Beschikbare Technieken' omvat de voorzieningen en de daarbij behorende emissieniveaus; het gaat hierbij om voorzieningen en emissieniveaus die binnen een bedrijfstak technisch en economisch haalbaar zijn gebleken

norm. Verwezen wordt naar het recent uitgevoerde onderzoek van Geelen et al[4], waarin de relatie tussen blootstelling aan geur van veehouderijen en (ernstige) geurhinder is onderzocht. Hoeveel hinder optreedt blijkt ook afhankelijk te zijn van de aangenaamheid ofwel hedonische waarde van de geur, dus afhankelijk van diertype.

- Binnen de bebouwde kom prevaleert de woonfunctie: meer dan 12% geurhinder vindt de GGD-Bureau GMV hier onacceptabel. Dit resulteert op basis van het onderzoek van Geelen et al. in een maximale achtergrond geurbelasting in de bebouwde kom van 1,0-4,7 OU/m^3 ten gevolge van alle diertypen; voor pluimvee zou de maximale geurbelasting lager worden. Vooralsnog gaat de GGD uit van een max. achtergrondbelasting van 4,7 OU/m^3 . Bij de evaluatie zou het effect van het hanteren van deze advieswaarden ook inzichtelijk gemaakt moeten worden. Immers, de normen die nu worden gehanteerd als "optimaal", "aanvaardbaar" en "niet-aanvaardbaar" wijken af van de advieswaarden van de GGD.
- Het buitengebied verenigt naast woonfunctie ook agrarische activiteiten: meer dan 20% geurhinder vindt de GGD-Bureau GMV onacceptabel. Dit resulteert in een maximale achtergrond geurbelasting in agrarisch gebied van 2,1 – 10,3 OU/m^3 ten gevolge van alle diertypen; voor pluimvee zou de maximale geurbelasting lager worden. Vooralsnog gaat de GGD uit van een max. achtergrondbelasting van 10,3 OU/m^3. Bij de evaluatie zou het effect van het hanteren van deze advieswaarden ook inzichtelijk gemaakt moeten worden. Immers, de normen die nu worden gehanteerd als "optimaal", "aanvaardbaar" en "niet-aanvaardbaar" wijken af van de advieswaarden van de GGD.

  Opmerking:

  - Houd rekening bij de beoordeling van de geurbelasting met pieken en emissies met een tijdsprofiel in de vorm van een zaagtand (met name bij vleeskuikens).
  - De blootstelling-responsrelatie voor voorgrond dient ook ge-update te worden. In de tussentijd dreigt er een situatie te ontstaan waar er voor de voorgrond een hogere geurbelasting toegestaan wordt dan voor cumulatieve geur. Dit is niet consequent beleid. De GGD adviseert daarom om de nieuwste wetenschappelijke inzichten ook toe te passen voor de voorgrondbelasting en dus uit te gaan van de nieuwe blootstellingsresponsrelatie. Dit betekent in de praktijk dat voor de voorgrond en achtergrond geurbelasting dezelfde waarden worden gehanteerd.

- Maak afspraken over controle op de werkelijke geuremissies en geurbelasting op de omgeving. Rendement van luchtwassers wordt niet gecontroleerd bij oplevering of periodieke controle. Uit onderzoek blijkt een groot deel van de wassers de rendementen niet te halen. Verplichte rapportage van de werkelijke emissies zou in ieder geval aan het licht kunnen brengen of de eisen die zijn vastgelegd in de vergunning ook gehaald wordt. Een ander belangrijk aandachtspunt is het geluid geproduceerd door de luchtwassers. Stel normen op ten aanzien van de geluidsbelasting op de gevels van nabijgelegen gevoelige bestemmingen.
- Bij ontwikkelingen met dieren zonder (wettelijke) emissiefactor wordt als gezondheidskundige advieswaarde een afstand van minstens 100 meter vanaf de rand van een bedrijf tot de

[4] Geelen et al., 2015. Geurhinder van veehouderij nader onderzocht: meer hinder dan Handreiking Wgv doet vermoeden? http://www.academischewerkplaatsmmk.nl/projecten/afgeronde_projecten/2014/geuronderzoek

dichtstbijzijnde gevoelige bestemming aangehouden[5]. GGD-Bureau GMV adviseert dat afgezien moet worden van halvering van de afstand omdat dit wel degelijk leidt tot hogere blootstelling aan bepaalde stofdeeltjes, endotoxinen en micro-organismen. Afstanden zouden gestaffeld moeten worden bij diersoorten waar geen emissiefactoren voor opgesteld zijn; op basis van bedrijfsgrootte, stalsysteem en stalmanagement. In de geurgebiedsvisie van Landerd zijn berekeningen uitgevoerd om tot een gepaste staffeling van afstanden te komen. GGD-Bureau GMV adviseert om deze berekeningen ook als basis te nemen in de op te stellen geurgebiedsvisie.

  - In het geval dat er tóch gekozen wordt voor de mogelijkheid tot halvering van afstanden, adviseert de GGD om dit niet generiek toe te passen in het gehele grondgebied van de gemeente, maar om dit te beperken tot duidelijk gedefinieerde deelgebieden in een gemeente. Beperk dit tot het gebied waar het huidige beschermingsniveau daadwerkelijk de ontwikkeling van agrarische bedrijven cq woningbouw zou beperken. Kies daarbij niet voor een generieke aanpak, maar zorg dat de halvering van afstanden bij de uitbreidingsplannen specifiek pér bedrijf in het college afgewogen wordt. (Stel grenzen aan de ontwikkeling die mogelijk gemaakt wordt tussen de wettelijke afstandsnorm en de gehalveerde afstand, laat bijvoorbeeld een berekening overleggen om de gevolgen/ consequenties van een uitbreiding inzichtelijk te maken.)

- Maak afspraken met de ondernemer en handhavende instanties over hoe om te gaan met klachten/ overlast (klachtenprocedure en -analyse)

Hoewel op dit moment de uitkomsten van de evaluatie van de Wet geurhinder en veehouderij en het advies van het ministerie naar verwachting eind dit jaar pas bekend zijn, kan de gemeente hierop voorsorteren door te onderzoeken tot welk niveau de geurnormen aangescherpt zouden moeten worden om een emissie-standstil te bereiken. Met de resultaten van het onderzoek en het advies van het ministerie, kan de gemeente besluiten over het eventueel aanscherpen van geurnormen en een ontwerpgeurverordening in procedure brengen. Deze zorgvuldige aanpak voorkómt dat er nog vergunningen in oude beoordelingssystematiek worden verleend. Een toename in geurbelasting en geurhinder wordt hiermee voorkómen, alsook het ontstaan van nieuwe knelpunten.

Toetsingscriteria fijn stof/biologische agentia:

- Ook voor deze aspecten geldt dat met het recht om de voorgestelde activiteiten uit te voeren ook de verantwoordelijkheid om te werken volgens het ALARA-principe komt. De ondernemer dient te onderbouwen welke maatregelen genomen worden om de uitstoot te beheersen volgens het ALARA-principe. Het gebruik van het toetsingsinstrument is hierbij een goed in te zetten instrument om aan te geven welke maatregelen door de ondernemer worden toegepast.
- De GGD-Bureau GMV is evenals de Gezondheidsraad ervan overtuigd dat de huidige wettelijke norm voor PM10 niet een goede parameter om de blootstelling van veehouderijbedrijven te toetsen. Bovendien treedt ook onder de PM10-norm gezondheidseffecten op. Daarom

5 VNG-handreiking 'Bedrijven en milieuzonering'.

hanteert de GGD-Bureau GMV in dezen het voorzorgbeginsel en acht elke significante toename van de bijdrage van het bedrijf aan PM10 concentratie (> 1,2 µg/m^3) ten opzichte van de huidige situatie niet acceptabel. In geval er in de huidige situatie al sprake is van normoverschrijding acht Bureau GMV geen enkele toename acceptabel.

- Bureau GMV en Gezondheidsraad vinden een norm voor endotoxinen vanuit gezondheid een betere parameter dan PM10 omdat endotoxinen een betere voorspellende waarde hebben om gezondheidseffecten te duiden. Op dit moment is het voor endotoxinen nog niet mogelijk om te toetsen aan de voorgestelde norm door de Gezondheidsraad onder andere omdat de modellering/ meetmethoden nog niet beschikbaar is. Ontwikkelingen op dit gebied dienen gevolgd te worden en zodra mogelijk te implementeren in het eigen gemeentelijk beleid.

Toetsingscriteria zoönose

- Zoönosen zijn infectieziekten die van dieren op mensen kunnen overgaan. Per diersoort kunnen verschillende ziekten voorkomen die zich via de lucht verspreiden naar mensen, via direct contact tussen dier en mens of via voedsel. Aanwezige veehouderijbedrijven zorgen voor een (mogelijke) verhoogde blootstelling aan via de lucht overdraagbare zoönosenverwekkers en antibioticaresistente bacteriën die leiden tot een verhoogd risico op infectieziekten of onbehandelbare infecties. Het is nog niet goed inzichtelijk vanaf welke concentraties of binnen welke afstand tot aan veehouderijen het risico verhoogd is.
- Uitgangspunt is dat er op bedrijfsmatig niveau geen varkens en pluimvee op één bedrijf samen gehouden mogen worden in verband met het risico op transmissie en vermenging van influenzavirus. Ook het bedrijfsmatig samenhouden van verwante soorten als rundvee en kleine herkauwers (schapen/geiten) en kleine herkauwers onderling wordt afgeraden (o.a. vanwege Q koorts), tenzij er sprake is van een gescheiden bedrijfsvoering. Voor de combinatie rundvee en varkens gelden er op dit moment geen zwaarwegende argumenten in kader van infectierisico's mits er sprake is van een gescheiden bedrijfsvoering.
- beschouw ook de activiteiten die samenhangen met het houden van dieren zoals transport, mesthandling, voerhandling, etc. Voorbeelden staan beschreven in het Aanvullend toetsingsinstrument.[6]

Naast bovengenoemde aspecten zijn er maatregelen door het bedrijf te nemen om gezondheidsrisico te beheersen die niet vallen onder vergunningseisen van een individueel bedrijf maar wel in gemeentelijk beleid ingebed kunnen worden. Bekend is dat landschappelijke inpassing een directe relatie met gezondheid heeft. De aanwezigheid van groen is positief geassocieerd met de ervaren gezondheid van bewoners en vermindert bijvoorbeeld de ervaren geluidshinder ofschoon het feitelijke geluidsniveau niet wordt verlaagd. Criteria voor een landschappelijk inpassing kunnen door de gemeente vast gelegd worden in een LandschappelijkOntwikkelingsPlan (LOP). Ervaring leert dat actieve inzet op het thema landschappelijke inpassing leidt tot samenwerking en positieve contacten tussen inwoners en de gemeente.

[6] Nijdam, et al., 2013. Aanvullend toetsingsinstrument - Een risico-inventarisatie en –evaluatie voor gezondheid bij veehouderij. http://praktijkvoorbeelden.vng.nl/databank/milieu/milieubeleid/gezondheid-bij-veehouderij-het-afwegen-waard.aspx

Geurgebiedsvisie

In de geurgebiedsvisie kan een aparte paragraaf gewijd worden aan gezondheid. Zo kan in nieuwe aanvragen de gezondheidskundige advieswaarden worden meegewogen.

De GGD adviseert om ook een norm voor de achtergrondbelasting vast te stellen voor zowel vergunningverlening als de 'omgekeerde werking'. Door de hoogte van deze norm voor achtergrondbelasting afhankelijk te maken van het gebiedstype kan de gemeente gebieden aanwijzen waar meer ontwikkeling mogelijk is, en gebieden waar minder ontwikkeling mogelijk is (en daarmee per gebied te bepalen welk beschermingsniveau burgers krijgen). Deze gekozen weg van strengere normen voor geurbelasting past in de lijn die geschetst is in het adviesrapport van de Gezondheidsraad en het kabinetsstandpunt. De Gezondheidsraad constateert dat de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) een ruime bandbreedte kent die gemeenten ruime mogelijkheden biedt om te komen tot strengere geurnormen. Het kabinet roept de gemeenten op die mogelijkheden te benutten.

Daarnaast wordt geadviseerd om naar oplossingen te zoeken bij bestaande knelpunten in geuroverlast, in samenspraak met (vermoedelijke) veroorzakers en omwonenden. Hierbij kan in Noord-Brabant een beroep gedaan worden op het urgentieteam.

Reactie gemeente Uden op Uitgangangspunten GGD

De gemeente Uden (verder te noemen gemeente) onderschrijft de mogelijke gevolgen van een hoge geurbelasting vanwege veehouderijen in de vorm van gezondheidseffecten. Een hoge belasting van geur kan verschillende gezondheidseffecten oproepen bij de mens, zoals hinder, verstoring van gedrag/ activiteiten en stress gerelateerde lichamelijke gezondheidsklachten.

De gemeente onderschrijft de conlusie van het RIVM dat de huidige Wet geurhinder en veehouderij het beperken van geurhinder als doel heeft, maar niet als basis heeft. De gehanteerde geurnormen zijn niet gebaseerd op de relatie tussen geurbelasting en geurhinder.

GGD Bureau GMV (verder te noemen GGD) stelt voor om een prikkel voor ALARA in het systeem in te brengen in plaats van de 50% regeling. De gemeente ziet met de huidige wetgeving geen kans dit juridisch te verankeren. Hiermee zou de gemeente treden in de rechten van de veehouderijen. Dit zou ook voor Nederland een uniek beleid inhouden. Overigens past dit voorstel van de GGD beter in de evaluatie van de Wet geurhinder en veehouderij, waarin dit ook een aspect is die mogelijk landelijk wordt geinplementeerd. De gemeente wenst de wettelijke regelgeving hieromtrent af te wachten.

De GGD stelt voor om de gecumuleerde geurbelasting te beoordelen in het kader van vergunningverlening. In het kader van de omgevingsvergunning bouwen en ruimtelijke plannen wordt de achtergrondbelasting al getoetst. In de Wet geurhinder en veehouderij is geen toetsing van de achtergrond opgenomen. De gemeente denkt met het beoordelen van de achtergrondbelasting bij omgevingsvergunning bouwen en bij ruimtelijke plannen, alsmede de nu op te stellen geurgebiedsvisie voldoende rekening te houden met de gecumuleerde geurbelasting. Hiermee worden de meeste en grootste wijzigingen bij veehouderijen beoordeeld.

De GGD stelt voor om rekening te houden met hun onderzoeksresultaten waarbij de correlatie tussen gecumuleerde geurbelasting en geurhinder anders is dan eerder werd aangenomen. Dit betekent concreet:

- in de bebouwde kom de grens op 12% geurhinder aan te houden. Voor de achtergrondbelasting betekent dit een norm van 4,7 ou;
- in het buitengebied de grens op 20% geurhinder aan te houden. Voor de achtergrondbelasting betekent dit een norm van 10,3 ou;
- voor vleeskuikenbedrijven een lagere norm aan te houden. Een concrete waarde wordt niet genoemd

De gemeente gaat inzicht verschaffen in de effecten van de berekeningsvarianten voor de hierboven door de GGD voorgestelde waarden. De gemeente maakt een beleidsregel ruimtelijke plannen waarin normen voor de achtergrondbelasting worden opgenomen, gebaseerd op de handreiking bij de Wgv. De gemeente wil niet vooruit lopen op veel strengere normen totdat geurnormen voor de achtergrondbelasting in wet- of regelgeving zijn vastgelegd. De gemeente houdt in de beleidsregel wel rekening met de omstandigheid dat de waarden uit de handreiking bij de Wgv een onderschatting van de geurhinder kunnen geven.
Het toepassen van lagere normen bij vleeskuikenbedrijven wordt niet in een beleidsregel opgenomen, zolang er geen eenduidige afwijkende beoordelingssytematiek is voor vleeskuikenbedrijven. De gemeente zal een beoordeling op ad hoc basis uitvoeren en daarbij attent zijn op situaties waarbij meer geurhinder te verwachten is dan op basis van de uitkomsten van de rekenmodellen.

De GGD stelt voor om werkelijke geuremissies en geurbelastingen te controleren. De gemeente sluit m.b.t. toezicht en handhaving aan bij de regionaal gestelde prioriteiten. Hierin is specifiek het toezicht

op luchtwassers bij agrarische bedrijven opgenomen. Daarnaast moeten nieuwe luchtwassers zijn voorzien van een elektronisch luchtwassysteem.

De GGD stelt voor om geluidsnormen voor luchtwassers op te stellen. De beoordeling van geluid is geregeld in het Activiteitenbesluit. Dit beleid gaat over geur en niet over geluid. De gemeente neemt deze opmerking ter kennisgeving aan.

De GGD stelt voor om ten minste 100 meter afstand tussen bedrijven met dieren zonder emissiefactor tot aan geurgevoelige objecten aan te houden. Geadviseerd wordt om staffeling toe te passen bij grotere omvang, stalsysteem en stalmanagement zoals in Landerd is gedaan. De gemeente zal dit verwerken in haar nieuwe beleid.

De GGD stelt voor om afspraken met de ondernemer en handhavende instanties te maken over hoe om te gaan met klachten en overlast. De gemeente heeft een 24-uurs klachtenregeling die voor iedereen via de website van de gemeente transparant en makkelijk toegankelijk is. De gemeente ziet geen aanleiding voor een aanvullende regeling.

De GGD stelt voor om voor te sorteren op de uitkomsten van de evaluatie van de Wet geurhinder en veehouderij en normen te kiezen waarbij een standstill van de geuremissie wordt bereikt. De gemeente zal op basis van de uitkomsten kiezen voor bepaalde normen. Daarbij worden de belangen van de bedrijven en het woon- en leekflimaat en de mogelijkheid voor ontwikkelingen afgewogen. Het bereiken van emissiestandstill zal niet de doelstelling van het beleid zijn.

De GGD stelt voor om toetsingscriteria voor fijn stof en biologische agentia te hanteren, zoals het ALARA beginsel, grenswaarden voor fijn stof en endotoxinen. Ook wordt voorgesteld om toetsingscriteria voor zooonosen te hanteren. De gemeente vindt het niet passend dit in het geurbeleid op te nemen. Wel worden deze opmerkingen ter kennisgeving aangenomen voor de beoordeling van ruimtelijke plannen.

De GGD stelt voor om een Landschappelijk Ontwikkelings Plan op te stellen. De gemeente neemt dit ter kennisgeving aan.

De GGD stelt voor om in de geurgebiedvisie een hoofdstuk over gezondheid op te nemen en een beleidsregel voor de achtergrondbelasting op te stellen. De gemeente gaat hier invulling aan geven in overleg met de GGD.

De GGD geeft aan dat de gemeente het urgentieteam kan inschakelen om met knelpunten in de gemeente aan de slag te gaan. De gemeente is daarvan op de hoogte en neemt dit ter kennisgeving aan.

Verslag overleg 30 september 2015 klankbordgroep geurverordening
(verzonden ma 5 oktober 16.00 uur via Wetransfer)
Aanwezig: Eddy Jansen (ZLTO vrz), Jos Tonnaer (ZLTO lid), Nellie Peters (ZLTO lid), Theo Vullers (Vrz dorpsraad Odiliapeel), Rini Verwegen (Vrz dorpsraad Volkel), Jeanne Stoks (Secretaris Stichting mens dier en peel), Toine Smits (later) (Vrz Uden buiten), Wethouder van Merwerode (introductie), Marco Meihuizen (teamleider en Vrz klankbordgroep Uden), Stefan Hermsen (geurspecialist ODBN, Max Seelen (juridisch medewerker RO Uden, Gea van den Berg (adviseur buitengebied Uden) en Cor van Dooren (beleid Milieu, projectleider en secretaris klankbordgroep).
Afwezig: Renske Nijdam (zonder afmelding).

1. De voorzitter opent de vergadering en heet iedereen hartelijk welkom.
   - Wethouder van Merwerode licht in een korte introductie toe dat vanuit de geurevaluatie is besloten tot het opstellen van een nieuwe geurgebiedsvisie en dat hij verder niet inhoudelijk aan de klankbordgroep zal deelnemen. In de laatste vergadering zal hij wel de resultaten ophalen. Dhr Tonnaer verwacht meer dan 2 overleggen nodig te hebben.
   - Iedereen stelt zich voor en geeft in het kort zijn/haar belang aan.

2. Terugblik
   - Iedereen krijgt een handout van de presentatie uitgereikt. Dhr Hermsen vertelt in een presentatie het verloop tot heden toe. (Zie presentatie sheets 1 t/m 10 deel A). Dhr Tonnaer vraagt of er klachten zijn. Dhr Vullers geeft aan dat klachten niet alleen bepalend zijn voor de leefbaarheid. Mevr Stoks geeft aan dat een klacht indienen vaak een te grote stap is. Dhr Jansen reageert dat men bij deze geuractualisatie niet vanuit het gevoel moet redeneren maar zich moet baseren op de feiten waarmee de geurbelasting bij veehouderijen bepaald moet worden. De vraag wordt gesteld of mevr Stoks een registratie van de klachten bijhoudt. Het antwoord is nee. Dhr Verwegen vindt dat de klachten ook een sociaal aspect hebben, daarbij verwijzend naar een verschillende beleving tussen oudere en jongere mensen in een leefomgeving.
     Bij het onderdeel planning benadrukt mevr vd Berg dat de ontwerp geurgebiedsvisie en partiele herziening bestemmingsplan buitengebied (verder bbg) tegelijkertijd optrekken omdat beide trajecten invloed op elkaar kunnen uitoefenen. Dhr Tonnaer vraagt of dit extra voorwaarden inhoud i.r.m. bbg. Mevr vd Berg geeft aan dat afgestemd moet worden of de uitgangspunten van de geurgebiedsvisie passen in het bbg.

3. Uitgangspunten
   - Mevr vd Berg geeft een toelichting op de gebiedsindeling. De indeling sluit aan bij het bestemmingsplan buitengebied en de Verordening Ruimte. Dhr Tonnaer geeft aan dat er verschillen zijn tussen het getoonde plaatje (vooral tussengebied) met de benaming en de aanduiding in bbg en dat het belangrijk is dat de begrenzing op perceelsniveau duidelijk vastligt. Mevr vd Berg geeft aan dat dat de benaming een keuze is en nog gewijzigd kan worden. De definitieve kaart op perceelsniveau moet aansluiten bij bbg.
   - Dhr Hermsen geeft toelichting op achtergronden Wet geurhinder. Zie presentatiesheets (11 t/m 21). Dhr Smits vraagt of er andere modellen voor de berekeningen zijn dan Vstacks. Dhr Hermsen bevestigt dit maar geeft tegelijkertijd aan dat vanwege landelijke uniformiteit Vstacks wordt toegepast. Dhr Tonnaer nuanceert het principevoorbeeld van de cumulatiesheets (16,17 en 18). Mevr Stoks vraagt zich af hoe de 25 norm in het buitengebied overschreden kan worden. Dhr Hermsen antwoordt dat dat te maken heeft met bestaande rechten.
     Dhr Tonnaer stelt vraagtekens bij de bronbestanden bedrijven. Dhr van Dooren wijst op het openbare register van de provincie https://bvb.brabant.nl/ waarin alle vergunde rechten zijn

opgenomen en nodigt dhr Tonnaer uit daar gebruik van te maken en eventuele onjuistheden aan te geven.

4. Varianten

- Dhr Hermsen geeft een toelichting op de totstandkoming van de variantberekeningen. Zie presentatiesheets 22 t/m 26. Dhr Tonnaer wanneer een bouwblok vol is. Dhr Hermsen antwoordt dat een bouwvlak vol is als het 1,5 ha fysiek bebouwd is. Dhr Smits stelt dat de 8 norm in het LOG in variant 4 niet logisch is t.o.v. de 10 norm in het verwevingsgebied. Dhr Hermsen antwoord dat dit nodig is om het juiste inzicht te verkrijgen. Dhr Smits vraagt ook of mestverwerkingsbedrijven worden meegenomen. Dhr Hermsen legt uit dat verwerking/vergisting een apart (industrieel) proces is dat niet één op één vergeleken kan worden met agrarische geur van dieren. Bij dieren wordt geen hedonische (mate van (on)aangenaamheid van geur) beleving meegenomen. Er is geen wettelijke mogelijkheid om de geur van mestverwerking mee te nemen in dit proces van actualisatie van de geurverordening. Dhr Smits geeft ook aan dat er een grotere maatschappelijke weerstand is tegen mestfabrieken dan tegen intensieve veehouderijen.
- De variant berekeningen worden besproken. Daarvoor zijn 2 geurkaarten van de huidige geursituatie op A0 formaat op de tafels gelegd. De aanwezigen worden uitgenodigd om daarop te reageren. Met name de ZLTO reageert dat de huidige situatie niet volledig juist is aangeven omdat enkelen bedrijven wellicht gestopt zijn of er juist niet op staan. De volgende opmerkingen worden gemaakt:
    - Oudedijk 129 (staat er niet op).
    - Ontginningsweg 4 en Rode Eiklaan 8 geen dieren.
    - De adressen aangeduid met nr 527 en nr 533 op de kaart hebben geen stal meer.

  In verband met de tijd wordt afgesproken om dit onderwerp niet verder meer te bespreken en dat iedereen de gelegenheid krijgt te reageren.
- Dhr van Dooren geeft aan dat Uden een schriftelijke reactie geeft op het ingezonden GGD standpunt en dat dit in het volgend overleg aan de orde komt.

5. De volgende afspraken zijn gemaakt.

- Iedereen is nadrukkelijk uitgenodigd om opmerkingen over de huidige geurkaart situatie (sheet nr 26) door te geven aan dhr van Dooren. Daarvoor kan ook de https://bvb.brabant.nl/ geraadpleegd worden. De ZLTO en dhr Smits nemen ieder een A0 kaart mee. Dhr Verwegen krijgt op verzoek deze kaart toegezonden. Als uiterlijke reactiedatum is 12 oktober afgesproken.
- De agendaonderwerpen bespreken varianten en bespreken vaste afstanden komen in het volgend overleg terug (Zie presentatiesheets nr 26 t/m 33).
- De klankbordgroepleden krijgen de presentatie toegezonden.
- Dhr Janssen krijgt de volledige agenda en bijbehorende stukken nog een keer toegezonden via Wetransfer.

6 De datum van het volgende overleg is 21 oktober. De voorzitter bedankt iedereen voor de bijdrage en sluit de vergadering.

Reactie ZLTO op verslag van 30 september 2015
(ingekomen 12 oktober 2015)

Beste heer van Dooren,

Bij deze doen wij U onze reactie aangaande het verslag van de 1e bijeenkomst van de KBG toekomen.
Wat ons betreft is het verslag conform wat er op die bijeenkomst is besproken.
Naar aanleiding van de kaarten merken wij op dat wij niet alle bedrijven terug hebben kunnen vinden in het bvb maar gaan wij ervanuit dat de waardes waarmee is gerekend in grote lijnen wel klopt.
Wat betreft de gebiedsindeling en benaming op de kaarten willen wij pas reageren nadat wij in een volgende bijeenkomst meer duidelijkheid hebben over het hoe en waarom van deze indeling. Dit geld ook voor onze reactie op de gekozen en uitgewerkte varianten van verschillende geurnormen.
Hopelijk is het zo voor U voldoende duidelijk en zien wij U graag op de volgende KBG bijeenkomst.

Met vriendelijke groeten

Eddy Janssen

Voorzitter ZLTO Uden.

Verslag overleg 21 oktober 2015 klankbordgroep geurverordening

Plaats: gemeentehuis Uden, kamer 1.46

Aanwezig: Eddy Jansen (ZLTO vrz), Harm van de Zanden (1e maal/ZLTO lid), Nellie Peters (ZLTO lid), Theo Vullers (Vrz dorpsraad Odiliapeel), Rini Verwegen (vanaf 20.00 uur) (Vrz dorpsraad Volkel), Jeanne Stoks (Secretaris Stichting mens dier en peel), Toine Smits (Vrz Uden buiten), Karlien van den Hout (1e maal/ (Adviseur milieu en gezondheid), Marco Meihuizen (teamleider en Vrz klankbordgroep Uden), Stefan Hermsen (geurspecialist ODBN, Max Seelen (juridisch medewerker RO Uden, Gea van den Berg (adviseur buitengebied Uden) en Cor van Dooren (beleid Milieu, projectleider en secretaris klankbordgroep).

1. De voorzitter verwelkomt iedereen en opent de vergadering

   Bespreking verslag van overleg van 30 september. Op het verslag is een reactie van de ZLTO binnengekomen (zie bijlage 1A van de agenda). Het verslag wordt ongewijzigd vastgesteld.

   De gemeente Uden heeft een reactie (zie bijlage 1B) opgesteld naar aanleiding van agendapunt 4 van het vorige overleg. Er waren vanuit de ZLTO enkele opmerkingen geplaatst over de aangegeven bedrijvenbronnen op de variantkaart huidige situatie. De reactie (bijlage 1B) wordt nog een keer in grote lijnen voorgelezen en ongewijzigd vastgesteld hetgeen inhoudt dat de aanwezigen akkoord gaan met het gebruikte bronbestand bedrijven voor de uitgevoerde berekeningen en ook de aangegeven geurgevoelige objecten (woningen).

2. Presentatie GGD

   Mevr. van den Hout geeft namens de GGD een presentatie van ongeveer 20 minuten.
   Ze vertelt onder andere over de relatie tussen gezondheid en geur en dat geur kan leiden tot hinder en stress gerelateerde gezondheidseffecten. Er is geen direct verband aangetoond tussen het waarnemen van geur alleen (zonder irritatie) en ziekte. Wel is er indirect verband tussen geur en ziekte, waarbij het waarnemen van geur allerlei lichamelijke processen (stressmechanismen) op gang brengt die uiteindelijke tot ziekte kunnen leiden.
   Mevr. van den Hout vertelt ook over het nieuwe, eind vorig jaar door de GGD uitgevoerde dosis-effect relatie onderzoek, waaruit is gebleken dat er bij een veel lagere geurbelasting hinder optreedt dan tot nu is aangenomen. Het onderzoek is uitgevoerd in de provincie Noord-Brabant en gebaseerd op een groot aantal respondenten. Dhr. van de Zanden trekt de representativiteit in twijfel door de gekozen vraagstellingen in het onderzoek. Dhr. van de Zanden vraagt of de presentatie toegezonden kan worden. Die toezegging wordt gedaan en de presentatie wordt aan alle klankbordgroepleden toegezonden.

   Mevr. van den Hout vertelt nog over andere aspecten van gezondheid en intensieve veehouderij (zoals onder andere afstanden tot veehouderijen, fijn stof, endotoxinen en zoönose) en de rol van de GGD in het proces (bvb opstellen advies in geurgebiedsvisie)

3. Uitgangspunten GGD en reactie gemeente Uden

   Op 22 september heeft de GGD haar uitgangspunten toegezonden. In het overleg van 30 september is afgesproken dat de gemeente Uden daarop zou reageren. De reactie van de gemeente Uden wordt door dhr. Hermsen op hoofdlijnen mondeling toegelicht. Hij geeft aan dat de gemeente de conclusies van de GGD onderschrijft m.b.t. de normen van de Wet geurhinder en veehouderijen (Wvg) die niet zijn gebaseerd op milieu hygiënische gronden. Hij geeft ook duidelijk aan dat de voorgestelde normering van de GGD erg ambitieus is en dat de gemeente daarmee niet gaat voorsorteren op de wetgeving. Wel wordt onderkend dat bij een bepaalde geurbelasting meer geuroverlast wordt ondervonden dan eerder werd verwacht. Dhr. van de Zanden vraagt wat de gemeente wil doen met het onderzoek. Dhr. van Dooren antwoordt dat de gemeente Uden

ontwikkelingen van de evaluatie van de Wgv afwacht. Mevr. van den Hout geeft aan dat ALARA een belangrijk uitgangspunt moet zijn bij vergunningverlening. Dhr. van de Zanden reageert dat alle uitbreidingen binnen de gestelde wetgeving worden uitgevoerd. Afgesproken wordt dat de presentatie met het verslag aan alle leden wordt toegezonden.

4. Gebiedsindelingkaart gemeente Uden

In het vorige overleg is de gebiedsindelingkaart van de gemeente Uden besproken. Omdat er opmerkingen zijn gemaakt over de gedetailleerdheid is dit opnieuw geagendeerd. Dhr. van Dooren legt 2 nieuwe kaarten op de tafels en zegt dat deze kaarten gedetailleerder zijn dan de bij de agenda gevoegde kaart. De grenzen zijn nu op perceelniveau aangeven. Dhr. Hermsen geeft een toelichting op de kaart. Dhr. van de Zanden vraagt of dit overeenkomt met de plankaarten van het bestemmingsplan buitengebied. Mevr. van de Berg legt de overeenkomst uit.
Dhr. Vullers geeft aan dat er rekening gehouden moet worden dat de Spechtenlaan waarschijnlijk tussen 2020 en 2025 vol is gebouwd. Dhr. Hermsen antwoordt dat het geurbeleid voor een veel kortere periode geldt en tegen die tijd waarschijnlijk weer geactualiseerd moet worden.
Afgesproken wordt dat de in het overleg besproken kaart, als gebiedsindelingkaart wordt vastgesteld waarbij de ZLTO de tijd krijgt om op- of aanmerkingen te maken tot en met 2 november. De ZLTO neemt 2 kaarten mee. De nieuwe kaart wordt met het verslag aan alle deelnemers gezonden.

5. Bespreken varianten

De vergadering gaat verder waar het vorig overleg is geëindigd. Dhr Hermsen licht de varianten toe aan de hand van presentatiesheets. Uit de evaluatie is gebleken dat met name rond de Odiliapeel de geurbelasting is toegenomen en de nieuwe normen zich dus moeten richten op verbetering van het woon- en leefklimaat in de Odiliapeel. Dhr van de Zanden stelt dat door strengere normen en ook ten gevolge van de huidige crisis minder of geen bedrijfsontwikkeling zal plaatsvinden. Dit wordt bevestigd. Mevr Stoks stelt dat omgekeerd bij hogere geurnormen het woon- en leefklimaat niet verbetert en dat de vergunde rechten niet afnemen.
Dhr. Hermsen licht het effect van de norm van 1 of 3 ou in Odiliapeel toe. Bij een norm van 3 treedt een verbetering op bij ruim 300 woningen. Bij norm 1 ontstaat een extra verbetering bij ongeveer 350 woningen. Daar staat tegenover dat er bij de 1 norm 18 bedrijven zijn die alleen nog met de 50% regeling kunnen uitbreiden en bij 3 norm zijn dat 12 bedrijven. Bovendien kan er met de norm van 1 weinig inbreiding plaatsvinden.
Dhr. Hermsen licht vervolgens het effect van de norm van 14-10-8 in LOG Odiliapeel toe. Het hanteren van een norm van 10 ou ipv 14 ou levert in de kern Odiliapeel een verbetering van de geursituatie bij 41 adressen op. Een norm van 8 ou levert nog eens een verbetering bij 46 adressen op. Het effect van de normen 14-10-8 ou op de ontwikkelingsmogelijkheden van de bedrijven is kortgezegd gezegd dat een norm van 10 ou relevant is voor 2 bedrijven en de norm van 8 ou voor 7 bedrijven die met 50% regeling kunnen uitbreiden.
Het effect op belaste woningen is dus groter van variant 1 naar 2 dan van variant 1 naar 3 naar 4.
Dhr. Vullers geeft aan dat voor Odiliapeel de toekomstige ontwikkeling van Spechtenlaan belangrijk is, dat er geen overlast kan worden aangetoond vanuit klachtenregistratie, dat de woon- en leefkwaliteit minimaal gelijk moet blijven en dat in het belang van ruimtelijke ontwikkelingen zijn voorkeur niet uitgaat naar variant 2 maar voor variant 3.
Mevr. Stoks vraagt welk standpunt de gemeente inneemt. Dhr. van Dooren antwoordt dat de gemeente de rol van de klankbordgroep belangrijk vindt en daarom in 1e instantie vooral de meningen van de kbg wil horen.
Mevr. van den Hout zegt dat meer dieren inhoudt dat er meer gezondheidseffecten te verwachten zijn. Dhr. Janssen zegt dat ten gevolge van de vaststaande dierrechten er in totaal niet meer dieren kunnen bijkomen.

Mevr. Stoks stelt voor dat gemeente Uden m.b.t. normstelling aansluit bij omliggende gemeenten, aan de slag gaat met gestaffelde afstanden voor melkkoeien en dat haar voorkeur uitgaat naar variant 3 omdat ontwikkelingen in de kern van de Odiliapeel belangrijk zijn en omdat er dan in het buitengebied geen onderscheid is tussen het LOG en het buitengebied.
Mevr. van den Hout spreekt haar voorkeur uit voor variant 2. Hoe lager hoe meer het woon- en leefklimaat in beginsel wordt verbeterd.
De ZLTO neemt nog geen standpunt in omdat de keuze een grote impact heeft. Dhr. van de Zanden geeft wel aan dat het buitengebied niet op een hoop gegooid mag worden omdat er wel degelijk verschillen zijn tussen bijvoorbeeld het buitengebied in Uden en in Odiliapeel.
Dhr. van de Zanden vraagt of er extra varianten doorgerekend kunnen worden. Dhr. van Dooren vraagt daarop welke variant, waarom en welke meerwaarde dat oplevert? Dhr. van de Zanden bedenktijdgaf aan te denken aan een variant van 14 ou in het buitengebied. Dhr. van de Zanden vraagt zich namelijk af waarom de voorstellen allemaal van 10 ou in buitengebied uitgaan als geconcludeerd wordt dat er geen problemen zijn in Volkel en Uden. Dhr. Hermsen zegt dat de provincie met de achtergrondnormen stuurt op 20% gehinderden (=10 ou voorgrondnorm) en goed aansluit bij buurgemeenten en provinciaal beleid. Met dit antwoord wordt er geen verzoek voor een extra variant ingediend. De resultaten van de berekende varianten geven voldoende inzicht om terug te koppelen met de achterban. Dhr. Smits zegt dat alle normvarianten voor Udens buitengebied gelijk zijn en hij dus alleen daarom geen keuze hoeft te maken, maar dat Uden wel afwijkend is van buurgemeenten als ze voor het LOG een aparte norm opnemen.
Dhr. Janssen zegt dat een norm van 10 in het log een doodsteek is voor de sector.
Dhr. Verwegen zegt dat voor Volkel hetzelfde geldt als voor buitengebied Uden. De variantnormen zijn gelijk en de belangen van de burgers en de bedrijvenontwikkeling zijn beiden belangrijk. De presentatie (incl onderwerpen van het vorig overleg) wordt met verslag toegezonden.

6. Voorstel vaste afstanden

Dhr. Hermsen licht het voorstel aan de hand van presentatiesheets toe. Dhr. van de Zanden verwacht ivm fosfaatrechten en beschikbare landbouwgrond weinig uitbreiding naar grote melkveehouderijen. Hij vraagt wat emissiearm inhoudt. Dhr Hermsen antwoordt dat daarmee alle stallen bedoeld worden die niet de Rav stalcode 100 hebben, dat de beoordeling op het gehele bedrijf betrekking heeft, dat het om volwassen melkdieren gaat (geen jongvee) en dat het om dezelfde geurgevoelige objecten gaat als bedoeld in de Wgv. Dhr. Smits vraagt welke andere gemeenten dit toepassen. Dhr. Hermsen zegt dat dit een recente tendens is en in Landerd al wordt toegepast. Dhr. Smits ziet onderscheid in kleine (familiebedrijven) en grote bedrijven wel zitten.
Mevr. van den Hout staat volledig achter het staffelen. De ZLTO reageert nu nog niet op voorstel en komt hierop nog. Afgesproken wordt dat reactie uiterlijk op 2 november is aangegeven.
Dhr. Vullers en dhr. Verwegen kunnen zich vinden in het voorstel. Mevr. Stoks kan staat ook achter het voorstel en voegt er aan toe dat met name onderscheid tussen grote en kleine bedrijven goed is. Het aangepaste voorstel (met vaste afstanden voor bebouwde kom) wordt met verslag aan leden toegezonden.

7. Overige onderwerpen

Agenda volgende bijeenkomst op 4 november 2015. Hierin zal de gemeente een voorstel voor de nieuwe geurnormen presenteren met onderbouwing en geven de leden van de klankbordgroep een reactie op de normen en voorstellen. Dit betreft zowel de nieuwe geurnormen als de vaste afstanden.

8. De voorzitter bedankt iedereen voor de bijdrage en sluit de vergadering.

Verslag overleg 4 november 2015 klankbordgroep geurverordening

Plaats: gemeentehuis Uden, kamer 1.65
Tijd: 19.30 – 22.00 uur
Aanwezig: Eddy Jansen (ZLTO vrz), Harm van de Zanden (ZLTO lid), Nelly Peters (ZLTO lid), Theo Vullers (Vrz dorpsraad Odiliapeel), Rini Verwegen (Vrz dorpsraad Volkel), (Toine Smits (Vrz Uden buiten), Karlien van den Hout (Adviseur milieu en gezondheid), Marco Meihuizen (teamleider en Vrz klankbordgroep Uden), Stefan Hermsen (geurspecialist ODBN), Max Seelen (juridisch medewerker RO Uden), Gea van den Berg (adviseur buitengebied Uden) en Cor van Dooren (beleid Milieu, projectleider en secretaris klankbordgroep).
Afwezig: Jeanne Stoks (secretaris Stichting Mens Dier & Peel) (met kennisgeving).

1. De voorzitter verwelkomt iedereen en opent de vergadering
   Dhr. Meihuizen opent de vergadering, heet iedereen hartelijk welkom en vraagt of er mededelingen zijn. Er zijn geen mededelingen. Vervolgens wordt het verslag wordt behandeld.
   Mevr. van den Hout heeft 3 punten. 1) Ze geeft een nadere toelichting op een onderdeel van haar presentatie in het vorige overleg (agendapunt 2 presentatie). Dat had betrekking op de presentatiesheet waarin met curven de relatie tussen blootstelling en ervaren hinder was aangegeven. Mevr. van den Hout gaf aan dat de GGD norm van 4,7 Ou niet op de bovenste curve maar op de 2e curve was gebaseerd. 2) Bij punt 3 in het verslag benadrukt mevr. van den Hout nog een keer dat een goed klachtenprotocol belangrijk is. 3) Bij punt 6 in het verslag, m.b.t. de vaste afstanden, staat mevr. van den Hout achter de staffeling maar wel met een minimale 100 meter afstand.
   Dhr. Vullers zegt dat bij agendapunt 4 (gebiedsindelingkaart) na de volgende zin “Dhr. Vullers geeft aan dat er rekening gehouden moet worden dat de Spechtenlaan waarschijnlijk tussen 2020 en 2025 vol is gebouwd.” de aanvullende tekst “en Odiliapeel dan richting oosten woningbouw wil plegen.” toegevoegd moet worden.
   Verder zijn er geen opmerkingen over het verslag en wordt het verslag vastgesteld.

2. Ontwerp geurgebiedsvisie
   Dhr. Hermsen licht de ontwerpgeurgebiedsvisie versie 30 oktober 2015 aan de hand van presentatiesheets toe. Als eerste wordt benadrukt dat de toegestuurde visie een concept voorstel is en dat na het klankbordoverleg een definitieve keuze voor de normen gemaakt gaat worden. Bij het onderwerp gebiedsindeling worden twee A3 basiskaarten op de tafels gelegd. De herkomst van alle gebieden wordt toegelicht. Aangegeven wordt bijvoorbeeld dat de kernen uit het bestemmingsplan van de kommen komen en dat het buitengebied is afgeleid van de Verordening Ruimte 2014. De ZLTO is niet eens met de aanduiding van het Patersweg gebied. Met name omdat er waarschijnlijk geen woningbouw ontwikkeling zal gaan plaatsen en in ieder geval zeker nog wel 15 jaren kan duren. Het is momenteel agrarisch ingericht. Dhr. Hermsen reageert dat het effect van de 10 Ou norm naar 8 Ou is doorgerekend en dat het effect beperkt zal zijn voor de ontwikkelingsmogelijkheden van bestaande agrarische bedrijven. Het kan de ontwikkeling van 2 bedrijven beperken. Dhr. van de Zanden en mevr. Peters geven aan dat het wel degelijk beperkingen heeft voor alle bedrijven.
   Dhr. Janssen zegt dat het een complexe materie is en vraagt zich af of de raad wel alle stukken kan lezen. Dhr. van Dooren zegt dat alle verslaglegging als bijlagen bij de geurgebiedsvisie worden gevoegd.
   Bij de toelichting van dhr. Hermsen op het onderdeel buitengebied (10 Ou) geeft dhr. Hermsen onder meer aan dat in omvang grotere bedrijven veel Ou’s hebben. Dhr. van de Zanden nuanceert dit door aan te geven dat door het toepassen van luchtwassers er toe kan leiden dat een groot

bedrijf weinig geur uitstoot. De bedrijfsomvang kan het beste worden gerelateerd aan het aantal dieren.
Bij de toelichting van dhr. Hermsen op de kern van de Odiliapeel wordt de conclusie getrokken dat in Odiliapeel in de huidige situatie er geen uitbreiding van woningbouw mogelijk is en dat de mogelijkheden om in te breiden bij de huidige geurbelasting ook beperkt zijn. Dhr. van de Zanden geeft duidelijk aan dat er met name bij veel bedrijven in de varkenssector weinig economische / financiële ontwikkelingsruimte zit.
Dhr. Hermsen vervolgt de presentatie met de onderwerpen vaste afstanden en de beleidsregel. Hierover worden geen vragen of opmerkingen gemaakt.

Dhr. Hermsen leest vervolgens de reactie van de gemeente Uden voor op de ingekomen reactie van de Stichting Mens Dier & Peel. Bij het onderwerp mestfabrieken geeft dhr. Hermsen dat we de emissie daarvan niet bij de geurverordening mogen betrekken. Dhr. Smits vindt dat raar. Geconcludeerd wordt dat mestfabrieken ook niet op een industrieterrein gevestigd kunnen worden. De Verordening laat dit wel toe maar dit wordt in veel gevallen toch niet mogelijk vanwege aanwezige geurgevoelige objecten op het industrieterrein. Bedrijfspanden worden ook als geurgevoelige objecten aangemerkt. Hierover is in het vorige overleg ook gesproken. De wetgeving laat niet toe dat het meegewogen wordt. Bij het onderwerp geurklachten reageren dhr. Smits en dhr. Vullers dat een goede klachtenregistratie belangrijk is. Mevr. van den Hout onderstreept dit ook en vindt bovendien dat er nog meer aandacht moet komen voor een goede analyse. Mevr. van den Hout biedt aan om daaraan een bijdrage te leveren als de gemeente Uden dat wenst.

Dhr. Hermsen leest hierna de reactie van de gemeente Uden voor op de ingekomen reactie van de ZLTO. Hierover worden geen vragen of opmerkingen geplaatst.

Dhr. Meihuizen vraagt de klankbordgroepleden om een reactie op de ontwerpbeleidsvisie.

Dhr. Verwegen constateert dat Volkel geen geurproblemen heeft en de knelpunten vooral in de Odiliapeel zitten.

Dhr. Vullers zegt blij te zijn dat hij heeft kunnen deelnemen, dat het een ingewikkelde materie is, dat de conclusie getrokken kan worden dat er in de Odiliapeel vooralsnog geen uitbreiding gerealiseerd kan worden en dat hij niet wil dat er bedrijven in de problemen komen. Verder denkt hij dat de geurrnorm 2 in de kern Odiliapeel de beste optie is.

Dhr. Janssen ziet het effect voor de 6 bedrijven die hij kent evenals het daarbij horende leed. Hij begrijpt hoe de gemeente aan de cijfermatige onderbouwing komt maar vraagt zich daarbij tegelijkertijd af waarom aanscherping nodig is omdat er geen geurproblemen zijn.

Dhr. van de Zanden vraagt waarom we het LOG blijven noemen als het een geheel wordt met het buitengebied. Dhr. Hermsen zegt dat deze omschrijving in het bestemmingsplan buitengebied gebruikt wordt. Daarnaast geeft hij aan dat juist het LOG bedoeld is voor de primaire agrarische sector en dat in het ruimtelijke beleid daarom geen ruimte is voor nevenactiviteiten of andere functies. Daarom is het LOG als apart gebied aangegeven.
Dhr. van de Zanden voorspelt dat elke strengere norm tot minder ontwikkeling leidt.
Dhr. van de Zanden komt terug op de eerder aangehaalde Patersweg situatie en verwacht van de gemeente dat daar een versoepeld standpunt over komt.
Dhr. van de Zanden verwacht ook dat de gemeente Uden de minder strenge normen van Landerd hanteert m.b.t. de vaste afstanden voor melkkoeien en dat de term ouderdieren wordt gebruikt. Dhr. Hermsen zegt dat er inderdaad verschillen zijn met Landerd omdat daar met verschillende emissiefactoren voor kleine en grote bedrijven is gerekend en in Uden niet. De afstanden voor Uden zijn alleen bij 200 tot 300 dieren strenger en bij de overige afstanden soepeler. Dhr. Smits vraagt aan dhr. van de Zanden wat er onder een familiebedrijf wordt verstaan. Dhr. van de Zanden geeft aan dat daar geen definitie voor is maar dat hij

verwacht dat de gemiddelde schaalvergroting zal uitkomen op ongeveer 150 ouderdieren en dat er vanaf 100-120 ouderdieren personeel nodig is.
Dhr. Smits en Dhr. van de Zanden vragen voor welke bedrijven dat dit consequenties gaat krijgen. Dhr. Hermsen zegt dat dat niet zomaar berekend kan worden en dat eerder is aangegeven dat er een vijftal bedrijven zijn die meer ouderdieren dan 200 stuks hebben. Het standpunt van de ZLTO op het voorstel is in de eerder toegestuurde brief verwoord. Alleen ten aanzien van de vaste afstand gaat de ZLTO hun bevinding nog na.

Dhr. Smits zegt dat het een moeilijke afweging is en dat het eigenlijk jammer is dat agrariërs gestraft worden voor gerealiseerde ontwikkelingen. Hij denkt dat de gemeente Uden een evenwichtig en goed afgewogen voorstel heeft gemaakt. Dhr. Smits is het verder eens met de eerder gemaakte ZLTO opmerkingen over het gebied Patersweg. Afgesproken wordt dat de gemeente een nieuwe afweging maakt.

Mevr. van den Hout vindt de voorstelde normenset oké vanuit de gedachte dat er een consensus moet plaatsvinden. In beginsel komt de GGD op voor de volksgezondheid en staat zij achter haar eigen uitgevoerde onderzoek. Verder constateert mevr. van den Hout dat de 50% regeling een overbelasting (rode bolletjes) in stand houdt, dat een goede klachtenregeling belangrijk is en vraagt de gemeente om mee te werken aan een belevingsonderzoek. Dhr. van de Zanden vraagt zich af of dat wel een onafhankelijk onderzoek wordt als de GGD dit uitvoert. Verder geeft mevr. van den Hout aan dat de streefwaarde voor de afstand tussen een veehouderij en een gevoelige locatie 250 meter bedraagt, met name in verband met het effectgebied voor de verspreiding van endoxinen. Het geurbeleid is het enige beschikbare instrument om iets met afstanden te doen. Vanuit praktisch oogpunt (anders zit alle s op slot) adviseert de GGD een vaste afstand van minimaal 100 meter. Door de ZLTO wordt opgemerkt dat maatregelen ter voorkoming van blootstelling aan endotoxinen en zoönose niet binnen het kader van het geurbeleid past maar vanuit het bestemmingsplan spoor benaderd dient te worden.

3. Samenvatting en afspraken

Dhr. van Dooren geeft aan dat er goede structurele overleggen hebben plaatsgevonden waarbij inhoudelijke standpunten en belangen over en weer zijn uitgewisseld. Dhr. van Dooren geeft verder dat er op vele punten overeenstemming is zoals de bronbestanden, de geurgevoelige objecten, de gebiedskaart m.u.v. het Patersweg gebied, de gebiedsvisie m.u.v. de normenset. Met name de ZLTO is een afwijkend mening toegedaan. Mevr. Peters twijfelt of de juiste bronbestanden zijn gebruikt. Dhr. van Dooren zegt dat alle in het eerste overleg ingebrachte opmerkingen in het tweede overleg zijn besproken en vastgelegd, dat daarnaast een bedrijvenbestand dynamisch is en dat er voor de geurgebiedsvisie een momentopname is gemaakt als referentiebasis.
Dhr. van Dooren zendt de volgende stukken toe aan de klankbordgroepleden:

- Verslag van dit overleg waarbij iedereen de gelegenheid krijgt om te reageren.
- De schriftelijke reactie van Uden op de reactie van de stichting Mens Dier &Peel. Bijlage 1.
- De schriftelijke reactie van Uden op de reactie van de ZLTO. Bijlage 2.
- De gebruikte presentatie van dhr. Hermsen in het overleg. In verband met gevoelige informatie zijn de resultaten op bedrijfsniveau geanonimiseerd. Bijlage 3.
- Lijst van bedrijven met dieren zonder emissiefactor. Bijlage 4.
- Verdere procesverloop. Bijlage 5.
- Het ambtelijke projectteam laat de leden van de klankbordgroep weten wat hun voorstel is aan het college met betrekking tot de geurnormen en het gebied Patersweg.
- De ontwerpgeurgebiedsvisie. Na behandeling in college.

Wethouder van Merwerode komt in de vergadering en vraagt waar nog verschillen over bestaan. Verder geeft de wethouder aan dat alle inbreng in het verdere proces wordt meegenomen en bij de overwegingen zullen worden betrokken. Ook geeft wethouder van Merwerode aan dat er bij dit proces ook afstemming wordt gezocht bij de omliggende gemeenten. In dat kader vindt hij het wenselijk dat er een goede bestuurlijke voorbereiding plaatsvindt waardoor het college 1 week later geadviseerd mag worden.

4. De voorzitter bedankt iedereen voor de bijdrage, verrast iedereen met een “geurkaarsje” en sluit daarna de vergadering.

Bijlage 1: Reactie Uden op Mens, Dier en Peel

Hoe denkt u een geurnorm van 2 OUe/m3 in de bebouwde kom van Odiliapeel te realiseren en te handhaven, gelet op de bevindingen van de GGD?
De norm beweegt bedrijven ertoe om eerder een reductie van geuremissie te bewerkstelligen. Door toepassing van de 50% regeling hoeven de bedrijven niet gelijk op de 2 ou norm te zitten. Ook geldt deze norm alleen bij uitbreidingen van bedrijven. Aan bestaande rechten kan niet worden getornd. De norm dient om te sturen op de gecumuleerde geurbelasting. Bij het stellen van een norm van 2 ou zal deze eerder afnemen dan bijvoorbeeld bij een norm van 3 ou.

U geeft aan dat er een overgangsgebied wordt ingesteld waar een geurbelasting van 8 OUe/m3 moet gaan gelden. Of deze aangepaste begrenzing en norm afdoende zijn, vinden wij een aandachtspunt voor verdere reflectie.
Deze norm vindt de gemeente gezien de functies in deze gebieden passend en ligt tussen de norm voor de bebouwde kom en het buitengebied.

Verder gaat volgens uw voorstel een norm gelden van 10 OUe/m3 voor zowel het voormalige LOG bij Odiliapeel als het overige buitengebied. De facto wordt hiermee het hele buitengebied van Uden gelijkgeschakeld met het voormalige LOG. We vragen ons af of dit op termijn niet tot nieuwe geuroverlast gaat leiden. In dit verband wijzen we op een recent onderzoek van GGD, Iras, ZonMw en de Academische Werkplaats Milieu en Gezondheid, waaruit blijkt dat de feitelijke geuroverlast die mensen ervaren in concentratiegebieden aanzienlijk hoger is dan eerder is aangenomen op basis van de handreiking wet Geurhinder en veehouderij. De oorzaak is dat in de huidige wet uitsluitend wordt uitgegaan van de voorgrondbelasting van individuele bedrijven en een beperkt aantal diersoorten.
Het verlagen van de norm in het buitengebied tot 10 ou gaat naar ons oordeel op termijn niet leiden tot nieuwe geuroverlast. Eerder minder overlast. Mocht er in de toekomst lager geurnormen in de wet worden vastgelegd naar aanleiding van het onderzoek van de GGD dan zal dat later nog eens geevalueerd moeten worden. Of dat verdere aanscherping zal leiden wordt dan beoordeeld. De gemeente staat op het standpunt om de evaluatie en de wijziging van de wet geurhinder en veehouderij af te wachten voordat de consequenties worden doorgevoerd naar het Udense beleid.

Inzake de situatie in en rond Odiliapeel wijzen wij u verder op plannen & realisatie van twee mestfabrieken die, zodra deze in bedrijf worden genomen, voor extra geur en andere overlast kunnen gaan zorgen. In uw voorstel is daarmee geen rekening gehouden. Wij sluiten niet uit dat op basis van aangepaste normen in de nieuwe wet Geurhinder en veehouderij de geurbelasting rond Odiliapeel op termijn nadere aandacht behoeft. Voorts wijzen wij op het risico van aanzuigende werking die uitgaat van vestiging van mestfabrieken wat weer tot extra geuroverlast en andere problemen kan gaan zorgen.
De geur van de mestfabrieken kunnen niet worden meegewogen met de afweging van de normstelling voor de veehouderijen. Deze bronnen worden conform wetgeving separaat beoordeeld en ingepast. Ten aanzien van de aanzuigende werking van de mestfabrieken zijn geen gegevens bekend. De geurnormen zijn beperkend ten aanzien van de uitstoot van de bedrijven. Dit moet voorkomen dat mocht er sprake zijn van een toename van de dieraantallen bij de bedrijven door de aanzuigende werking de geuremissie niet zal leiden tot op basis van huidige inzichten onaanvaardbare geurhinder.

Wij zijn het eens met de waarneming van de GGD dat voorzichtigheid betracht dient te worden met het verbinden van conclusies bij de afwezigheid van veel klachten. Afwezigheid van meldingen over geuroverlast hoeft immers niet te beteken dat er geen hinder wordt ervaren. Hierbij kunnen diverse

zaken meespelen, zoals wantrouwen jegens de overheid, moedeloosheid bij de gehinderde (voelt zich niet serieus genomen) en sociale druk.
De gemeente bevestigt deze waarneming en scherpt waar noodzakelijk de geurnormen aan.

Opmerkelijk vinden wij het uitgangspunt in uw voorstel dat 'bedrijven niet onevenredig belemmerd mogen worden door de nieuwe normen'. Daarmee maakt u de geuroverlast die burgers kunnen ervaren ondergeschikt aan economische belangen. Verder vinden wij het discutabel dat 'uitbreiding van bedrijven nodig is om een verbetering van het woon- en leefklimaat te bewerkstelligen'. Uitbreiding kan omgekeerd juist ook meer overlast en belemmeringen opleveren voor de leefomgeving. Dat blijkt ook uit uw voorstel: 'In het geval van de kern Odiliapeel zal er in geen geval op korte termijn een uitbreiding in de richting van het agrarisch concentratiegebied plaats kunnen vinden'.
In het nieuwe geurbeleid moet de belangen van de veehouderij meegenomen worden. Het beleid mag er niet toe leiden dat er veel bedrijven in de problemen komen door te strenge eisen. Aan de andere kant moet de gezondheid van de burgers worden beschermd. Waar deze balans ligt, is in het voorstel verwoord, maar is uiteindelijk aan de gemeenteraad. De belangen van de omwonenden zijn niet ondergeschikt aan die van de sector.
Het beleid richt zich op een objectieve manier ten aanzien van de geuruitstoot binnen de kaders die de wetgever de gemeente geeft. Bij uitbreiding van bedrijven zal de geurbelasting moeten dalen, waardoor overlast zal worden verlaagd. De uitbreiding van de kern in de richting van de veehouderijen in het agrarisch concentratiegebied is onwenselijk gezien de hoge geurbelasting. Dus nieuwe overlastsituaties zullen niet ontstaan. Dit betekent inderdaad een belemmering.

Resumerend stellen we vast dat verlaging van de huidige geurnormen van 14 OUe/m3 in het buitengebied en 25 OUe/m3 in het LOG Odiliapeel een stap in de goede richting is, maar meer ook niet. Handhaving van de norm op 14 OUe/m3, zoals de ZLTO voorstelt, doet geen recht aan inwoners die overlast ondervinden en leidt tevens tot overschrijding van bepalingen in de VR2014.
Het standpunt is helder. Verdere aanscherping door Mens, dier en peel is gewenst.

Verder zijn we geen voorstander van het stellen van één norm tot 200 ouderdieren.
Er is geen aanleiding om verdere differentiatie onder 200 ouderdieren toe te passen, aangezien dit als bedrijven van normale omvang worden gezien. Het beleid richt zich met name op de grote bedrijven. Het standpunt van Mens, dier en peel is duidelijk.

Verder roepen wij u op tot adequate handhaving en serieuze omgang met klachten van burgers.
Dit nemen wij ter kennisgeving aan.

Bijlage 2: Reactie Uden op ZLTO

De aanscherping van de normen heeft niet alleen effect op de mogelijkheden voor veehouderijbedrijven, maar ook voor de omzetting naar burgerwoning of andere activiteiten. Je mag geen geurgevoelig object toevoegen binnen een geurcontour van een veehouderijbedrijf. Alleen als de veehouder al wordt beperkt in zijn ontwikkeling door andere geurgevoelige objecten die dichterbij liggen en er is sprake van een goed en leefklimaat dan is omzetting nog mogelijk.
Strengere normen leiden ertoe dat vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen moeilijker te hergebruiken zijn voor andere activiteiten.
Dit geldt tevens ook voor andere ontwikkelingen binnen de geurcontouren van bedrijven, zoals woningbouw etc.
Klopt, het beleid is dan ook niet strenger dan strikt noodzakelijk. Het belangrijkste punt is de geurbelasting die maximaal aanvaardbaar wordt geacht op een woning. In het buitengebied en agrarisch concentratie gebied is het onwenselijk om een geurgevoelige bestemming op te richten bij een geurbelasting van meer dan 10 ou en in het overgangsgebied bij 8 ou. Voor Odiliapeel wordt de beperking van mogelijkheden voor woningbouwe niet als direct gevolg van het beleid gezien. De geurbelasting in de kern is te hoog waardoor al geen uitbreiding mogelijk is met een onderbouwing die door de raad van state wordt geaccepteerd.
Ten aanzien van de mogelijkheden van vrijkomende agrarische bebouwing zijn de mogelijkheden inderdaad beperkter dan met een hoge geurnorm. Daarom is het beleid ook niet strenger dan noodzakelijk. In de beleidsregel die oordeelt wanneer sprake is van een aanvaardbaar woon en leefklimaat bij ruimtelijke plannen is een clausule ingebouwd, waarbij de gemeente hiervan kan afwijken en een hogere geurbelasting kan toestaan. Hierbij moet een afweging worden gemaakt en de noodzaak voor het plan groot zijn. Overigens kan niet van de normen voor de voorgrondbelasting afgeweken worden.

Aangezien het "LOG Odiliapeel" als apart gebied wordt gezien binnen de nieuwe geurverordening verzoeken wij om dit gebied op de kaart een andere kleur te geven. Op deze manier is duidelijk welk gebied exact wordt bedoeld met "LOG Odiliapeel".
Is gebeurd

Het gebied ten noorden en zuiden van de Patersweg in Uden wordt aangemerkt als "tussengebied". Dit gebied wordt momenteel enkel gebruikt voor de landbouw. Wij verzoeken om dit gebied dan ook op te nemen als "buitengebied" conform het feitelijke gebruik op dit moment.
Dit is afgewogen en niet gedaan. Het gebied heeft namelijk een mengeling van functies. En is aangewezen als zoekgebied voor verstedelijking. Als in het gebied te veel ruimte voor ontwikkeling van de veehouderij wordt geboden, dan kan dit tot consequenties kunnen leiden met betrekking tot toekomstige plannen. Als het gebied ontwikkeld gaat worden dan moeten een bedrijf eerder worden uitgekocht, of is een groter deel van het gebied niet te gebruiken. Daarnaast is het effect van de norm van 8 ou of 10 ou op de bedrijven hier beperkt. De geurbelasting vanwege 1 bedrijf overschrijd de waarde van 8 ou. De andere bedrijven in het gebied voldoen ruimschoots aan de norm van 8 ou.

Het tussengebied is in de nieuw gebiedsindeling vele malen groter dan in de huidige geurkaart (2007). Dit betekent dat er in het buitengebied nu meer gebieden worden aangemerkt als tussengebied. Wij vinden dit onwenselijk vanwege de volgende redenen:

1. **Door meer gebied als tussengebied aan te merken, waarin het voorstel is om de geurnorm op 8 vast te stellen, wordt het moeilijker om vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen te hergebruiken voor andere activiteiten of andere ontwikkelingen mogelijk te maken (zoals omschreven in alinea 1).**
2. **De huidige norm in het buitengebied is 14 en het voorstel is om deze te verlagen naar 10, in deze gebieden vindt dus al een verscherping van de geurnorm plaats.**

Daarom willen wij graag de begrenzing van het buitengebied gelijk laten aan de huidige geurverordening.
De gebieden die bedoeld worden zijn zoekgebieden voor verstedelijking, bebouwingsconcentraties en bedrijventerrein. Daarvoor is een geurnorm van 10 ou niet passend gezien de verwachte ontwikkeling voor woningen en andere functies. Deze gebieden komen uit de provinciale verordening ruimte 2014. Een hogere norm kan leiden tot een op termijn onaanvaardvare geursituatie in de die gebieden en daarmee kunnen deze gebieden niet meer volledig ontwikkeld worden. Overigens wordt benadrukt dat het effect van de norm van 8 ou op deze bedrijven beperkt is. Er zijn enkele bedrijven die daardoor geen vrije ontwikkelingsruimte meer hebben. De norm van 8 ou wordt door deze bedrijven op veel plekken dus nog niet gehaald. Voor vrijkomende agrarische bebouwing zijn er evenwel nog

mogelijkheden, denk hierbij aan statische opslag of bedrijfsactiviteiten waarbij mensen niet langdurig verblijven in een pand.

Wij willen de norm in het LOG graag op 14 houden. We hebben daar de volgende onderbouwing voor. Het Landbouwontwikkelingsgebied is nog steeds het gebied waar de veehouderij zich moet kunnen ontwikkelen. Het is logisch om daar soepelere normen te hanteren. Door een strengere norm te hanteren is de gedachte dat je Odlliapeel verder kunt beschermen. Er zijn nu geen klachten in Odilliapeel. Volgens de berekeningen is er bij de huidige situatie bij 290 woningen in Odilliapeel een onaanvaardbaar woon en leefklimaat. In alle doorgerekende scenario's wordt dat aantal fors kleiner. Deze reductie kan alleen maar plaatsvinden als bedrijven stoppen of dat ze ontwikkelen en betere technieken toepassen. Er is dynamiek en innovatie nodig om het aantal geurgehinderden te verminderen. Als er geen dynamiek is blijft het aantal geurgehinderden hoog.

De norm in het LOG op 1o ou zetten heeft niet als doel om de kern van Odiliapeel te beschermen. Het is doelmatiger om de norm in de kern aan te scherpen. De norm is de maximale geurbelasting die door de Stuurgroep dynamisch platteland, implementatieteam Wgv, GGD, provinciaal beleid is geadviseerd. Uit analyse van de effecten van de normverlaging op de bedrijven is de gemeente van oordeel dat de bedrijven dusdanig van omvang zijn dat dit effect opgevangen kan worden als uitbreiding aan de orde is. De dynamiek zal dus niet uit het gebied gaan. Het betreft daarnaast maar een beperkt aantal bedrijven (8 van de circa 30 in het LOG). Dit zou anders zijn als de norm op 8 ou zou worden gezet.

Wij willen daarom de volgende geurnormen voorstellen:
3-3-3-8-10-14 (Uden-Volkel-Odiliapeel-tussengebied-buitengebied-LOG)
Het standpunt van de ZLTO is duidelijk.

De voorgestelde vaste afstanden zijn ons inziens vele malen te streng. Er is een enorm groot verschil tussen de huidige afstand (25 meter) en de voorgestelde tabel. Ook in dit geval werkt aanscherping van de normering (afstanden in dit geval) in twee richtingen.

1. **Bestaande bedrijven worden ernstig gehinderd in hun ontwikkelingsmogelijkheden.**
2. **Ontwikkelingen zoals beschreven in paragraaf 1 is niet mogelijk binnen de afstanden.**

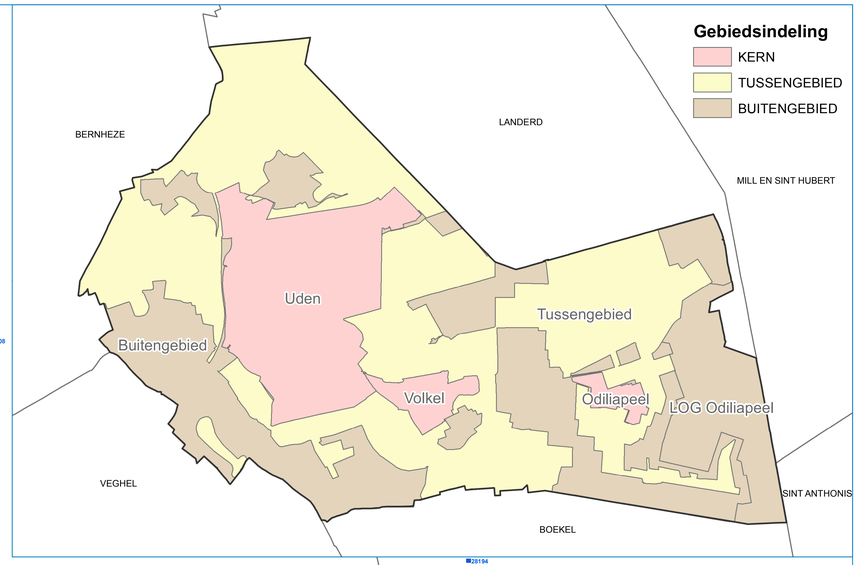
De effecten van het aanscherpen van de normen zijn bekend bij de gemeente. De vaste afstand van 25 m gold voor objecten in de kernrandzones en bebouwingsconcentraties. Het aantal bedrijven die het betrof is beperkt. Daarnaast bevinden deze bedrijven zich in gebied beperking veehouderij en kunnen deze bedrijven dus geen extra stallen bijbouwen. De aangepaste normen zorgen er dus voor dat er geen nieuwe geurgevoelige op zeer korte afstand van deze bedrijven kunnen komen. Zo wordt geurhinder en klachten voorkomen.

Aangezien met de ontwikkeling van het huidige beleid veel gekeken wordt naar omringende gemeente willen wij verwijzen naar de situatie in Landerd, zoals weergegeven in ondertaande tabel.
Als een vergelijking van de normen in Landerd wordt gemaakt, dan is de afstand in Uden groter dan Landerd bij 200 tot 300 dieren. Voor de overige afstanden zijn de afstanden in Uden korter en daarmee soepeler. Dit heeft te maken met het verschil in onderbouwing van de afstanden. De gemeente Landerd heeft tot 300 dieren gerekend met een lagere emissiefactor en boven 300 dieren met een hogere emssiefactor. In Uden is voor alle bedrijfsomvangen dezelfde emissiefactor aangehouden.

Omdat de grens in de wet Ammoniak en Veehouderij ook bij 200 ouderdieren ligt heeft het onze voorkeur om tot 200 ouderdieren één norm te stellen, zoals in huidige voorstel gedaan is (mits hierin ook ouderdieren bedoelt zijn).
Wordt gedaan

***verzoek om in de tabel voor Uden ook te spreken over ouderdieren i.p.v. aantal dieren omdat laatst genoemde voor verwarring kan zorgen.**
Wordt gedaan

Bijlage VIII: Geurkaart huidige situatie

BERNHEZE

LANDERD

VEGHEL

BOEKEL

SINT ANTHONIS

Legenda

- Gebiedsindeling
- Veehouderij

Geurgevoelig object

- Optimale geursituatie
- Goede geursituatie
- Afweegbare geursituatie
- Niet aanvaardbare geursituatie

Achtergrondbelasting in ou$_E$/m^3

- 0 - 3
- 3 - 6
- 6 - 10
- 10 - 14
- 14 - 20
- 20 - 30
- > 30

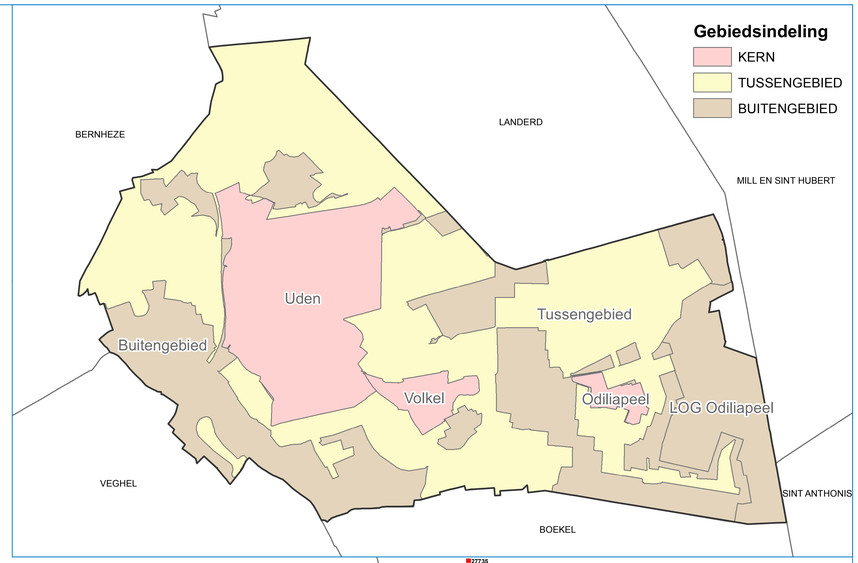
0 1 2 km

N

Geurgebiedsvisie gemeente Uden
Geurkaart 1: huidige situatie

Gemeente Uden	Schaal op A0: 1:15 000
Projectnr: 75090059	Get: I. Senssen
Status: concept Datum: 13-10-2015	odbn Omgevingsdienst Brabant Noord

Bijlage IX: Geurkaart normenset 3 en 14 ou

Legenda

Gebiedsindeling

Veehouderij

- afbouwende veehouderij
- ontwikkelende veehouderij (begrensd door VR2014)
- ontwikkelende veehouderij
- veehouderij zonder ontwikkeling

Geurgevoelig object

- Optimale geursituatie
- Goede geursituatie
- Afweegbare geursituatie
- Niet aanvaardbare geursituatie

Achtergrondbelasting in ou$_E$/m^3

- 0 - 3
- 3 - 6
- 6 - 10
- 10 - 14
- 14 - 20
- 20 - 30
- > 30

0 1 2 km

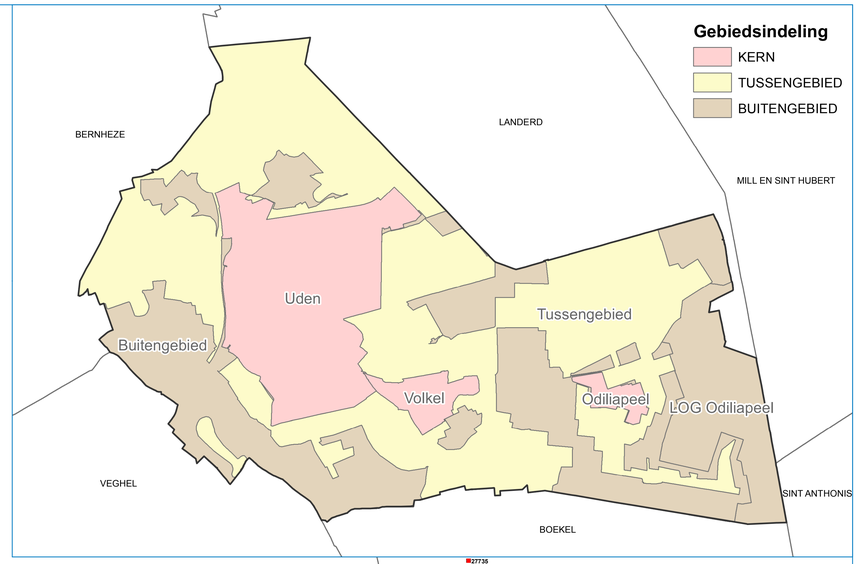
N

Geurgebiedsvisie gemeente Uden

Geurkaart 2: doorgroei variant 1 (normen 3-3-3-8-10-14)

Gemeente Uden	Schaal op A0: 1:15 000
Projectnr: 75090059	Get: I. Senssen
Status: concept Datum: 13-10-2015	odbn Omgevingsdienst Brabant Noord

Bijlage X: Geurkaart normenset 1 en 14 ou

Legenda

- Gebiedsindeling

Veehouderij

- afbouwende veehouderij
- ontwikkelende veehouderij (begrensd door VR2014)
- ontwikkelende veehouderij
- veehouderij zonder ontwikkeling

Geurgevoelig object

- Optimale geursituatie
- Goede geursituatie
- Afweegbare geursituatie
- Niet aanvaardbare geursituatie

Achtergrondbelasting in ouE/m^3

- 0 - 3
- 3 - 6
- 6 - 10
- 10 - 14
- 14 - 20
- 20 - 30
- > 30

0 1 2 km

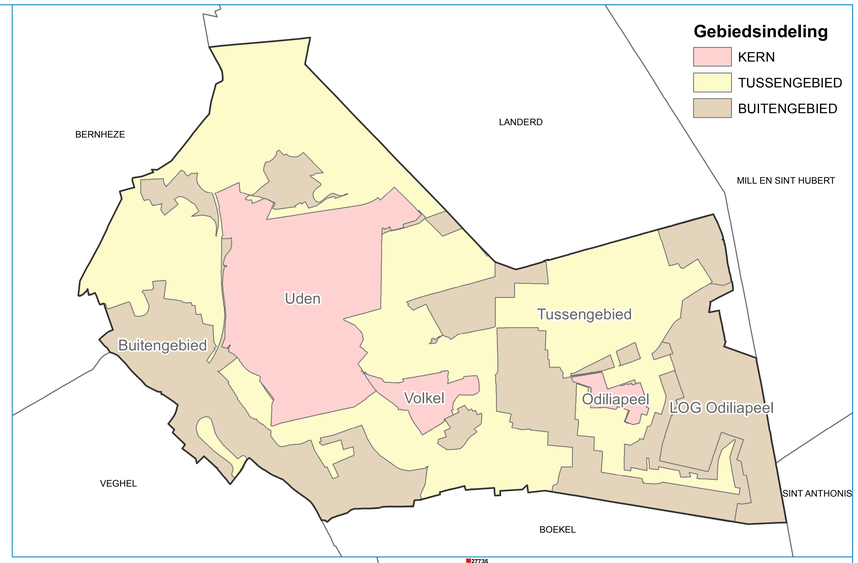
N

Geurgebiedsvisie gemeente Uden

Geurkaart 3: doorgroei variant 2 (normen 3-3-1-8-10-14)

Gemeente Uden	Schaal op A0: 1:15 000
Projectnr: 75090059	Get: I. Senssen
Status: concept Datum: 13-10-2015	odbn Omgevingsdienst Brabant Noord

Bijlage XI: Geurkaart normenset 3 en 10 ou

Legenda

Gebiedsindeling

Veehouderij

- afbouwende veehouderij
- ontwikkelende veehouderij (begrensd door VR2014)
- ontwikkelende veehouderij
- veehouderij zonder ontwikkeling

Geurgevoelig object

- Optimale geursituatie
- Goede geursituatie
- Afweegbare geursituatie
- Niet aanvaardbare geursituatie

Achtergrondbelasting in ou$_E$/m^3

- 0 - 3
- 3 - 6
- 6 - 10
- 10 - 14
- 14 - 20
- 20 - 30
- > 30

0 1 2 km

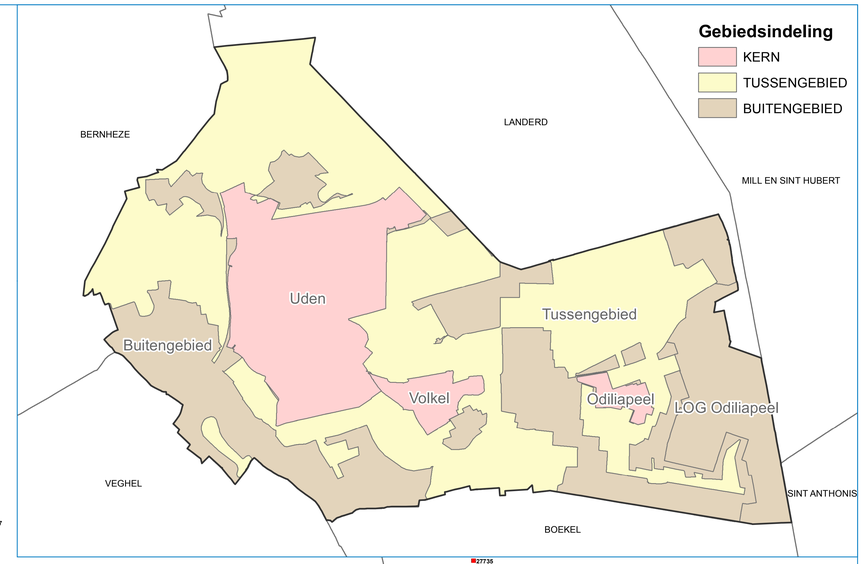
N

Geurgebiedsvisie gemeente Uden

Geurkaart 4: doorgroei variant 3 (normen 3-3-3-8-10-10)

Gemeente Uden	Schaal op A0: 1:15 000
Projectnr: 75090059	Get: I. Senssen
Status: concept Datum: 13-10-2015	odbn Omgevingsdienst Brabant Noord

Bijlage XII: Geurkaart normenset 3 en 8 ou

Legenda

- Gebiedsindeling

Veehouderij

- afbouwende veehouderij
- ontwikkelende veehouderij (begrensd door VR2014)
- ontwikkelende veehouderij
- veehouderij zonder ontwikkeling

Geurgevoelig object

- Optimale geursituatie
- Goede geursituatie
- Afweegbare geursituatie
- Niet aanvaardbare geursituatie

Achtergrondbelasting in ou$_E$/m^3

- 0 - 3
- 3 - 6
- 6 - 10
- 10 - 14
- 14 - 20
- 20 - 30
- > 30

0 1 2 km

N

Geurgebiedsvisie gemeente Uden

Geurkaart 5: doorgroei variant 4 (normen 3-3-3-8-10-8)

Gemeente Uden	Schaal op A0: 1:15 000
Projectnr: 75090059	Get: I. Senssen
Status: concept Datum: 13-10-2015	odbn Omgevingsdienst Brabant Noord

Bijlage XIII: Overzicht melkveebedrijven

BERNHEZE

LANDERD

MILL EN SINT HUBERT

VEGHEL

SINT ANTHONIS

BOEKEL

Uden

Volkel

Odiliapeel

LOG Odiliapeel

Legenda

- Geurgevoelig object
- Agrarisch bouwblok

Soort bedrijf:

- Meer dan 200 melkvee incl. jongvee maar minder dan 200 volwassen dieren
- Minder dan 200 melkvee incl. jongvee en minder dan 50 paarden
- Meer dan 50 paarden
- 200 of meer volwassen melkvee
- Nertsenbedrijf

Gebiedsindeling Uden 2015

- Woonkern
- Overgangsgebied
- Buitengebied

0 1 2 km

N

Actualisatie geurbeleid gemeente Uden
Overzicht van bedrijven waarvoor een vaste afstand geldt

Gemeente Uden	Schaal op A0: 1:15 000
Projectnr: 75090059	Get: I. Senssen
Status: concept Datum: 08-09-2015	odbn Omgevingsdienst Brabant Noord

Bijlage XIV: Toelichting op de resultaten

Toelichting op de geurkaarten van Uden

De volgende varianten zijn doorgerekend:

- geurkaart 1: huidige situatie
- geurkaart 2: doorgroei variant 1 (normen 3-3-3-8-10-14 (Uden-Volkel-Odiliapeel-overgangsgebied-buitengebied-LOG))
- geurkaart 3: doorgroei variant 2 (normen 3-3-1-8-10-14)
- geurkaart 4: doorgroei variant 3 (normen 3-3-3-8-10-10)
- geurkaart 5: doorgroei variant 4 (normen 3-3-3-8-10-8)

De huidige situatie geeft de huidige achtergrond geurbelasting volgens de huidige vergunningen. We zijn nu op zoek naar voorgrondnormen waarmee de achtergrondbelasting niet te hoog kan oplopen of waarbij een verbetering op zal treden in gebieden met een hoge waarde. De huidige geurnormen zijn: 3 ou in de kernen, 14 ou in het buitengebied, 25 ou in LOG Odiliapeel en 8 ou voor extensiveringsgebieden grenzend aan woongebieden. Er zijn diverse instanties (GGD, werkgroep evaluatie Wgv, provincie N-Brabant, diverse gemeenten) die vinden dat de standaardgeurnormen in het buitengebied te hoog zijn. Zij sturen aan op een waarde van ten hoogste 10 ou in het buitengebied. Dit is de basis voor de gekozen varianten voor de normen.

Er is een actuele indeling van de gemeente gemaakt. De begrenzing hiervan is gebaseerd op de bestemmingsplannen en Verordening ruimte 2014. De volgende gebieden zijn onderscheiden:

- de kernen Uden, Volkel en Odiliapeel;
- het overgangsgebied (gebied beperking veehouderij, enz)
- het buitengebied en het voormalige LOG Odiliapeel (agrarisch ontwikkelingsgebied genoemd).

Uit de evaulatie is gebleken dat met name rond Odiliapeel gebieden met een hoge geurbelasting aanwezig zijn. De nieuwe normen moeten zich dus met name richten op een verbetering van de geursituatie in en rond Odiliapeel, zonder daarbij de bedrijven onevenredig in hun ontwikkelingsmogelijkheden aan te tasten. In de varianten is onderzocht wat er met de geurbelasting gebeurt als bedrijven waarvan verwacht wordt dat ze kunnen uitbreiden dat ook doen.

Voor de kernen Volkel en Uden zijn de normen van 3 ou gehandhaafd. Er zijn daar geen knelpunten die met het sturen van normen kunnen worden verbeterd. Ook blijft het overgangsgebied op een norm van 8 ou. Het buitengebied wordt op een norm van 10 ou gezet. Dit is de minimale kwaliteit van de voorgrondbelasting die we willen nastreven, ongeacht de hoogte van de achtergrondbelasting. In de kern van Odiliapeel is het effect van een norm van 1 ou tegen de norm van 3 ou berekend. In het LOG Odiliapeel zijn de effecten van een norm van 8 – 10 – 14 ou onderzocht.

In de bijgevoegde geurkaarten 2 t/m 5 zijn de veehouderijbedrijven aangegeven met gekleurde vierkantje. Bij deze vierkantjes is ook een waarde vermeld. De betekenis van de kleuren en de waarden is als volgt:

- blauw vierkantje met een waarde: dit betreffen afbouwende bedrijven. De bedrijven hebben aangegeven dat ze voor 2020 stoppen met de bedrijfsvoering. Tot die tijd hebben ze maatregelen getroffen om de amoniak emissie te verlagen. Dit heeft ook consequenties voor de geuruitstoot. De waarde die is vermeld is het effect op de geuremissie van deze maatregelen uitgedrukt in ou;
- wit vierkantje met een 0: van deze bedrijven wordt niet verwacht dat ze gaan uitbreiden, omdat ze te klein zijn of in een extensiveringsgebied liggen;
- paars vierkantje met een 0: In het kader van de Vr2014 kunnen deze bedrijven niet in geurbelasting uitbreiden omdat ze zich in een overbelaste situatie bevinden. Als ze uitbreiden zullen een standstill van de geurbelasting of een verbetering moeten bereiken. Deze bedrijven zijn op een 0-lijn gezet (geen toename, geen afname). Ze hebben nog wel ontwikkelruimte ten opzichte van de gemeentelijk geurnorm maar kunnen deze dus niet benutten;
- paars vierkantje met een negatieve waarde: In het kader van de Vr2014 kunnen deze bedrijven niet in geurbelasting uitbreiden omdat ze zich in een overbelaste situatie bevinden. Daarnaast overschrijden ze de voorgrondnorm uit de betreffende variant. Als ze uitbreiden moeten ze middels de 50% regeling terug in geurbelasting. De omvang hiervan is met een negatieve waarde aangegeven.
- rood vierkantje met een waarde: deze bedrijven hebben nog potentie om uit te breiden. De waarde geeft de emissieruimte in ou aan. Een positieve waarde betekent dat er nog vrije ontwikkelruimte is totdat de betreffende geurnorm wordt bereikt. Een negatieve waarde betekent dat het bedrijf maatregelen moet treffen en de emissie moet verlagen om te mogen uitbreiden (50% regeling). De waarde geeft daarmee de omvang van de afname van de 50% regeling aan.

De geurgevoelige objecten op de kaarten (rondjes) hebben ook een kleur:

- blauw, geursituatie is optimaal;
- groen, geursituatie is goed;
- geel, geursituatie is afweegbaar;
- rood, geursituatie is niet aanvaardbaar.

De kleur is afhankelijk van de geurbelasting en in welk gebied het object zich bevindt:

Gebied	**achtergrondbelasting in odour units (ou_E/m^3)**			
	Optimaal blauw	**Goed groen**	**Afweegbaar geel**	**Niet aanvaardbaar rood**
Woongebieden	0 - 5,3	5,3 – 6	6 - 10	>10
Overgangsgebied	0 – 8,0	8,0 – 10	10 - 14	>14
Buitengebied en LOG	0 – 10,4	10,4 - 14	14 - 20	>20

Resultaten

In onderstaande tabel is per variant per gebied aangegeven hoeveel geurgevoelige adressen zich in een optimale, afweegbare of niet aanvaardbare geursituatie bevinden.

GEBIED	RESULTAAT	KAART 1 (huidig)	KAART 2 (var. 1)	KAART 3 (var. 2)	KAART 4 (var. 3)	KAART 5 (var. 4)
			3-3-3-8-10-14	3-3-1-8-10-14	3-3-3-8-10-10	3-3-3-8-10-8
Kern Uden	optimaal	12808	12801	12801	12801	12801
Kern Uden	goed	0	7	7	7	7
Kern Uden	afweegbaar	0	0	0	0	0
Kern Uden	niet aanvaardbaar	0	0	0	0	0
Kern Volkel	optimaal	979	1028	1028	1028	1028
Kern Volkel	goed	39	0	0	0	0
Kern Volkel	afweegbaar	10	5	5	5	5
Kern Volkel	niet aanvaardbaar	7	2	2	2	2
Kern Odiliapeel	optimaal	15	58	155	72	90
Kern Odiliapeel	goed	54	81	53	78	71
Kern Odiliapeel	afweegbaar	231	273	285	278	284
Kern Odiliapeel	niet aanvaardbaar	290	178	97	162	145
Overgangsgebied	optimaal	961	1006	1007	1006	1006
Overgangsgebied	goed	65	37	37	37	38
Overgangsgebied	afweegbaar	46	41	43	42	41
Overgangsgebied	niet aanvaardbaar	48	36	33	35	35
Buitengebied	optimaal	225	226	228	227	228
Buitengebied	goed	25	35	33	34	33
Buitengebied	afweegbaar	22	24	27	24	24
Buitengebied	niet aanvaardbaar	33	20	17	20	20
LOG Odiliapeel	optimaal	5	4	4	4	4
LOG Odiliapeel	goed	7	10	11	14	19
LOG Odiliapeel	afweegbaar	20	21	20	17	12
LOG Odiliapeel	niet aanvaardbaar	11	8	8	8	8
Controle:		15901	15901	15901	15901	15901

De varianten normen hebben ook effect op de ontwikkelingsmogelijkheden van de bedrijven. De totale vergunde geuremissie per plaats is als volgt:

- Odiliapeel: 1.933.535 ou
- Uden: 1.014.558 ou
- Volkel: 533.951 ou

In onderstaande tabel is aangegeven hoeveel bedrijven nog vrije ontwikkelingruimte hebben totdat de betreffende norm wordt gehaald. Ook is aangegeven hoe groot deze ruimte in totaal over deze bedrijven is. Tevens is aangegeven hoeveel bedrijven alleen nog met de 50% regeling kunnen uitbreiden en dus een afname van de geuremissie moeten bewerkstelligen en hoeveel bedrijven door de Verordening ruimte 2014 niet kunnen toenemen in geuremissie, maar waarop de voorgrondnormen niet beperkend zijn. Dit is alleen gedaan voor de bedrijven in Odiliapeel omdat in Uden en Volkel de varianten geen effect hebben.

	Variant 1	Variant 2	Variant 3	Variant 4
Bedrijven met vrije ruimte				
Aantal bedrijven	10 bedrijven	10 bedrijven	9 bedrijven	9 bedrijven
Totale emissie (vergund)	249.241 ou	249.241 ou	228.697 ou	228.697 ou
Resterende vrije emissie	272.540 ou	253.020 ou	225.932 ou	205.361 ou
Bedrijven die uitbreiden met 50% regeling				
Aantal bedrijven	12 bedrijven	18 bedrijven	14 bedrijven	19 bedrijven
Totale emissie (vergund)	450.492 ou	648.759 ou	488.976 ou	709.472 ou
Totale reductie 50% regeling	-101.312 ou	-172.327 ou	-122.983 ou	-152.446 ou
Bedrijven die door de Vr2014 niet kunnen uitbreiden				
Aantal bedrijven	23 bedrijven	17 bedrijven	22 bedrijven	17 bedrijven
Totale emissie	721.349 ou	523.083 ou	703.410 ou	482.913 ou
Vrije ruimte	0 ou	0 ou	0 ou	0 ou
Verbetering woon- en leefklimaat ten opzichte van huidig*				
Aantal objecten in kern Odiliapeel	225 (totaal: 590)	472 (tot: 590)	266 (tot: 590)	312 (tot: 590)
Aantal objecten in overgangsgeb.	74 (totaal: 1.120)	79 (tot: 1.120)	75 (tot: 1.120)	76 (tot: 1.120)
Aantal objecten in buitengebied	25 (totaal: 305)	30 (tot: 305)	26 (tot: 305)	27 (tot: 305)
Aantal objecten in LOG	6 (totaal: 43)	7 (tot: 43)	10 (tot: 43)	15 (tot: 43)
** hierin is de verbetering van 'goed' naar 'optimaal' ook meegenomen als verbetering*				

Het beleid hoeft zich niet te richten op de kern Uden omdat hier alles al goed of optimaal is. In Volkel zijn er een aantal objecten die zich niet in een optimale of goede situatie bevinden. Dit wordt veroorzaakt door 1 bedrijf dat heeft aangegeven in de toekomst te gaan stoppen. Daar hoeft het beleid zich ook niet op te richten.

Het effect van de norm van 1 of 3 ou in Odiliapeel
Het verschil tussen variant 1 en 2 geeft het effect van een norm van 1 ou in de kern Odiliapeel ten opzichte van een norm van 3 ou. Dit effect bedraagt in de kern van Odiliapeel:

- 81 adressen die van niet aanvaardbaar naar een afweegbare geursituatie gaan;
- 69 adressen die van afweegbaar naar een goede geursituatie gaan;
- 97 adressen die van een goede geursituatie naar een optimale geursituatie gaan.

De effecten hiervan in het overgangsgebied (5 adressen met een verbetering inclusief objecten van goed naar optimaal), buitengebied (5 adressen met een verbetering) en het LOG (1 adres met een verbetering) zijn beperkt.

Bij een norm van 1 of 3 ou hebben in beide gevallen 10 bedrijven in Odiliapeel nog vrije ontwikkelingsruimte. De vrije ruimte bij een norm van 1 ou is in totaal 20.000 ou kleiner dan bij een norm van 3 ou. Bij een norm van 1 ou zijn er 18 bedrijven die alleen nog met de 50% regeling kunnen uitbreiden en bij een norm van 3 ou zijn dit er 12. Dit zijn dus 6 bedrijven extra. De totale afname van alle 18 bedrijven bij een norm van 1 ou is daarbij 172.327 ou (gemiddeld 9574 ou) en bij een norm van 3 ou 101.312 ou (bij 12 bedrijven, gemiddeld 8443 ou). Kort gezegd is het effect van de norm van 1 ou in de kern van Odiliapeel bij 6 bedrijven relevant.

Het effect van de norm van 14-10-8 in LOG Odiliapeel
Het verschil tussen variant 1, 3 en 4 geeft het effect van een norm van 14-10-8 in het LOG. Het hanteren van een norm van 10 ou ipv 14 ou levert in de kern Odiliapeel een verbetering

van de geursituatie bij 41 adressen op (16 van niet aanvaardbaar naar afweegbaar en 11 van afweegbaar naar goed en 14 van goed naar optimaal). Een norm van 8 ou levert nog eens een verbetering bij 46 adressen op (17 van niet aanvaardbaar naar afweegbaar en 11 van afweegbaar naar goed en 18 van goed naar optimaal). In het overgangsgebied (1 adres met een verbetering), het buitengebied (2 adressen met een verbetering) en in het LOG zelf (9 adressen met een verbetering) is het effect van 8 ou ten opzichte van 14 ou beperkt.

Het effect van de normen 14-10-8 ou op de ontwikkelingsmogelijkheden van de bedrijven is als volgt:

- bij een norm van 14/10/8 ou zijn er 10/9/9 bedrijven met vrije ontwikkelruimte. Bij een norm van 10 ou is dit 50.000 ou minder dan bij een norm van 14 ou en bij een norm van 8 ou is dit 70.000 ou ten opzichte van een norm van 14 ou;
- bij een norm van 14/10/8 ou zijn er 12/14/19 bedrijven die met de 50% regeling kunnen uitbreiden. De afname van de totale emissie is bij een norm van 10 ou 20.000 ou en bij een norm van 8 ou 50.000 ou, beiden vergeleken met een norm van 14 ou.

Kort gezegd is het effect van een norm van 10 ou relevant voor 2 bedrijven en de norm van 8 ou voor 7 bedrijven.

Effect op ruimtelijke ontwikkelingen

Bij het oprichten van een nieuw geurgevoelig object (zoals het bouwen van nieuwe woningen) moet rekening worden gehouden met de rechten van de veehouderijbedrijven. Dit wil zeggen dat een nieuw geurgevoelig object niet belemmerend mag zijn voor de uitbreidingsmogelijkheden van een bedrijf. Bij de beoordeling of daarvan sprake is wordt de individuele geurbelasting getoetst aan de norm uit de gemeente geurverordening. Hoe lager de norm is, hoe groter de afstand moet zijn tussen de veehouder en het nieuwe geurgevoelige object. Een nieuw geurgevoelig object kan wel worden opgericht als een bestaand geurgevoelig object al eerder maatgevend is voor de uitbreidingsmogelijkheden van een bedrijf. Dan mag de geurbelasting hoger zijn dan in de verordening is opgenomen, onder de voorwaarde dat er nog wel sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat. Dit is bijvoorbeeld het geval bij inbreidingsplannen.

Het effect van de normensets op de ruimtelijke ontwikkelingen is als volgt:

1. Ten opzichte van de huidige situatie (huidige normen in de geurverordening) leveren de doorgerekende varianten geen extra belemmeringen op voor de realisatie van geurgevoelige objecten in de kernen Uden en Volkel en in het overgangsgebied.
2. In het buitengebied neemt de geurnorm in alle varianten af van 14 naar 10 ou. Hier is dus sprake van een beperking van de mogelijkheden van het oprichten van een nieuw geurgevoelig object. Het effect zal in de praktijk beperkt zijn omdat in het buitengebied weinig nieuwe geurgevoelige objecten worden opgericht. Het ruimtelijk beleid staat dit niet vaak toe.
3. In het LOG Odiliapeel neemt in de varianten de geurnorm af van 25 ou naar 14, 10 of 8 ou. Dit betekent net als in het buitengebied een beperking van het oprichten van geurgevoelige objecten op. Daar zal echter in de praktijk niet vaak sprake van zijn.
4. In de kern Odilipeel is de huidige norm 3 ou. Bij gelijkblijvende norm is er geen effect op de mogelijkheden van ruimtelijke ontwikkelingen. Bij een norm van 1 ou is uitbreiding van de kern in de richting van een veehouderij beperkter dan bij een

norm van 3 ou. Dit betekent dat de kern van Odiliapeel nauwelijks kan worden uitgebreid.

Bovenstaande betreft de rechtsbescherming van veehouderijbedrijven. Ook speelt het woon- en leefklimaat een rol bij de beoordeling of een locatie kan worden ontwikkeld. Ten aanzien van de achtergrondbelasting is op locaties met een rood bolletje op de geurkaart geen ontwikkeling mogelijk. Ter plaatse van gele bolletjes moet er een zorgvuldige afweging worden gemaakt en bij een groen en blauwe bolletje zal het woon- en leefklimaat geen belemmering vormen.